

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİMDALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE
KANUNUNDAKİ İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI
VE KABAHLARI

Dilara ŞAHİN
2501070410

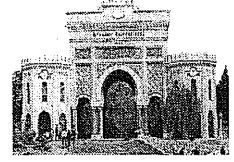
Tez Danışmanı

Prof.Dr. Fatih Selami MAHMUTOĞLU

İstanbul, 2011

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüz **KAMU HUKUKU Anabilim** Dalında ders dönemindeki Eğitim - Öğretim Programını başarı ile tamamlayan **2501070410** numaralı **DİLARA ŞAHİN**'in hazırladığı "**5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNDAKİ İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI VE KABAHAHLERİ**" konulu **YÜKSEK LİSANS/ DOKTORA-TEZİ** ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI**, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 15.Maddesi uyarınca **24.01.2011 PAZARTESİ** günü **saat:09:00** 'de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin*Kabul*.....'ne* **OYBİRLİĞİ /OYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI(*)	İMZA
PROF.DR.ADEM SÖZÜER	<i>Kabul</i>	<i>[Signature]</i>
PROF.DR.FÜSUN SOKULLU-AKINCI	<i>Kabul</i>	<i>[Signature]</i>
PROF.DR.FATİH S. MAHMUTOĞLU	<i>Kabul</i>	<i>[Signature]</i>
PROF.DR.HALİL AKKANAT	<i>Kabul</i>	<i>[Signature]</i>
DOÇ.DR.CANER YENİDÜNYA	<i>Kabul</i>	<i>[Signature]</i>

5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNU KAPSAMINDA İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI VE KABAHATLERİ

ÖZ

Dünya ticaretinin yaygınlaştığı bu dönemde, Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde mevzuatlarımızda değişiklikler yapılmaktadır. Bu kapsamda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu çıkartılmıştır. Bunun yanı sıra, kabahat fiilleri içinde ayrı düzenleme yoluna gidilerek, kabahatleri bir araya toplayan 5326 sayılı Kabahatler Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu değişiklikler kaçakçılık mevzuatı açısından yeni düzenlemeler yapma ihtiyacı doğurmuştur. Bu bağlamda; 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun getirdiği “ekonomik suç, ekonomik ceza” prensibinden ayrılarak, yeni düzenlemeler içeren 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe girmiştir. 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda, 1918 Sayılı Kanunun benimsediği prensibe dönüş yapılarak kaçakçılık suçları için hürriyeti bağlayıcı cezalar öngörülmüştür.

Bu çalışmamızda; 31.03.2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak, yürürlüğe giren 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda yer alan ithalat kaçakçılığı suçları ve kabahatleri işlenecektir. Bu kapsamda; konunun daha iyi anlaşılabilmesi için gümrük mevzuatına da değinilmiştir. Bu çerçevede konuyla ilgili teknik kavramlara ve Yargıtay kararlarına yer verilmiştir.

DİLARA ŞAHİN

CRIMES AND MISDEMEANORS OF SMUGGLING IMPORTS UNDER ANTI-SMUGGLING LAW NO 5607

ABSTRACT

World trade is widespread in this period, the European Union within the framework of changes made our legislation. In this context, the Turkish Criminal Code (Law No. 5237) and the Code of Criminal Procedure (Law No. 5271) were enacted. In addition, a separate regulatory path going in acts of misdemeanor, a misdemeanor that gathers together the Code Of Misdemeanors (Law No. 5326) came into force. These changes led to the need to make new arrangements for the smuggling legislation. In this respect, the Anti-Smuggling Code (Law No: 4926) brought "economic crimes for economic criminal, " the principle of separating, Anti-Smuggling Code (Law No: 5607) contains new regulations came into force. Anti-Smuggling Code (Law No: 5607) , Law No. 1918 adopted by the return principle stipulated penalties restricting freedom for smuggling crimes.

In this study, published in the Official Gazette dated 31.03.2007, Law No. 5607 came into force in the Anti-Smuggling Code of import smuggling crimes and misdemeanors will be covered. In this context, the issue for a better understanding of the customs laws are also mentioned. Within this framework, the technical concepts and relevant decisions of the Supreme Court have been given.

DILARA SAHIN

ÖNSÖZ

Asıl amacı; gümrük ve dış ticaret mevzuatına aykırılık oluşturan fiilleri yaptırım altına almak olan 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, mevzuatlarımızda yapılan değişiklikler doğrultusunda 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun getirdiği düzenlemeden ayrılarak yürürlüğe konulmuş, yeni bir ceza ve usul kanunudur.

Çalışmamızda, işbu kanunun getirdiği düzenlemelerden ithalat kaçakçılığı suçları ve kabahatleri işlenecektir. Kanunun yürürlüğe giriş tarihi itibarıyla yeni bir düzenleme olması neticesinde, Yargıtay kararları daha çok önceki kaçakçılıkla mücadele kanunlarını kapsar niteliktedir. Çalışmamız kapsamında, Yargıtay kararlarına 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun hükümleri değerlendirilerek yer verilmiş olmakla birlikte, konuyla ilgili karşılaşılabilecek olaylara da yer verilmiştir.

Yüksek lisans tezimi hazırladığım çalışmamda tez danışmanlığımı yapan, tezimin hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen, değerli görüş ve önerilerde bulunan, saygıdeğer hocam Prof. Dr. Fatih Selami Mahmutoğlu'na şükranlarımı sunar, bana eğitim hayatım boyunca sürekli destek olan aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	xvii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNUN MAHİYETİ VE KAÇAKÇILIK KAVRAMLARI

I.AMACI.....	3
II.NİTELİĞİ VE DİĞER KANUNLARLA İLİŞKİSİ.....	4
III.KAVRAMLAR.....	6
A.GÜMRÜK VERGİLERİ.....	6
B.GÜMRÜKLENMİŞ DEĞER.....	6
C.CIF(Cost- Insurance- Freight) KIYMET.....	7
D.FOB(Free On Board) KIYMET.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

I.GENEL OLARAK.....	9
II.İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI.....	9
A.EŞYAYI GÜMRÜK İŞLEMİNE TABİ TUTMAKSIZIN İTHAL ETME SUÇU.....	10
1.Genel Açıklamalar.....	10
a.Gümrük İşlemleri.....	10

b.Gümrük İşlemlerinin Aşamaları.....	11
c.Gümrük İşlemlerinde Beyanlar.....	13
(1) Taşıyıcıların Beyanları.....	13
(2) Eşyanın Sahibi veya Temsilcisinin Beyanı.....	14
2.Suçun Kanuni Tanımı.....	15
3.Suçun Unsurları.....	15
a.Maddi Unsur.....	15
(1) Fiil (Hareket).....	15
(2) Netice.....	19
(3) Fail.....	19
(4) Suçun Konusu.....	19
(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören.....	20
(6) Nitelikli Unsurlar.....	20
i.Suçun Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi.....	20
ii.Suçun Üç veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi.....	21
iii.Suçun Tüzel Kişinin Faaliyeti Çerçevesinde veya Yararına Olarak İşlenmesi.....	22
iv.Suçun Kaçakçılık Fiillerini Önlemek, İzlemek, Araştırmak Ve Soruşturmakla Görevli Kişiler Tarafından Veya Sanatın Sağladığı Kolaylıklardan Yararlanmak Suretiyle İşlenmesi.....	23
v.Suçun Belgede Sahtecilik Yapılarak İşlenmesi.....	23
vi.Suçun Önlemek, İzlemek Ve Araştırmakla Görevli Olanların Kaçakçılık Suçunun İşlenmesine Kasten Göz Yumması.....	24
vii.Suçun, Devlet Ve Kamu Güvenliği Aleyhine İşlenmesi.....	25
b.Manevi Unsur.....	25
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	26
4.Kusurluluk.....	26
5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	27

a.Teşebbüs.....	27
b.İştirak.....	28
c.İçtima.....	28
6.Yaptırım.....	29

B.GÜMRÜK KAPILARI DIŞINDAN TÜRKİYE'YE EŞYA İTHAL

ETME SUÇU.....	29
1.Genel Açıklamalar.....	29
2.Suçun Kanuni Tanımı.....	31
3.Suçun Unsurları.....	31
a.Maddi Unsur.....	31
(1) Fiil (Hareket).....	31
(2) Netice.....	32
(3) Fail.....	32
(4) Suçun Konusu.....	32
(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören.....	32
(6) Nitelikli Unsurlar.....	32
b.Manevi Unsur.....	33
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	33
4.Kusurluluk.....	33
5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	33
a.Teşebbüs.....	33
b.İştirak.....	33
c.İçtima.....	34
6.Yaptırım.....	34

C.SAHTE BELGE KULLANMAK SURETİYLE GÜMRÜK VERGİLERİ

KISMEN VEYA TAMAMEN ÖDENMEKSİZİN EŞYA İTHAL ETME SUÇU.....	34
1.Genel Açıklamalar.....	34
a.Sahte Belge Kavramı.....	37

(1) Resmi Belgede Sahtecilik...	40
(2) Özel Belgede Sahtecilik.....	41
b.TCK'da Düzenlenen Evrakta Sahtecilik Hükümlerinin KMK Açısından Değerlendirilmesi.....	42
2.Suçun Kanuni Tanımı.....	45
3.Suçun Unsurları.....	45
a.Maddi Unsur.....	45
(1) Fiil (Hareket).....	45
(2) Netice.....	46
(3) Fail.....	46
(4) Suçun Konusu.....	46
(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören.....	46
(6) Nitelikli Unsurlar.....	46
b.Manevi Unsur.....	46
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	47
4.Kusurluluk.....	47
5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	47
a.Teşebbüs.....	47
b.İştirak.....	47
c.İçtima.....	48
6.Yaptırım.....	49

D.TRANSİT REJİM ÇERÇEVESİNDE TAŞINAN SERBEST DOLAŞIMDA BULUNMAYAN EŞYAYI, REJİM HÜKÜMLERİNE AYKIRI OLARAK GÜMRÜK BÖLGESİNDE BIRAKMA SUÇU.....50

1.Genel Açıklamalar.....	50
a.Transit Rejim Kavramı.....	50
b.Serbest Dolaşım Kavramı.....	52
2.Suçun Kanuni Tanımı.....	53
3.Suçun Unsurları.....	53
a.Maddi Unsur.....	53
(1) Fiil (Hareket).....	53

(2) Netice.....	55
(3) Fail.....	55
(4) Suçun Konusu.....	55
(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören.....	55
(6) Nitelikli Unsurlar.....	55
b.Manevi Unsur.....	55
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	56
4.Kusurluluk.....	56
5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	56
a.Teşebbüs.....	56
b.İştirak.....	57
c.İçtima.....	57
6.Yaptırım.....	58

E.GEÇİCİ İTHALAT VE DAHİLDE İŞLEME REJİMİ ÇERÇEVESİNDE GETİRİLEN EŞYAYI, SAHTE BELGE İLE YURTDIŞINA ÇIKARMIŞ GİBİ İŞLEM YAPMA SUÇU.....

1.Genel Açıklamalar.....	58
a.Dahilde İşleme Rejimi Kavramı.....	58
b.Geçici İthalat Kavramı.....	61
2.Suçun Kanuni Tanımı.....	62
3.Suçun Unsurları.....	63
a.Maddi Unsur.....	63
(1) Fiil (Hareket).....	63
(2) Netice.....	64
(3) Fail.....	64
(4) Suçun Konusu.....	64
(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören.....	64
(6) Nitelikli Unsurlar.....	64
b.Manevi Unsur.....	64
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	64
4.Kusurluluk.....	65

5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	65
a.Teşebbüs.....	65
b.İştirak.....	65
c.İçtima.....	65
6.Yaptırım.....	68

F.BİRİNCİ İLA DÖRDÜNCÜ FIKRALARDA TANIMLANAN FİLLERİN
KONUSU EŞYAYI BİLEREK VE TİCARİ AMAÇLA SATIN ALMA,
SATIŞA ARZ ETME, SATMA, TAŞIMA VEYA SAKLAMA

SUÇU.....	66
1.Genel Açıklamalar.....	66
2.Suçun Kanuni Tanımı.....	68
3.Suçun Unsurları.....	69
a.Maddi Unsur.....	69
(1) Fiil (Hareket).....	69
(2) Netice.....	70
(3) Fail.....	70
(4) Suçun Konusu.....	71
(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören.....	71
(6) Nitelikli Unsurlar.....	71
b.Manevi Unsur.....	71
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	72
4.Kusurluluk.....	72
5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	72
a.Teşebbüs.....	72
b.İştirak.....	73
c.İçtima.....	74
6.Yaptırım.....	74

G.ÖZEL KANUNLARI GEREĞİNCE GÜMRÜK VERGİLERİNDEN
KISMEN VEYA TAMAMEN MUAF OLARAK İTHAL EDİLEN EŞYAYI;
İTHAL AMACI DIŞINDA BAŞKA BİR KULLANIMA TAHSİS ETMEK,

SATMAK, DEVRETMEK, SATIN ALMAK VEYA KABUL ETMEK SUÇLARI.....	75
1.Genel Açıklamalar.....	75
2.Suçun Kanuni Tanımı.....	77
3.Suçun Unsurları.....	77
a.Maddi Unsur.....	77
(1) Fiil (Hareket).....	77
(2) Netice.....	79
(3) Fail.....	79
(4) Suçun Konusu.....	80
(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören.....	80
(6) Nitelikli Unsurlar.....	80
b.Manevi Unsur.....	80
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	81
4.Kusurluluk.....	81
5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	81
a.Teşebbüs.....	81
b.İştirak.....	81
c.İçtima.....	82
6.Yaptırım.....	82
H.İTHALİ KANUN GEREĞİ YASAK OLAN EŞYANIN İTHAL EDİLMESİ VE BU EŞYANIN BİLEREK SATIN ALINMASI, SATIŞA ARZ EDİLMESİ, SATILMASI, TAŞINMASI VE SAKLANMASI SUÇLARI.....	83
1.Genel Açıklamalar.....	83
2.Suçun Kanuni Tanımı.....	84
3.Suçun Unsurları.....	84
a.Maddi Unsur.....	84
(1) Fiil (Hareket).....	84
(2) Netice.....	85
(3) Fail.....	85

(4) Suçun Konusu.....	86
(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören.....	87
(6) Nitelikli Unsurlar.....	87
b.Manevi Unsur.....	87
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	88
4.Kusurluluk.....	88
5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	88
a.Teşebbüs.....	88
b.İştirak.....	88
c.İçtima.....	89
6.Yaptırım.....	89

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İTHALAT KAÇAKÇILIĞI KABAHAHLERİ

I.GENEL OLARAK.....	90
A.KABAHAHLİN MANEVİ UNSURU.....	90
B.KABAHAHLİN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ.....	91
C.KABAHAHLİN YAPTIRIMI.....	93
II.İTHALAT KAÇAKÇILIĞI KABAHAHLERİ.....	94
A.ANTREPO VEYA GEÇİCİ DEPOLAMA YERLERİNDEKİ SERBEST DOLAŞIMDA BULUNMAYAN EŞYAYI, GÜMRÜK İDARESİNİN İZİNİ OLMADAN KISMEN VEYA TAMAMEN ÇIKARMA VEYA DEĞİŞTİRME KABAHAHLİ.....	94
1.Genel Açıklamalar.....	94
a.Gümrük Antrepo Rejimi Kavramı.....	94
b.Eşyanın Geçici Depolanması Kavramı.....	96
2.Kabahatin Kanuni Tanımı.....	97
3.Kabahatin Unsurları.....	97
a.Maddi Unsur.....	97

(1) Fiil (Hareket).....	97
(2) Netice.....	98
(3) Fail.....	98
(4) Kabahatin Konusu.....	99
(5) Mağdur	99
(6) Nitelikli Unsurlar.....	99
i.Kabahatin Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi.99	
ii.Kabahatin Üç Veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi.....	99
iii.Kabahatin Belgede Sahtecilik Yapılarak İşlenmesi.....	100
b.Manevi Unsur.....	100
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	101
4.Kusurluluk.....	101
5.Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri.....	102
a.Teşebbüs.....	102
b.İştirak.....	102
c.İçtima.....	102
6.Yaptırım.....	104

**B.GEÇİCİ İTHALAT, DAHİLDE İŞLEME VE GÜMRÜK KONTROLÜ
ALTINDA İŞLEME REJİMİ ÇERÇEVESİNDE ÜLKEYE GETİRİLEN
EŞYAYI, GÜMRÜK İŞLEMLERİNİ GERÇEKLEŞTİRMEKSİZİN
SERBEST DOLAŞIMA SOKMA KABAHAHATİ.....**

1.Genel Açıklamalar.....	104
2.Kabahatin Kanuni Tanımı.....	106
3.Kabahatin Unsurları.....	106
a.Maddi Unsur.....	106
(1) Fiil (Hareket).....	106
(2) Netice.....	108
(3) Fail.....	109
(4) Kabahatin Konusu.....	109
(5) Mağdur.....	109

(6) Nitelikli Unsurlar.....	109
b.Manevi Unsur.....	109
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	111
4.Kusurluluk.....	111
5.Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri.....	111
a.Teşebbüs.....	111
b.İştirak.....	111
c.İçtima.....	111
6.Yaptırım.....	112

C.GENEL DÜZENLEYİCİ İDARİ İŞLEMLERLE İTHALİ YASAKLANAN
EŞYAYI, İTHAL ETME KABAHAATİ..... 112

1.Genel Açıklamalar.....	112
2.Kabahatin Kanuni Tanımı.....	113
3.Kabahatin Unsurları.....	113
a.Maddi Unsur.....	113
(1) Fiil (Hareket).....	113
(2) Netice.....	113
(3) Fail.....	113
(4) Kabahatin Konusu.....	113
(5) Mağdur.....	114
(6) Nitelikli Unsurlar.....	114
b.Manevi Unsur.....	114
c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....	114
4.Kusurluluk.....	114
5.Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri.....	114
a.Teşebbüs.....	114
b.İştirak.....	115
c.İçtima.....	115
6.Yaptırım.....	116

D.İTHALİ, LİSANS, ŞARTA, İZNE, KISINTIYA VEYA BELLİ KURULUŞLARIN VERECEĞİ UYGUNLUK VEYA YETERLİLİK BELGESİNE TABİ OLAN EŞYAYI, ALDATICI İŞLEM VE DAVRANIŞLARLA İTHAL ETMEK KABAHATİ.....116

1.Genel Açıklamalar.....116

2.Kabahatin Kanuni Tanımı.....118

3.Kabahatin Unsurları.....119

a.Maddi Unsur.....119

(1) Fiil (Hareket).....119

(2) Netice.....120

(3) Fail.....120

(4) Kabahatin Konusu.....120

(5) Mağdur.....121

(6) Nitelikli Unsurlar.....121

b.Manevi Unsur.....121

c.Hukuka Aykırılık Unsuru.....121

4.Kusurluluk.....122

5.Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri.....122

a.Teşebbüs.....122

b.İştirak.....122

c.İçtima.....122

6.Yaptırım.....123

SONUÇ.....124

BİBLİYOGRAFYA.....126

KISALTMALAR

a.e.	: Aynı eser
a.g.e.	: Adı geçen eser
Bkz. Veya bkz.	: Bakınız
CD	: Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
GK	: Gümrük Kanunu
GY	: Gümrük Yönetmeliği
KK	: Kabahatler Kanunu
KMK	: 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
md.	: Madde
s.	: Sayfa
TCK	: Türk Ceza Kanunu
y.y.	: Yayınlanmış Yayın

GİRİŞ

Kaçakçılık ekonomik ve sosyal yapıdan kaynaklanmakta olup, bütün dünyada suçtur. Bu suçları önlemek için tıpkı diğer suçlarda olduğu gibi kanunlar çıkarılmıştır. Ülkemizde de bu kapsamda kaçakçılık kanunları çıkarılmıştır. Kaçakçılık Kanunları, gümrük kaçakçılığı ile düzenlemeler getirmektedir. Bu bağlamda, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men Ve Takibine Dair Kanun, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve son olarak 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe girmiştir. Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde temel ceza kanunlarımız değiştirilerek, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve ilk kez kabahatler ayrı bir yasal düzenleme çerçevesinde düzenlenmiş olup, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu yürürlüğe girmiştir. Yasal mevzuatlarımızda yapılan işbu düzenlemeler doğrultusunda, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu değiştirilerek yerine özel bir ceza ve usul kanunu olan 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe girmiştir.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunundan farklı bir prensip belirlenerek, bir önceki yasal düzenleme olan 1918 sayılı Kaçakçılığın Men Ve Takibine Dair Kanun'da olduğu gibi hürriyeti bağlayıcı ceza sistemini öngörülmüştür. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda, önceki kaçakçılık kanunlarından farklı olarak ilk kez kabahat olarak sayılan kaçakçılık kabahatlerine yer verilmiştir. Hürriyeti bağlayıcı cezalar ise yalnızca kaçakçılık suçları için öngörülmüştür.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda, kaçakçılık fiilleri suçlar ve kabahatler olarak iki grupta incelenebileceği gibi; ithalat kaçakçılığı fiilleri ve ihracat kaçakçılığı fiilleri olarak da incelenebilmektedir. Çalışmamızda kaçakçılık fiilleri ithalat kaçakçılığı açısından incelenmiştir. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun mahiyeti, niteliği ve ceza kanunlarıyla arasındaki ilişki incelenmiştir. Kanundaki kaçakçılık kavramları kanundaki madde sırasına göre bu kapsamda genel olarak açıklanmış olup, maddelere özel teknik kavramlara maddelerde sırası geldikçe değinilmiştir. İkinci bölümde ise; ithalat kaçakçılığı suçları incelenmiştir. Suçlar incelenirken, öncelikle genel açıklamalar başlığı altında suça giriş yapılarak suçta belirtilen kaçakçılık kavramlarına yer verilmiş akabinde suç incelenmiştir. Bu kapsamda Yargıtay kararlarının yanı sıra, örnek olaylara da yer verilerek maddenin uygulama alanındaki görünümü gösterilmiştir. Üçüncü bölümde; ithalat kaçakçılığı kabahatleri incelenmiştir. Bu kapsamda; öncelikle kabahatler genel olarak anlatılmış olup, akabinde kaçakçılık kabahatleri incelenmiştir. Tez, konu ile ilgili görüş ve önerilerimizin yer aldığı sonuç bölümü ile bitirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNUNUN MAHİYETİ VE KAÇAKÇILIK KAVRAMLARI

I. AMACI

31. 03. 2007 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak, yürürlüğe giren 21.03. 2007 tarih ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun¹ amacı 1. fıkrasında² ifade edilmiştir. Maddenin metninden de anlaşıldığı üzere kanunun amacı; kaçakçılık fiillerinin ve bu fiillere uygulanacak yaptırımların belirlenmesinin yanında, kaçakçılığı önleme, izleme, araştırma usul ve esaslarının saptanmasıdır.

Dünya Gümrük Örgütü Sekreteryası tarafından hazırlanan ve Güçlendirme Komitesi tarafından kabul edilen Ticari Kaçakçılıkla Mücadele El Kitabına göre kaçakçılık;

“Ticari eşya sevkiyatı üzerindeki vergi, resim ve harçları ödemedi kaçınmak veya buna teşebbüs etmek, ticari eşya için uygulanmakta olan yasaklama, sınırlama ve kısıtlamalardan kaçınmak veya buna teşebbüs etmek, herhangi bir vergi iadesi, sübvansiyon veya ödemeyi haksız yere almak veya buna teşebbüs etmek, iş hayatında meşru rekabet ilke ve uygulamalarını zedeleyici haksız ticari avantaj elde etmek veya buna teşebbüs etmek amacıyla gümrüklerin uygulanmasından sorumlu olduğu kural koyucu ve düzenleyici mevzuat hükümlerinin herhangi bir şekilde ihlali kaçakçılık sayılır.” şeklinde tanımlanmıştır.³

Kanunun asıl hedefinin, devletin gümrük ve dış ticaret mevzuatını hazırlarken uygulamaya koyduğu ekonomi politikalarına aykırı hareket edenlerin cezalandırılmasının yanında, aynı zamanda önlemeye yönelik olduğu da görülmektedir.⁴

¹ Bundan böyle kısaca ‘KMK’ olarak anılacaktır.

² **Madde 1 “Amaç”**

“(1) Bu kanunun amacı, kaçakçılık fiilleri ve yaptırımları ile kaçakçılığı önleme, izleme, araştırma usul ve esaslarını belirlemektir.”

³ Birsen Karakaş, **Türk Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları**, Ankara, Turhan Yayınevi, 2004, s.27; Mustafa Yaşar, “**Dünya Gümrük Örgütüncü Benimsenen Kaçakçılık Tanımı**”, Gümrük Dergisi, Sayı:42, 2010, s.42.

⁴ Kaptan Kılıç, **5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu: 5237 Sayılı TCK, 5271 Sayılı CMK, 5236 Sayılı Kabahatler Kanunu ve Yargıtay İçtihatlarına Göre Açıklamalı**, Ankara, Gümrük Yayınları, 2007, s. 10-11. Kaçakçılık kanunları, konuluş amaçları ve nitelikleri değerlendirildiğinde “ekonomik suç” kavramına girmektedir. Ekonomik suç, başka bir ifadeyle ekonomik suçluluk kavramı 1929-1930 yıllarında yaşanan dünya ekonomik bunalımına denk düşmektedir. Bu tür suçlar, ekonominin genel olarak düzenini bozan veya zarara uğratma tehlikesine sokan fiiller olup, bu tür fiilleri ceza hukukuna özgü yaptırımlara bağlayan hukuk dalı da “ekonomik ceza hukuku” olarak nitelendirilmektedir. Fatih Selami Mahmutoglu, **Ekonomik Suçlar Bağlamında Kredi Hukukundan Kaynaklanan Suç Ve İdari Suçlar**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s.28,37,38.

II. NİTELİĞİ VE CEZA KANUNLARIYLA İLİŞKİSİ

5607 sayılı KMK; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu⁵, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi⁶ Kanunu ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununa⁷ uyum sağlamak amacıyla çıkarılmış, özel bir ceza ve usul kanunudur.

5237 sayılı TCK'nın 5. maddesinin⁸ bu kanunun genel hükümlerinin, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanacağına ilişkin düzenlemesinin ardından, 5326 sayılı KK'nın 3.maddesinin⁹ de bu kanunun genel hükümlerinin, diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağına ilişkin düzenlemelere yer vermesi sonucunda 4926 sayılı KMK değiştirilerek, 5607 sayılı KMK hazırlanmış ve 31 Mart 2007'de yürürlüğe konmuştur.

Türk ceza sisteminde yapılan büyük değişiklik sonucunda, fiiller suç ve kabahat olarak iki ana gruba ayrılmıştır. Suçlar 5237 sayılı TCK'da yer alırken, kabahatler 5326 sayılı KK'da yer almaktadır. 5607 sayılı KMK, genel gerekçesinde de belirtildiği üzere temel ceza kanunlarımıza uyum sağlamak amacıyla çıkarılmış olmasına rağmen, ikinci bölümünün 'Kaçakçılık Fiilleri' başlığı altında 3. maddesinde suçlar ve kabahatler toplam 16 fıkroda ayırım gözetilmeksizin ifade edilmiştir. Kabahatin 5326 sayılı KK'da idari yaptırım öngören bir haksızlık¹⁰ olduğu açıkça belirtildiği gibi, kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriğinin, idarenin genel düzenleyici işlemleriyle doldurulabileceği hükme bağlanmıştır.¹¹

⁵ Bundan böyle kısaca 'TCK' olarak anılacaktır.

⁶ Bundan böyle kısaca 'CMK' olarak anılacaktır.

⁷ Bundan böyle kısaca 'KK' olarak anılacaktır.

⁸ **Madde 5 "Özel kanunlarla ilişki"**

"(1) Bu Kanunun genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır."

⁹ **Madde 3 "Genel kanun niteliği"**

"(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır."

¹⁰ **Madde 2 "Tanım"**

"(1) Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır."

¹¹ **Madde 4 "Kanunilik İlkesi"**

KK'da belirtilen bu maddelerden çıkarılacak sonuca göre, 3. maddede düzenlenen suç ve kabahatler, yaptırıma bağlanma şekillerine zımnen 'kaçakçılık suçları ve kaçakçılık kabahatleri' olarak iki ana grupta değerlendirilebilmektedir. Bu bağlamda, 3. maddede idari yaptırıma konu olan fiiller 'kaçakçılık kabahati' olarak tanımlanırken, adli yaptırıma konu olan fiiller 'kaçakçılık suçu' olarak kabul edilmelidir. İdari yaptırımlar, eşyanın 'gümrüklenmiş değeri'nin esas alınarak hesaplanan idari para cezası iken, adli yaptırımlar; hürriyeti bağlayıcı ceza ve adli para cezası olmaktadır.

Kaçakçılık suçları hakkında, 5607 sayılı KMK'da hüküm bulunmaması halinde, 5237 sayılı TCK'nın "Özel kanunlarla ilişki" başlığı altında düzenlenen 5. maddesinde de öngörüldüğü üzere TCK'nın genel hükümleri uygulanacaktır.

Kaçakçılık kabahatleri açısından ise, 5607 sayılı KMK'da hüküm bulunmaması halinde 5326 sayılı KK'nın 3. maddesi uyarınca KK'nın genel hükümleri uygulanacaktır.

5607 sayılı KMK, getirdiği bu yeni düzenleme ile, mülga 4926 sayılı KMK'nın getirmiş olduğu "ekonomik suça, ekonomik ceza" prensibinden vazgeçerek, mülga 1918 sayılı Kanuna dönüş yapmıştır. Yeni kanunun getirdiği bu düzenlemenin amacına uygun olmadığı bazı yazarlar tarafından savunulmaktadır. Bu görüşü savunanlar, mülga 1918 sayılı Kanununda aynı prensibi benimsediğini ve mülga kanunun yürürlükte olduğu dönemde kaçakçılığın önlenmesinin mümkün olmadığını belirtmektedirler.¹²

“(1) Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir.

(2) Kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarı, ancak kanunla belirlenebilir.”

¹² Şentürk Çıldır, Hüseyin Denizhan, **Açıklamalı-İçtihatlı-Gerekçeli 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s.12; Salih Kocalar, Kerim Tosun, Ali Yağcı, **Açıklamalı- İçtihatlı- Gerekçeli 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Kartal Yayınevi, Ankara, 2007, s.57.

III. KAVRAMLAR

5607 sayılı KMK'nın 2. Maddesinde; "gümrük vergileri" ve "gümrüklenmiş değer" olmak üzere yalnızca iki kavramın tanımlaması yapılmıştır. Fakat kanun incelendiğinde gümrük işlemleri, gümrük kapısı, dahilde işleme rejimi ve geçici ithalat gibi bazı kavramlarında¹³ bulunduğu görülmektedir. Bu kavramların, 4458 sayılı Gümrük Kanununda¹⁴ yer alması nedeniyle, 5607 sayılı KMK'da bu kavramlara yer verilmemiştir. İşbu kanunda yer alan kavramlar aşağıda tanımlanmıştır:

A.Gümrük Vergileri

5607 sayılı KMK'nın 2. maddesinde, öncelikle "gümrük vergileri" deyiimi tanımlanmıştır. Maddede gümrük vergileri, sadece gümrük vergisi ile sınırlı kalmayıp, gümrük idareleri veya başka idarelerce, eşyanın ithali veya ihracına bağlı olarak uygulanacak vergiler ve diğer mali yükümlülükler olarak açıklanmıştır.¹⁵ Dolayısıyla, bahsedilen bu vergilerin veya mali yükümlülüklerin adı veya tahsil mercii önemli değildir. Temel kıstas; vergi veya mali yükümlülüğün "eşyanın ithali veya ihracına" bağlı olarak alınmasıdır.¹⁶

Bu nedenle, gümrük vergileri denilince anlaşılması gereken gümrük vergisinin yanı sıra katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, anti dumping vergisi, telafi edici vergi gibi vergileri de kapsamına alacak şekilde geniş bir çerçevedir.¹⁷

B. Gümrüklenmiş Değer

5607 sayılı KMK'nın 2.maddesinde belirtilen diğer bir kavram ise, "gümrüklenmiş değer"dir. Maddede, eşya "ithal eşya" ve "ihraç eşya"sı olarak ikiye ayrıldıktan sonra ithal eşya ve ihraç eşyası için ayrı gümrüklenmiş değer hesaplaması yapılmıştır. İthal eşyası için, eşyanın **CIF** kıymeti ile bu kıymete eklenecek ithalatta

¹³ Bu deyimlere 3.maddenin fıkralarını açıklarken, yeri geldikçe değinilecektir.

¹⁴ Bundan böyle kısaca 'GK' olarak anılacaktır.

¹⁵ **Madde 2 "Tanımlar"**

"(1) Bu kanunda yer alan;

a) Gümrük vergileri: Gümrük idaresi veya başka idarelerce, eşyanın ithali veya ihracına bağlı olarak uygulanan vergiler ile diğer mali yükümlülükleri ...ifade eder."

¹⁶ Kılıç, **a.g.e.**, s. 11.

¹⁷ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **Açıklamalı-İçtihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Ankara, Yolsuzla Mücadele Derneği, 2008, s. 10-11.

alınan gümrük vergileri toplamı, ihrac eşyasında ise eşyanın **FOB** kıymeti ile ihracatta alınan gümrük vergileri toplamı gümrüklenmiş değer olarak belirtilmiştir.¹⁸ Kavramın anlaşılabilmesi için **CIF** ve **FOB** kavramlarının da tanımlanması gerekmektedir. Aşağıda bu kavramlar tanımlanmıştır.

C. CIF (COST- INSURANCE- FREIGHT) Kıymet

‘Cost, Insurance and Freight’ teriminin kısaltması olan **CIF**, eşya bedeli, sigorta ve navlunu kapsayan bir teslim şeklini ifade etmektedir. Yalnızca deniz veya nehir taşımacılığında kullanılan **CIF** teslimde satıcı, belirlenen varış limanına eşyayı gönderebilmek için gerekli tüm giderleri, navlun (taşıma) ve sigorta ücretini ödemek zorundadır. Bunun yanı sıra satıcı, eşyanın gemi güvertesine aktarılması ve varış yerine indirilmesiyle ilgili olarak masraf ve risklerden dolayı yükümlülük altındadır.

Alıcı açısından ise sorumluluk, sözleşmede belirtilen varış limanında, gemi güvertesinde eşyayı teslim almasıyla başlamaktadır. Eşyayı teslim alan alıcı, eşyanın ithalattan sonraki tüm masraflarını üstlenmek durumundadır. Ayrıca, eşyayı teslim aldıktan sonra eşyanın ithali ile ilgili gümrük işlemlerini yerine getirmek, ithal izinlerini almakta alıcının sorumluluğu kapsamındadır.¹⁹

D. FOB (FREE ON BOARD) Kıymet

Uluslar arası ticarete ‘Free On Board’ teriminin kısaltması olan **FOB** teslim, güvertede teslim anlamındadır. Eşyanın, alıcı ile satıcı arasındaki sözleşmeye bağlı olarak, teslim yeri olarak belirlenen yükleme limanında teslim edilmesidir. Eşyanın satıcısı tarafından yüklendiği gemi güvertesine kadar yapılan giderler de dahil olmak üzere eşyanın bedelini belirtmektedir. Bu ana kadar yapılan tüm masraflar da satıcıya aittir. Satıcı, ihracat işlemlerini yapmaktadır. Risk ve masrafları kendisine ait olmak üzere fatura düzenlemek ve düzenlenen bu faturayı ilgili yerlere ibraz etmek, ihracat

¹⁸ **Madde 2 “Tanımlar”**

“(1) Bu kanunda yer alan;

a) Gümrük vergileri:...

b)Gümrüklenmiş değer: Uluslar arası kıymet sözleşmesine göre belirlenecek; ithal eşyası için eşyanın CIF kıymeti ile gümrük vergileri toplamını, ihrac eşyası için FOB kıymeti ile gümrük vergileri toplamını ifade eder.”

¹⁹ H. Cahit Soysal, Osman Uysal, Murat Atabinici, **Gümrük Ve Dış Ticaret Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Gümrük Müfettişleri Derneği, 1999, s. 56.

için gerekli izinleri almak ve formaliteleri düzenlemek satıcının sorumluluğu kapsamındadır.

Eşyanın satıcısı tarafından güvertede teslim edilmesini takiben, eşya ile ilgili yapılan tüm gider, kayıp ve hasarlardan alıcı sorumludur. İthal vergilerin ödenmesi, ithalat ile ilgili işlemlerin yerine getirilmesi, formalitelerinin tamamlanması alıcının yükümlülüğündedir.²⁰

²⁰ A.e., s. 107-108.

İKİNCİ BÖLÜM

İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

I.GENEL OLARAK

5607 sayılı KMK'nın 3. maddesinde, kaçakçılık suç ve kabahatlerinin bir arada düzenlendiği, hangi fiillerin kabahat hangilerinin suç olduğunu yaptırıma bağlanma şekillerinden çıkarıldığı yukarıda belirtilmiştir.²¹

Ülkemizin ilk olarak, 16. yüzyılın sonların bozulmaya başlayan ekonomik ortamında, devletin maden kaynaklarını dışarıya satılmasını yasaklamasıyla ihracat kaçakçılığı ortaya çıkmış; batının işlemiş sanayi ürünlerini ülkemizde pazarlanmasını sınırlamak amacıyla konulan gümrükler ise ithalat kaçakçılığına sebebiyet vermiştir.²²

Kaçakçılık suçları incelendiğinde, bu suçların bir kısmının münhasıran ithalata, diğer bir kısmının ise ihracata ilişkin olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Aynı durum kaçakçılık kabahatleri açısından da geçerlidir. Bu değerlendirmeler ışığında, kaçakçılık suçlarını kendi aralarında ithalat kaçakçılığı suçları ve ihracat kaçakçılığı suçları olarak iki ana başlık altında sınıflandırmak mümkündür. Paralel bir şekilde kaçakçılık kabahatlerini de kendi aralarında ithalat kaçakçılığı kabahatleri ve ihracat kaçakçılığı kabahatleri olarak iki grupta değerlendirebiliriz. Tezimizin konu ve kapsamı itibariyle bundan sonraki yapılacak olan açıklamalarda sadece ithalata ilişkin olan hükümlerden bahsedilecektir. Bu bağlamda, öncelikle ithalat kaçakçılığı suçları anlatılacak ardından ithalat kaçakçılığı kabahatlerine ilişkin hükümlere geçilecektir.

II. İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

5607 sayılı KMK'nın 3. maddesinin (1), (2), (3), (4), (5), (6) ve (7)nci fıkraları ithalat suçlarını düzenlemektedir.

²¹ Ayrıntılı bilgi için sayfa 2'ye bakınız.

²² Kamuran Ardıç, **Türkiye'de Kaçakçılık ve Mücadele**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 1990, s.5.

A. EŞYAYI GÜMRÜK İŞLEMİNE TABİ TUTMAKSIZIN İTHAL ETMEK SUÇU

1.Genel Açıklamalar

Kanun maddesinde, eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmaması unsuru yer almasına karşın, gümrük işlemleri kavramının tanımı yapılmamıştır. Öncelikle, “gümrük işlemleri” kavramından ne anlaşılması gerektiği belirlenmelidir. Bu kapsamda, gümrük işlemleri tanımlandıktan sonra, gümrük işlemlerinin aşamaları ve gümrük işlemlerinde beyanlar konusu suç çerçevesinde özetlenecektir.

a.Gümrük İşlemleri

Gümrük işlemleri, lafzından da anlaşılabilceği gibi eşyanın gümrük idarelerinde bir beyan ya da bildirim konu olmasını ifade etmektedir. Eşyanın ve belgelerinin diğer kurum ve kuruluşlarda işlem görmesi, gümrük işlemi olarak adlandırılmaz.²³ Bunun yanı sıra gümrük idaresi de bir kamu idaresi olması sebebiyle yaptığı her işlemi gümrük işlemi olarak nitelendirmek yanlış olmaktadır. Sonuç olarak, gümrük işlemi, Türkiye’den yabancı ülkeye gidecek veya yabancı ülkeden Türkiye’ye gelecek eşya ile ilgili olarak gümrük mevzuatı veya ilgili diğer mevzuatlarca öngörülen beyanlar ve yapılan beyanlara karşılık gümrük idaresince yapılan kontrolleri içermektedir.²⁴

Gümrük bölgesine²⁵ eşya getiren veya gümrük bölgesinden eşya götüren taşıtlar gümrük idaresinin gözetim ve denetimi altındadır. Bu gözetim ve denetim kurallarına aykırılık halinde, 4458 sayılı GK md.241’de belirtilen usulsüzlük cezalarına ilişkin yaptırımlar uygulanır.²⁶ Gümrük mevzuatında belirtilen usullere uygun olarak gümrük idaresinin gözetimi ve denetimi altında gümrük işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Buna aykırılık oluşturularak, ithale konu eşyanın gümrük

²³ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 26.

²⁴ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **Açıklamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Ankara, y.y., 2007, s. 37.

²⁵ Türkiye Cumhuriyeti Gümrük bölgesinin, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsadığı, Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahasının gümrük bölgesine dahil edildiği 4458 sayılı GK md. 2’de ifade edilmiştir.

²⁶ Cahit Erbay, **Gümrük Mevzuatı**, Maliye Bakanlığı Yayını, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1987, s.2.

işlemlerine tabi tutmadan gümrük idaresinin gözetimi ve denetimi altından kaçırılması KMK'nın 3. maddesinin 1.fikrasına aykırılık²⁷ oluşturacaktır.²⁸

b. Gümrük İşlemlerinin Aşamaları

Gümrük işlemlerinin nasıl başladığı, hangi usullere tabi olduğu 4458 sayılı Gümrük Kanunu²⁹ ve Yönetmeliğinde³⁰ belirlenmiştir. Eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ithal etme kaçakçılık suçunun hangi aşamada tamamlandığını, hangi aşamada teşebbüs halinde kaldığını anlamak için gümrük işlemlerinin başlangıç ve bitiş süreçlerinin incelenmesi gerekmektedir. Bu süreç, eşyanın gümrük idaresine sunulması ile başlayan ve teslimine kadar devam eden bir süreçtir.³¹ Bu süreç beş aşamadan oluşmaktadır:

1.aşama; eşyanın gümrüğe sunulmasıdır. Bu işlem, taşıtların yerine getirmesi gereken bir işlem olup, gümrük idaresince tutulan ilk kayıtlar, eşyanın gümrüğe sunulması olacaktır. 4458 sayılı GK md.39³² ve GY md.64'te ifade edildiği üzere; gümrüğe sunma, eşyanın gümrük idaresine ya da gümrükçe tayin edilen veya uygun görülen herhangi bir yere getirilmesi üzerine, belirlenen usul ve esaslara uygun olarak gümrük idarelerine yapılan bildirimdir.

KMK açısından bu aşamada herhangi uygulama söz konusu olmayacaktır. Eşyanın gümrüğe sunulmasını gümrük işlemlerinin başlaması için yeterli görmemektedir. Bunun için ikinci aşamayı oluşturan özet beyanın verilmesini aramaktadır.³³

2. aşamayı, özet beyanın verilmesi oluşturmaktadır. Eşyanın gümrüğe sunulmasını takip eden ilk iş mesai bitimine kadar, taşıyıcısı veya temsilcisi

²⁷ Madde çerçevesinde, aşağıda ayrıntılarıyla inceleneceği üzere belirtilen koşulların gerçekleşmesi halinde kaçakçılık suçu oluşacaktır. Tek başına gümrük idaresinin gözetim ve denetiminden kaçırılarak gümrük işlemlerine tabi tutmamak kaçakçılık suçunun oluşumu için yeterli değildir. Bu durumda yalnızca 4458 sayılı GK'ya göre usulsüzlüklere ilişkin cezalar uygulanacaktır.

²⁸ Kılıç, **a.g.e.**, s. 115.

²⁹ Bundan böyle kısaca 'GK' olarak belirtilecektir.

³⁰ Bundan böyle kısaca 'GY' olarak belirtilecektir.

³¹ Bu süreç 4458 GK md.39-74 arasında belirtilmiştir.

³² **Madde 39 "Eşyanın Gümrüğe Sunulması"**:...gümrük idaresine veya gümrük idarelerinin belirlediği veya uygun gördüğü diğer bir yere gelen eşya, bunu Türkiye Gümrük Bölgesine getiren kişi veya yerine göre eşyanın gelişinden sonra taşımaması üstlenen kişi tarafından gümrüğe sunulur."

³³ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 55.

tarafından özet beyanın verilmesi gerekmektedir.(4458 sayılı GK md.42,43; GY md.67) Taşıt aracı ve eşya ile ilgili olarak verilen ilk yazılı beyan olan özet beyan yerine taşıma şekillerine göre orjinal manifesto, konişmento, CIM,³⁴ CMR,³⁵ CIV,³⁶ TIR karnesi³⁷ veya serbest bölge işlem formu³⁸ da verilebilir.

3. aşama, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım belirlenmesidir. (4458 sayılı GK md.46, GY md.71) Bu durum, eşyanın gümrük rejimine tabi tutulmasını, bir serbest bölgeye girmesini, Türkiye Gümrük Bölgesi dışına yeniden ihracını, imhasını, gümrüğe terk edilmesini ifade etmektedir. Özet beyanı verilen eşya bir geçici depolama yerine alınır veya gümrük rejimlerine³⁹ tabi tutulur.

4. aşama, gümrük rejimine giriştir. Beyan, eşyanın 4458 sayılı GK ve GY çerçevesinde belirtilen usul ve esaslarla yapılır. Beyanın, doğrudan eşya sahipleri veya temsilcileri tarafından gümrüğe sunulmasından sonra, gümrük idaresince tescil edilir. Tescille birlikte eşya beyan edildiği gümrük rejimi hükümlerine tabi olur. (4458 sayılı GK md.58-62)

Son aşama olan 5. aşamayı ise kontrol oluşturmaktadır. Gümrük idareleri beyanın doğruluğunu araştırmak üzere, beyanın ve ekli belgelerinin yanı sıra beyan sahibinden beyanın doğruluğunu kanıtlayan belgeleri de isteyebileceği gibi, eşyayı muayene edebilir. Eşyanın ilgili rejime tabi tutulma şartlarının yerine getirilmesi ve eşyanın yasaklayıcı veya kısıtlayıcı işlemlere tabi olmaması kaydıyla kontrol aşamasından sonra eşya sahibine teslim edilir.⁴⁰ (4458 GK md.65-70)

³⁴ “**CIM Belgesi:** Topluluk transit rejiminin uygulanabildiği yerlerde, bu rejim altındaki demiryolu ile yapılan taşıma işlemlerde beyanname yerine kullanılan belgedir.” H.Cahit, Osman, Murat, **a.g.e.**, s.56.

³⁵ “...**CMR;**...anlaşması hükümlerini kabul eden ülkelerce kullanılan bir karayolu taşıma belgesidir ve taşımanın CMR hükümlerine göre yapıldığını gösterir...” <http://www.unkoder.org.tr/tasimabelgeleri.htm>, 23.10.2008.

³⁶ “**CIV Belgesi:** Uluslar arası Demiryolu Taşımacılığı Anlaşması kapsamında demiryolu ile yapılan eşya taşımacılığında kullanılan belgedir.” H.Cahit, Osman, Murat, **a.g.e.**, s. 57.

³⁷ “**TIR Karnesi:** Tır sözleşmesi kapsamında bulunan Uluslar arası Karayolu Taşımacılığı Birliği tarafından basılarak üye ülkelerin kullanımına sunulan ve kapsamı eşyaya TIR sisteminden yararlanmasına olanak sağlayan belge...” **A.e.**, s. 269.

³⁸ “**Serbest Bölge İşlem Formu:** Serbest bölgelere gelen eşyaya ilişkin olarak düzenlenerek, Serbest Bölge Müdürlüklerine verilen ve eşyanın serbest bölgede izlenmesine yarayan belge.” **A.e.**, s. 233.

³⁹ 4458 sayılı GK 3.maddenin 15. fıkrasında; serbest dolaşıma giriş rejimi, transit rejim, gümrük antrepo rejimi, dahilde işlem rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi, geçici ithalat rejimi, hariçte işleme rejimi, ihracat rejimi olarak sıralanmıştır. Konumuz çerçevesinde ilgili olan rejimler yeri geldikçe anlatılacaktır.

⁴⁰ Beyannamenin tescilinin, bir gümrük yükümlülüğü doğurması durumunda gümrük vergilerinin ödenmemesi veya teminata bağlanmaması veya beyan edilen gümrük rejimi hükümlerine göre teminat

Gümrük işlemlerinin bitirilmesi, eşyaya ait vergilerin ödenmesi veya kaldırılması veya teminata bağlanması veya beyannamenin iptal edilmesi veya eşyanın gümrüğe terk edilmesi veya imhası veya müsadere edilmesi olarak anlaşılmalıdır.

c. Gümrük İşlemlerinde Beyanlar

Gümrük işlemlerinde beyanlar, iki ana grup altında incelenmektedir. Birincisi, taşıyıcıya ilişkin beyanlar, diğeri ise eşya sahip veya temsilcisinin beyanıdır. Taşıyıcı, gümrük mevzuatında belirtilen usuller çerçevesinde beyanları verip gümrük işlemlerini başlattıktan sonra eşya sahip veya temsilcisi eşyayı ilgili olduğu gümrük rejimine tabi tutmaktadır.⁴¹

(1) Taşıyıcıların Beyanları

Taşıyıcıların beyanlarını, özet beyan veya özet beyan yerine geçen belgeler⁴² ve boşaltma listesi oluşturmaktadır. Taşıyıcı veya onun temsilcisi, özet beyan veya özet beyan yerine geçen belgeleri gümrük idaresine ibraz ederek gümrük işlemlerine başlar ve eşyayı gümrük idaresinin belirlediği veya uygun gördükleri yere boşaltmasıyla kendisine ilişkin gümrük işlemlerini tamamlamış olur.⁴³

Eşyanın boşaltılmasıyla, boşaltılan eşya ile ilgili olarak 24 saat içinde boşaltma listesi düzenlenir. Boşaltılan eşya, serbest dolaşımında olmaması nedeniyle gümrüğe sunulmasından sonra geçici depolama yerine konur ve geçici depolanan eşya statüsünde bulunur.⁴⁴ Boşaltma listesi de araç sahipleri veya sürücüleri ile birlikte geçici depolama yeri işletmecilerinin yetkili memurları tarafından düzenlenerek, gümrük memuru, geçici depolama yeri işletme memuru ve araç sahibi veya sürücüsü tarafından imzalanır. (GY md. 68)

istenmesi durumunda söz konusu teminatın ödenmemesi halleri istisna oluşturmaktadır. Bu gibi hallerde beyanname konusu eşya teslim edilmez.

⁴¹ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 55.

⁴² Özet beyan yerine geçen belgelere açıklamalarıyla yukarıda yer vermiştik. Bu nedenle sadece 'özet beyan yerine geçen belgeler' deyimini kullanılmıştır.

⁴³ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 55.

⁴⁴ Geçici depolanan eşya, eşya sahipleri veya temsilcileri tarafından verilen beyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasıyla bu statüden çıkarılır. (4458 sayılı GK md.47)

Boşaltma listesi ile gümrüğe sunulan özet beyan arasında farklılık veya eksikliğin bulunmaması gerekmektedir. Aksi takdirde, GY md. 69'de belirtildiği üzere özet beyan eksiklik veya fazlalık takibatına geçilir. Boşaltma listesinde kayıtlı olmadığı halde, özet beyanda kayıtlı bulunan eşya özet beyan eksikliğini oluştururken; boşaltma listesinde kayıtlı bir eşyanın özet beyanda bulunmaması özet beyan fazlalığını oluşturmaktadır. Özet beyan eksiklik veya fazlalık takibatının yapılabilmesi için gümrük idaresince verilen 3 aylık süre içinde söz konusu eksiklik veya fazlalığın gerekçelendirilmemesi gerekir. Bunun yanı sıra, özet beyan eksiklik veya fazlalık takibatının yapılması için eşyanın miktar itibarıyla de %3'ü aşması gerekmektedir. Özet beyan eksikliğinde 4458 sayılı GK md.237⁴⁵ 1. ve 2. fıkraları, özet beyan fazlalığı halinde ise yine aynı maddenin 3. fıkrasında belirtilen yaptırım uygulanacaktır. (GY md.733)

(2) Eşyanın Sahibi veya Temsilcisinin Beyanı

Taşıyıcıya ilişkin işlemler tamamlandıktan sonra, eşyanın rejim beyanının yapılması gerekmektedir. 4458 sayılı GK md.59'da belirtildiği üzere, bu beyan yazılı olarak, bilgisayar veri işleme tekniği kullanılarak, sözlü olarak veya eşya sahibinin bu eşyayı gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir yolla eşyanın sahibi veya temsilcisi tarafından beyan edilir.

Eşyanın sahibi veya temsilcisinin, rejim beyanı açısından önünde bazı seçenekler mevcuttur. 4458 sayılı GK md.3/15'te belirtilen bu rejimler; serbest dolaşıma giriş rejimi, transit rejim, gümrük antrepo rejimi, dahilde işleme rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi, geçici ithalat rejimi, hariçte işleme rejimi ve ihracat rejimi olarak sıralanmaktadır.

⁴⁵ **GK md.237/1:** "...taşıt araçlarının sahipleri, kaptanları veya acenteleri tarafından gümrük idaresine verilen özet beyan veya özet beyan yerine kullanılan ticari veya resmi belgelerdeki kayıtlı miktara göre noksan çıkan kapların mahrecinden yüklenmemiş veya yanlışlıkla başka yere çıkartılmış veya kaza ve avarya sonucu yok olmuş veya çalınmış bulunduğu gümrük idaresince belirlenecek süre içinde kanıtlanmadığı takdirde, bu noksan kaplara ait eşyadan tarife pozisyonuna veya tarife pozisyonu tespit edilemiyor ise cinsine ve türüne göre tarifede dahil olduğu faslın en yüksek vergiye tabi pozisyonuna göre hesaplanacak gümrük vergisi kadar para cezası alınır."

GK md.237/2: "1 inci fıkraya göre ceza belirlenmesi mümkün olamıyorsa, noksan her kap için 241 inci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen miktarda para cezası alınır."

GK md.237/3: "...taşıt araçlarının sahipleri, kaptanları veya acenteleri tarafından gümrük idaresine verilen özet beyan veya özet beyan olarak kullanılan ticari veya resmi belgelerdeki kayıtlı miktara göre fazla çıkan kapların yanlışlıkla mahrecinden fazla yüklenmiş olduğu gümrük idaresince belirlenecek süre içinde kanıtlanmadığı takdirde, söz konusu eşyaya el konularak müsadere olunur ve eşyanın CIF kıymeti kadar para cezası alınır."

2. Suçun Kanuni Tanımı

KMK md.3/1'e göre, eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmadan Türkiye'ye ithal eden kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

3.Suçun Unsurları

a. Maddi Unsurlar

(1) Fiil (Hareket)

Gümrük kapılarının bulunduğu yerlerden yurda sokulan⁴⁶ eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın Türkiye'ye ithal edilmesi suçun fiilini oluşturmaktadır.

Herhangi bir eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal etme fiili suçun oluşması için yeterli olup, suç tek hareketli bir suçtur.

Gümrük işlemlerinin beş aşamadan oluştuğu yukarıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Asıl sorun bu aşamalardan hangisinde suçun icra hareketinin oluştuğu kabul etmek gerektiğidir. Eşyanın gümrüğe sunulmasından sonra, taşıyıcı veya temsilcisi tarafından verilen özet beyan fazlalığı durumunda KMK kapsamında bir işlem mi yapılacaktır yoksa 4458 sayılı GK m.237/3'te belirtilen yaptırımlar mı uygulanacaktır? Neticede ortada özet beyanda kayıtlı olmayan fakat boşaltma sırasında ortaya çıkan fazla eşya vardır. Böyle bir durumda öncelikle GY md.69 ve GY md.733 çerçevesinde gümrük idaresi tarafından verilen süre içinde fazlalık gerekçelendirilmeye çalışılacaktır. Bu fazlalık gerekçelendirildiği takdirde özet beyan fazlalığı takibatı yapılmayacaktır.⁴⁷ Asıl sorun, bu fazlalığın gerekçelendirilememesinde ortaya çıkmaktadır. Böyle bir durumda, 4458 sayılı GK md.237/3 mi uygulanacaktır yoksa KMK çerçevesinde kaçakçılık suçu kapsamında mı bir değerlendirme yapılacaktır?

Öncelikle "ithal etme" deyiminin açıklanması gerekir. İthal etme deyimi, eşyanın kalıcı şekilde Türkiye gümrük bölgesine sokulmasıdır.⁴⁸ Dolayısıyla burada

⁴⁶ Gümrük kapıları dışından yurda sokulan eşyaya ilişkin yaptırım ayrı olarak düzenlenmiştir. Bu suç ayrı bir başlık altında ele alınıp, incelenecektir.

⁴⁷ Erhan Günay, **Uygulamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.32.

⁴⁸ Kılıç, **a.g.e.**, s. 117.

eşyanın ne zaman kalıcı şekilde Türkiye gümrük bölgesine sokulmak istendiğinin anlaşılması gerekir. Özet beyan, taşıyıcı veya onun temsilcisi tarafından gümrük idaresine ibraz edilen bir beyandır. Bu aşamada, eşya sahibinin ithal iradesi ortada yoktur. Eşya sahibinin veya temsilcisinin ithal iradesi, eşyayla ilgili olarak vereceği rejim beyanıyla ortaya çıkacaktır. Bu noktada rejim beyanında yer almayan bir eşyaya ilişkin ithal iradesi ortaya çıkacak ve bu aşamada gümrük işlemlerine tabi tutmadan bir eşyayı ithal etme suçu oluşacaktır.⁴⁹ Başka bir deyişle, geçici depolama yerlerinde bulunan fakat özet beyanda kayıtlı olmayan eşya için KMK md.3/1’de belirtilen suç oluşmayacaktır meğerki rejim beyanı gümrüğe sunulmuş olsun. Sonuç olarak özet beyan fazlalığı durumunda, ortada eşya sahibi veya temsilcisinin ithal iradesi olmaması nedeniyle KMK md.3/1’deki suç oluşmayacak, 4458 sayılı GK md.237/3 uygulanacaktır. Aynı durum özet beyan eksiğinde de geçerlidir. Özet beyan eksiğinde de, eşya sahibinin veya temsilcisinin ithal iradesi olmaması nedeniyle 4458 sayılı GK md.237/1 veya md.237/2 kapsamında bir değerlendirme yapılacaktır.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2000/4736 sayılı kararında, eşya sahibinin veya temsilcisinin beyanında ithal iradesinin araştırılması gerektiğini şu şekilde belirtmiştir:

“ Olay tesbit ve zaptetme tutanağı dinlenerek, sanığın hangi sahada ve ne konumda yakalandığı açıklattırılmalı; ithalatçı sıfatı ile getirdiği ticari mahiyet ve miktardaki eşyaları, beyanla ithal imkanı bulunup bulunulmadığı araştırılmalı; hasıl olacak sonuca göre sanığın hukuki durumu tayin ve takdir edilmelidir.”⁵⁰

Eşyanın gümrüğe sunulmaması yapılan hareketlerden açıkça gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın Türkiye’ye ithal edildiği veya ithal edilmeye çalışıldığını gösteriyorsa bu takdirde eşya sahibinin veya temsilcisinin rejim beyanında bulunmasını aramaya gerek yoktur. Farklı çıkan eşyanın miktarı, cinsi ve niteliği, aracın içinde hangi hallerde bulunduğu gibi kıstaslara bakılarak ortada kasıtlı bir durumun olup olmadığı incelenmektedir. Hal ve şartların bu gibi durumlarda şüphe götürmeyecek kadar açık olması gerekir.⁵¹ Örneğin fazla çıkan eşya, zula tabir edilen

⁴⁹ A.e., s. 118-119.

⁵⁰ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi, E. 2000/2097, K. 2000/4736. A.e., s. 123.

⁵¹ A.e., s. 120.

özel tertibat ve yerlerde gizlenmiş olarak bulunuyorsa konu 4458 GK md.237/1 kapsamında değil, KMK md.3/1 kapsamında değerlendirilecektir.

Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 4.4.2000 gün ve 2000/4972 sayılı kararında; “Dava konusu mazotlar, sanığa ait kamyonun kasasının içinde, bidonlar ile 2 adet saç depo içinde yakalandığına ve araca ait müracaat işlem formunda, projelendirilmiş yakıt deposundan söz edilmediğine ve sanığın... öngörülen yükümlülükleri yerine getirdiği yolunda bir belge ibraz etmediğine göre, suçun oluştuğu gözetilmelidir.”⁵² şeklinde sonuca varmıştır.

Özet beyan eksikliği durumunda gümrük idaresince eksik çıkan eşyanın, örneğin kara taşımasında kara taşıtına vurulan kurşun mührün bozulmuş olduğu, kapların yırtılmış ve içlerinden eşya çıkartılmış olduğu tespit edilmişse artık bu aşamada 4458 sayılı GK md.237/1 veya md.237/2 kapsamında bir değerlendirme yapılamaz. Böyle bir olayda, 5607 sayılı KMK md.3/1 uygulama alanı bulacaktır.⁵³

Yargıtay’ın 7. Ceza Dairesi vermiş olduğu bir kararında; “ Sanık S...plakalı tır aracı ile gümrüğe geldikten sonra araçtaki mühürleri sökerek Tır Karnesi muhteviyatı 5 kap yedek aksam kimyevi maddeden oluşan eşyaları firma yetkilisi sanık A...talimatı ile ...A.Ş. firmasının deposuna götürüp, burada depo sorumlusu olan sanık A... nezaretinde boşalttığı ve gönderici alman firmasının eksik çıkan eşyaların “yükleme sırasında sehven araca yüklenmediğine” dair yazısına da sanığın önceki açıklamaları ve dosya içeriği karşısında itibar edilemeyeceğinden cihetle, atılı suçun oluştuğu gözetilerek, sanıkların mahkumiyetine karar vermesi gerekirken, oluş ve dosya içeriğine uygun düşmeyen gerekçelerle yazılı şekilde hüküm tesisi, yasaya aykırı...” olduğu hükmüne varmıştır.⁵⁴

Özet beyan fazlalık veya eksikliği durumunda, bu eksiklik veya fazlalık gerekçelendiriliyorsa, 4458 sayılı GK md.237 uyarınca herhangi bir yaptırım olmayacağı için 5607 sayılı KMK hükümlerine göre de herhangi bir takibat söz konusu olmayacaktır.

Eksiklik veya fazlalığın gerekçelendirilememesi halinde, KMK’ya göre bir takibat söz konusu ise, 4458 sayılı GK md.237’nin uygulama alanı kalmaz. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, KMK’nın uygulanması için gümrük idaresinin elinde maddi deliller bulunmalıdır. Yapılan hareketler, şüphe götürmeyecek şekilde eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın Türkiye’ye ithal etme iradesini gösteriyor olmalıdır. Yapılan hareketlerden böyle bir sonuca ulaşılamıyorsa, eksiklik veya

⁵² T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi, E. 2000/3260, K. 2000/4972. Kılıç, **a.g.e.**, s. 121.

⁵³ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 57.

⁵⁴ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi, E. 2003/2248, K. 2003/13099 sayılı kararı.

fazlalık gerekçelendirilmese bile KMK değil, 4458 sayılı GK md.237’de belirtilen yaptırımlar uygulanır.⁵⁵

Eşya sahibi veya temsilcisi tarafından yapılan rejim beyanı açısından ise durum açıktır. Çünkü ithal iradesi beyanda gösterilmiştir. 4458 sayılı GK md.3/15’te belirtilen rejimlerden hangisi beyan edilmiş olursa olsun, beyan dışı bir eşya söz konusu ise veya gümrük kapılarından geçmesine karşın hiçbir şekilde beyan edilmemiş bir eşya varsa bu takdirde, 4458 sayılı GK md.237 değil KMK md.3/1 kapsamında değerlendirme yapılacaktır.

Konuyu bir örnekle somutlaştıralım. Çin Halk Cumhuriyeti’nden denizyolu ile Mersin gümrük müdürlüğüne getirilen ve Kayseri gümrüğünde ithal işlemi görmek üzere transit ithalat beyannamesi düzenlenen 600 koli porselen eşyanın, Kayseri gümrüğünde beyan olan 600 koli porselene ait gümrük işlemleri bitirildikten ve nakil aracına yüklendikten sonra bir ihbar neticesinde nakil aracında veya eşya sahibinin deposuna boşaltılırken yapılan tespitte beyan harici 400 yapma çiçekte yakalanmışsa bu takdirde, KMK md.3/1’de belirtilen kaçakçılık suçu oluşmuş demektir.⁵⁶ Bu aşamada açıkça ithal iradesi ortadadır, eşyanın bir kısmı gümrük işlemlerine tabi tutulmadan gümrükten geçirilmiştir.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 28.09.2004 gün ve 2004/10312 sayılı kararında; “...Limitet Şirketi adına... tır karnesinde ithali istenen eşya 600 koli yapma çiçek olarak gümrüğe beyan edildiği halde, idarece yapılan sayımda beyan edilen eşyaların yanı sıra 100 koli yapma çiçek ile 31 koli içinde 169 parça muhtelif giyim ve ev eşyasının manifesto fazlası olarak tespit edildiği ve beyan harici bulunan ev ve giyim eşyalarının manifestoda kayıtlı bulunan eşyalardan ayrı cins ve neviden bulunduğu gibi... beyan harici eşyaların gümrüğe beyan edilip ithal işlemleri yapılmadan kaçak olarak yurda sokulmaya teşebbüs şeklinde...” olduğunu belirterek sanık hakkında mahkumiyet kararı vermiştir.⁵⁷

Eşya beyan edilmişse fakat cins veya niteliğinde bir takım farklılıklar mevcutsa, bu takdirde KMK md.3/1 kapsamında bir değerlendirme yapılamaz. Böyle bir durumda, farklı cinste olsa beyan edilmiş eşya mevcuttur. Beyan dışı bırakılmış herhangi bir eşya mevcut değildir. Bu takdirde kasıt söz konusu ise ancak KMK md.3/6 veya md.3/11 fıkraları kapsamında bir değerlendirme yapılacaktır.⁵⁸

⁵⁵ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 58.

⁵⁶ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 48.

⁵⁷ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi E. 2003/14810, K. 2004/10312 sayılı karar.

⁵⁸ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 60.

(2) Netice

Netice, dış dünyaya yansıyan ihmali veya icrai davranışının, dış dünyada meydana getirdiği değişikliktir. Neticeye göre suçlar, sırf hareket suçu- neticeli suç, ani suç- mütemadi suç ve kalkışma suçu olarak nitelendirilmekte olup, 5607 sayılı KMK'daki suçlar çoğunlukla sırf hareket suçu tipindedir. Başka bir ifadeyle; icrai veya ihmali bir hareketin gerçekleşmesiyle suç tamamlanmakta olup ayrıca neticenin gerçekleşmesi gerekli değildir. Sırf hareket suçunun doktrindeki diğer bir ifadesi neticesi harekete bitişik suçtur.⁵⁹

Herhangi bir eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal etme fiili suçun oluşması için yeterlidir. Bu itibarla suçta, hareketten ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz.

(3) Fail

Eşyayı gümrük kapılarından getirmekle birlikte, gümrük işlemine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal eden veya ithal etmeye teşebbüs edenler, bu suçun failidir. Tüzel kişilerin bu suçu işlemeleri halinde, tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirleri uygulanacaktır.

Fail bir yolcu da olabilir. Beyan harici bırakılan eşya ticari mahiyet arz ediyorsa KMK md.6/4'ün atfıyla bu fıkra uygulanır.

Suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde veya üç veya daha fazla kişi tarafından işlenmesi halinde KMK md.4'de belirtilen nitelikli haller çerçevesinde değerlendirme yapılacaktır.

(4) Suçun Konusu

İthal edilmek istenen herhangi bir eşya, suçun konusunu oluşturabilir. Gümrük işlemlerine tabi tutulmadan ithal edilen eşyanın yasak eşya olması halinde KMK md.3/1 değil, md.3/7 kapsamında değerlendirme yapılır. Eşyanın gümrük vergilerinden muaf bir eşya olup olmaması konusunda herhangi bir ayırım yapılmamıştır. Gümrük işlemlerine tabi tutulmayan eşya üzerinde herhangi bir mali yükümlülük yoksa ve eşyanın ithali için dış ticaret ve kambiyo rejimi bakımından

⁵⁹ M.Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Caner Yenidünya, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**,Gözden Geçirilmiş Yenilenmiş 9.Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2008, s.20.

herhangi bir kısıt bulunmuyorsa, bu gibi bir durum 4458 sayılı GK md.239'da⁶⁰ belirtilen usulsüzlüğe ilişkin para cezaları kapsamında değerlendirilmelidir. Belirtilen maddede yurda sokulan tüm eşyalardan değil sadece ithalat vergilerinden muaf eşyadan bahsedilmiştir. Bu ifade, böyle bir olay meydana geldiğinde 4458 sayılı GK kapsamında değerlendirme yapılması gerektiğini kanıtlar niteliktedir. Netice itibariyle, ithalat vergilerinden⁶¹ muaf olmayan eşyaların gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın ithal edilmesi halinde usulsüzlükten daha ağır bir yaptırım öngörülerek KMK md.3/1 kapsamında değerlendirme yapılmıştır.⁶²

(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören

Bu suçta toplumu oluşturan herkes mağdur olabilmektedir.

(6) Nitelikli Unsurlar

KMK md.4'te, md.3'de tanımlanan kaçakçılık suç ve kabahatlerinin nitelikli olarak işlenmesi halinde uygulanacak yaptırımlar 7 fıkra halinde düzenlenmiştir.

Madde gerekçesinde, maddenin 5237 sayılı TCK'nın bir suçun nitelikli hallerine ilişkin düzenlemelerine uygun olarak düzenlendiği belirtilmiştir.

i.Suçun Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi

KMK md.4/1'de; "Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza iki kat artırılır." denilmek suretiyle fiillerin örgütlü işlenmesi bir artırım nedeni olarak öngörülmüştür.

KMK'da örgüt tanımı yapılmamış, sadece kaçakçılık suç ve kabahatinin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesinin ceza artırım nedeni olduğu belirtilmiştir. TCK md.5 uyarınca, TCK'nın genel hükümlerine bakıldığında örgüt tanımının yapılmadığı görülmektedir. TCK md.6/1 (j) bendinde 'örgüt mensubu suçlu' tanımı yapılmış, "Örgüt mensubu suçlu deyiminden; bir suç örgütünü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişi"nin

⁶⁰ **4458 sayılı GK Madde 239:** "İthalat veya ihracat vergilerinden muaf eşyayı...gümrük kapıları dışında başka yerlerden izinsiz olarak ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs edenlerle, bu tür eşyayı gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokanlar veya çıkarılanlar ile buna teşebbüs edenlerden, söz konusu eşyanın ithalata konu olması halinde, CIF değerinin, ihracata konu olması halinde ise FOB değerinin onda biri oranında para cezası alınır."

⁶¹ İthalat vergileri, 4458 sayılı GK md.3/9'da tanımlanmıştır. Fıkraya göre, ithalat vergileri deyiminden anlaşılması gereken, eşyanın ithalinde öngörülen gümrük vergileri ve eş etkili vergiler, tarım politikası veya işlenmiş tarım ürünleriyle ilgili özel düzenlemeler çerçevesinde alınan ithalat vergileridir.

⁶² Kılıç, a.g.e., s. 115-117.

anlaşılacağı belirtilmiştir. TCK md.220'de⁶³ suç işlemek amacıyla örgüt kurulması, yönetilmesi ve örgüte üye olunması fiilleri bağımsız suç olarak düzenlenmiştir. Bu madde de örgütün tanımı yapılmamakla birlikte, örgüt için gerekli olan unsurlar belirtilmiştir. Örgütten bahsedebilmek için, konusu suç teşkil eden belli bir amacı gerçekleştirmek üzere en az üç kişinin bir araya gelmesi gereklidir. Maddi ve manevi dayanışma içerisinde bulunan bu kişilerin bir araya gelmesi süreklilik arz etmelidir. Bununla birlikte, bu kişiler arasında sıkı veya gevşek hiyerarşik bir ilişki bulunmalıdır. Örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç gereç bakımından, amaçlanan suçları gerçekleştirmeye elverişli olmalıdır.⁶⁴

ii. Suçun Üç Veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi

KMK md.4/2'de; "Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır." denmektedir.

Fıkıradaki, kaçakçılık suçunun örgütsel bir faaliyet olmaksızın en az üç kişi tarafından birlikte işlenmesi durumu düzenlenmiştir.

CMK md.2/1 (k) bendinde toplu suçun, "aralarında iştirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla kişi tarafından işlenen suç" ifade ettiği belirtilmiştir. Bu bağlamda, KMK md.4/2'de kaçakçılık suçunun toplu olarak işlenmesi halinde 'toplu

63 Madde 220 "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma"

"(1) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.

(2) Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Örgütün silahlı olması halinde, yukarıdaki fıkırlara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

(4) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

(5) Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.

(6) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır.

(8) Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

⁶⁴ Yılmaz, a.g.e., s. 270-271.

kaçakçılık suçu' oluşur ve işlenen suçlarda ceza yarı oranında artırılır. Adalet Komisyonu Raporunda belirtildiği üzere; toplu kaçakçılık suçunun oluşması için en az üç kişinin suçun icra hareketlerini birlikte yapmaları gerekmektedir.⁶⁵ Buradaki 'birlikte' ifadesi TCK md.37/1'de düzenlenen müsterek failliği ifade etmektedir.

Suçun nitelikli halinin oluşması için temel nokta; icra hareketlerinin üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte yapılmasıdır. Üç veya daha fazla kişi tarafından yapılan icra hareketlerinin aynı olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, suçun oluşumu iki kişinin hareketinin birleşmesine bağlı ise toplu kaçakçılıktan bahsedilemez. Örneğin, alım satım işleminde alıcı ve satıcı arasındaki satmak ve satın almak fiillerinde kişilerin birlikte hareket ettikleri söylenemez. Suçun tamamlanması iki tarafın birlikte hareket etmesine bağlıdır.⁶⁶

iii. Suçun Tüzel Kişinin Faaliyeti Çerçevesinde Veya Yararına Olarak İşlenmesi

KMK md.4/3'te; "Bu Kanunda tanımlanan suçların, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde veya yararına olarak işlenmesi halinde, ayrıca bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir." şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir.

KMK md.4/3 uyarınca, kaçakçılık suçunu işleyen şirket yetkilileri ve ortaklarına verilecek cezaların yanında ayrıca tüzel kişi hakkında da güvenlik tedbirlerine hükmedilecektir.⁶⁷

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine, TCK md.60'da⁶⁸ yer verilmiştir. Bir suç nedeniyle tüzel kişi hakkında güvenlik tedbirlerine hükmedilebilmesi için kanunda özel olarak bu durumun belirtilmesi gerekmektedir. Tüzel kişiler hakkında

⁶⁵ Metin Ertuğrul, **4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004, s.355; Erhan Günay, **Gerekçeli- Notlu- Açıklamalı- Örnekli 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004, s.43; Kadir Ünal, Ali Parlar, **4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Adil Yayınevi, Ankara, 2004, s.42.

⁶⁶ Kılıç, **a.g.e.**, s. 69.

⁶⁷ **A.e.**, s. 55.

⁶⁸ **Madde 60 "Tüzel Kişiler Hakkında Güvenlik Tedbirleri"**

"(1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkumiyet halinde, iznin iptaline karar verilir.

(2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.

(3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hakim bu tedbirlere hükmetmeyebilir.

(4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır."

uygulanacak güvenlik tedbirleri; müsadere ve tüzel kişiye kamu makamlarınca verilen faaliyet izninin iptalidir.

Fıkırada belirtildiği üzere, tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri yalnızca kaçakçılık suçları açısından geçerlidir.

iv. Suçun, Kaçakçılık Fiillerini Önlemek, İzlemek, Araştırmak Ve Soruşturmakla Görevli Kişiler Tarafından Veya Meslek Ve Sanatın Sağladığı Kolaylıklardan Yararlanmak Suretiyle İşlenmesi

KMK md.4/4'te; "Bu Kanunda tanımlanan suçların, kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır." denmektedir.

Fıkırada, failin sıfatı cezayı ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüştür. Fıkırada, failin sıfatı ile ilgili olarak iki ayrı durum düzenlenmiştir.

Birincisi, kaçakçılık suçlarının KMK'da öngörülen kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek, araştırmak ve soruşturmakla görevli kişiler tarafından işlenmesinin nitelikli bir hal olarak öngörülmesidir. Bu kişiler KMK md.19/1'de; mülki amirler, Gümrük Müsteşarlığı personeli ile Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı personel olarak belirtilmiştir. Fıkırada sayılan personelle ilgili olarak 'soruşturma' kavramına yer verilmemiştir. CMK'da suçları soruşturma görev ve yetkisi Cumhuriyet savcısına ve onun görev ve talimatı doğrultusunda çalışan adli kolluk görevlilerine verilmiş olduğundan; Cumhuriyet savcısı ve adli kolluk görevlileri de bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Failin sıfatı ile ilgili ikinci durum ise, failin meslek ve sanatının kaçakçılık fiilinin işlenmesini kolaylaştırıcı nitelikte olmasıdır. Gerek fıkırada gerekse KMK'da bu meslek ve sanatlar belirtilmeyerek genel bir düzenleme yapılmıştır.

v. Suçun, Belgede Sahtecilik Yapılarak İşlenmesi

KMK md.4/5'te; "Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da cezaya hükmolunur." denilmektedir.

KMK'da içtimaya ilişkin özel bir düzenleme bulunmadığından suçlar açısından TCK md.42- 44'te düzenlenen içtima hükümleri uygulanacaktır. Ancak, KMK md.4/5'te bu duruma bir istisna getirilerek kaçakçılık suçunun belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da cezaya hükmolunacağı belirtilmiştir.⁶⁹

KMK md.17/2'de kaçakçılık suçlarıyla bağlantılı olarak resmi belgede sahtecilik suçunun da işlenmesi halinde görevli mahkeme ağır ceza mahkemesidir. Anlaşılacağı üzere, her iki suç birleştirilerek görülecek ve ayrı cezaya hükmolunacaktır.⁷⁰

vi. Suçu Önlemek, İzlemek Ve Araştırmakla Görevli Olanların Kaçakçılık Suçunun İşlenmesine Kasten Göz Yumması

KMK md.4/6'da; "Kaçakçılık fiillerinin önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur." hükmüne yer verilmiştir.

Fıkırdaki yer alan düzenlemeyle, kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olanların⁷¹ KMK'daki suçların işlenmesine iştirak etmeksizin kaçakçılık suçunun işlenmesine kasten göz yummaları halinde müşterek fail olarak sorumlu tutulacakları hüküm altına alınmıştır. Bu kişiler sadece görevlerini yapmama nedeniyle suçun icra hareketlerini gerçekleştiren kişilere bilerek ve isteyerek müdahale etmeyerek pasif bir tutum sergilemektedirler. Bu kişilerin suça iştirak etmeleri halinde ise KMK md.4/4'te düzenlenen nitelikli hal uygulanacaktır.

KMK md.19/1'de belirtilen kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olanlar dışında kaçakçılık suçlarına kasten göz yumma fiilinin işlenmesi mümkün değildir. Duruma göre, TCK md.278'te belirtilen "suçu bildirmeme" veya TCK md.279'da belirtilen "kamu görevlisinin suçu bildirmemesi" suçlarının oluşması mümkündür.⁷²

⁶⁹ Sahte belge ile ilgili ayrıntılı açıklamalara KMK md.3/2'de yer verilmiştir.

⁷⁰ İzzet Özgenç, **Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.68.

⁷¹ KMK md.19/1'de bu kişilerin kimler olduğu sayılmıştır. KMK md.4/4'te bu kişiler belirtildiğinden burada yer verilmemiştir.

⁷² Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 209. KMK md.19/1'de sayılan görevliler dışındaki kamu görevlisinin göreviyle ilgili olarak işlenen kaçakçılık suçundan haberi olduğu halde durumu yetkili mercilere bildirmemesi halinde TCK md.279'da belirtilen "kamu görevlisinin suçu bildirmemesi" suçu oluşur. İşlenmekte olan bir suçun yetkili mercilere bildirilmemesi veya işlendikten sonra

Kasten göz yummadan bahsedilmek için, örneğin; henüz gerçekleşen veya gerçekleşmekte olan kaçakçılık suçuna ilişkin görevlilere yapılan bir ihbarın bulunması ve izlendiğinde ve araştırıldığında suçun ve faillerinin tespit edilmesine imkân olması gerekmektedir. Buna rağmen görevliler tarafından ihbarın bilerek değerlendirilmemesi veya gerekli inceleme ve araştırmanın yapılmamış olması halinde kasten göz yummadan bahsedilir.⁷³ Başka bir deyişle; görevliler kaçakçılık suçu hakkında bilgi sahibi olmalı, işleyenleri tanımalı veya tanıyacak imkâna sahip olmalıdır. Bunun yanı sıra, kaçakçılık suçuna engel olabilecek imkâna da sahip olmaları gerekmektedir.

Suçun işlendiğinin görevleri sırasında veya görevleriyle bağlantılı olarak öğrenmelerine karşın kasten yani bilerek ve isteyerek görevlerini yerine getirmedikleri takdirde fıkra da belirtilen nitelikli hal oluşur.

Kasten göz yumma fiili fıkra da sadece kaçakçılık suçları için öngörülmüştür.

vii. Suçun, Devlet Ve Kamu Güvenliği Aleyhine İşlenmesi

KMK md.4/7’de; “Kaçakçılık suçunun konusunu oluşturan eşyanın, Devletin siyasi, iktisadi veya askeri güvenliğini bozacak ya da çevre veya toplum sağlığını tehdit edecek nitelikte olması halinde, fiil daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, verilecek hapis cezası on yıldan az olamaz.” denilmektedir.

Madde de işlenen kaçakçılık suçunun konusu olan eşyanın Devletin siyasi, iktisadi veya askeri güvenliğini bozacak ya da toplum ve çevre sağlığını tehdit edecek nitelikte olması durumu nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Kaçakçılık konusunu oluşturan eşyanın belirtilen durumlardan birini veya hepsini etkilemesi mümkündür.

Belirtilen durumlar için kanun koyucu, fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde verilecek hapis cezasının on yıldan az olamayacağı yaptırımını getirmiştir.

b. Manevi Unsur

Manevi unsur, eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın yurda sokma fiilinin kasıtlı olarak işlenmesidir. Başka bir deyişle, fiilin kaçakçılık suçunu

neticenin ortadan kaldırılmasına imkan olduğu halde bildirilmemesi hallerinde ise TCK md.278’de belirtilen “suçu bildirmeme” suçu oluşur.

⁷³ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 206.

oluşturması için bilerek ve istenerek işlenmesi gerekir. Kast, her olay açısından değerlendirilir ve şüphe duyulmayan hallerde kastın varlığı kabul edilir.⁷⁴

Suçta konu eşyanın beyan harici olduğunu bilen veya bilmesi gereken kişilerin (eşyayı yurda getiren taşıyıcı, acente, eşya sahibi veya temsilcisi) kastla hareket ettiği düşünülebilir. Bunun yanı sıra ticari hayatın işleyişinde normal olduğu kabul edilecek hatalı mal gönderimleri ise kastı varlığını zayıflatan nedenlerdir. Zorlayıcı nedenler sebebiyle, yükünü gümrük idaresi bulunmayan bir yerde boşaltan taşıyıcının bu durumu ispat etmesi de doğaldır ki kastın varlığını ortadan kaldırır.⁷⁵

c.Hukuka Aykırılık Unsuru

Suç işlendiğinde, hukuksal yararı korumak için kanunla düzenlenen emir veya yasak ihlal edilmiş olmaktadır. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereği; hukuka aykırı eylemlerin kanunda tanımlanmış olması gerekmektedir.⁷⁶ Başka bir ifadeyle; işlenen fiilin suç tiplerinden birisine girmesi gerekmektedir.

Hukuka uygunluk, fiilin hukuka aykırı olmamasını ifade etmektedir. Hukuka aykırılık unsurlarını kaldıran nedenler, “hukuka uygunluk nedenleri” olarak adlandırılır. 5237 sayılı TCK 24, 25 ve 26. maddelerinde hukuka uygunluk nedenleri belirtilmiş olup, ‘hakkın kullanılması’, ‘ilgilinin rızası’, ‘meşru savunma’, ‘ilgilinin rızası’ işbu nedenler arasındadır. Hukuka uygunluk nedenlerinin olması durumunda; fiil artık suç teşkil etmeyeceğinden faile ceza verilmemektedir.⁷⁷

Suçun hukuka aykırılık unsurunu; “gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın” ifadesi oluşturmakta olup, suç tipinde hukuka uygunluk nedenlerine rastlanmamıştır.

4.Kusurluluk

Kusurluluk unsurunda, işlenen fiil nedeniyle failin hangi şartlarda sorumlu tutulacağı incelenmektedir. Failin suçu işlediği anda, algılama ve irade yeteneğine sahip olması halinde failin kusur yeteneğinin var olduğu kabul edilmektedir. Başka bir deyişle, kişinin yaptığı davranışın hukuk kuralıyla çatışma halinde olduğunu

⁷⁴ Kılıç, **a.g.e.**, s. 124.

⁷⁵ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 63.

⁷⁶ Kayıhan İçel, A.Hakan Evik, **Ceza Hukuku Genel Hükümler II-Suçun Yapısal Unsurları ve Özel Görünüş Biçimleri**, Yenilenmiş 4.bs, Ankara,Beta, s.83-85

⁷⁷ Timur Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 2.bs., Ankara, Seçkin, 2005, s.226-227.

bilmesi ve fiili işlediği sırada serbest olarak hareketi yapabilme kudretine sahip olmasıdır.⁷⁸

Kusurluluğu etkileyen hallerden yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik, alkol ve uyuşturucu madde etkisi, haksız tahrik, zorunluluk hali gibi unsurların 5607 sayılı KMK'da tanımlanan suçlar açısından uygulanabilirliği bulunmamaktadır. Kanaatimizce, kusurluluğu etkileyen hallerden cebir veya tehditin 5607 sayılı KMK'da yer alan suçlar açısından uygulanabilirliği tartışma konusu yapılabilir.

Cebir, mağdur üzerinde maddi zor kullanmak olup, onun direncini kırabilecek her türlü kuvvet kullanımı şeklinde tanımlanmaktadır. Cebir, bizzat mağdur üzerinde icra edilmelidir. Başka bir kişinin üzerinde gerçekleşerek, mağdurun fiile rızasını sağlayan cebir, tehdit oluşturmaktadır. Cebirde, mağdurun başka türlü hareket etme olanağı kalmamıştır.

Tehdit, mağdura ileride gerçekleştirilecek bir kötülüğün bildirilmesi şeklinde tanımlanmakta olup, tehditin suçun neticesinde gerçekleşecek zarardan daha ağır olması aranır ki ancak bu takdirde irade ortadan kalkabilir.⁷⁹

5607 sayılı KMK'nın konuluş amacı, devletin koyduğu ekonomi politikalarına aykırı hareket edenleri cezalandırmaktır. Mağdurun, yakınlarının vücut bütünlüğüne yönelik tehditte bulunulması halinde kaçakçılık fiilini işlemesi durumunda iradesi ortadan kalkmış olmaktadır. Kanunun konuluş amacı kamu düzenini korumak olduğundan ve ekonomik bir amaca dayandığından gerçekleşecek zarar maddi nitelikte olacaktır. Buna karşın korunan yarar, vücut bütünlüğü olduğundan kusurluluk unsurunun varlığı kabul edilmelidir.

5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a.Teşebbüs

KMK'da teşebbüse ilişkin herhangi bir hüküm yoktur. Kanunun niteliğinden bahsettiğimiz kısımda da değindiğimiz gibi bu takdirde 5237 sayılı TCK md.5'in atfıyla TCK md.35'te⁸⁰ düzenlenen teşebbüs hükmü bu suç açısından da uygulama

⁷⁸ M.Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Caner Yenidünya, **a.g.e.**, s. 56-60.

⁷⁹ Kayıhan İçel, Hakan Evik, **a.g.e.**, s.216-218.

⁸⁰ **Madde 35 "Suça Teşebbüs"**

alanı bulacaktır. Şu hususun altını çizmek gerekir ki, KMK md.3/18'de teşebbüs halinde kalan suçların tamamlanmış gibi cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Bu takdirde, suçun teşebbüs halinde kalması durumunda faile uygulanacak yaptırım bakımından 5237 sayılı TCK md.35/2 değil KMK md.3/18 atfıyla ilgili fıkradaki tamamlanmış suça verilecek ceza uygulanacaktır.

Suç, teşebbüse elverişlidir. Eşya sahibi veya temsilcisi rejim beyanını verdikten sonra geçici depolama yerinde beyan harici bir eşya bulunduğu takdirde suça teşebbüs durumu söz konusudur. Rejim beyanı tescil ettirilip, gümrükçe onaylandıktan sonra ithalat tamamlanır ve gümrük işlemine tabi tutulmayan eşyalar sahibine teslim edildiği anda ise suç tamamlanmış olur.⁸¹

b. İştirak

KMK teşebbüste olduğu gibi iştirak halini de ayrıca düzenlememiştir. 5237 sayılı TCK md.5 uyarınca, TCK md.37-41 arasında düzenlenen iştirak hükümleri kaçakçılık suçlarında da uygulanacaktır.

Bu değerlendirmeler ışığında, suç münferit olarak işlenebileceği gibi bir veya daha çok kişi tarafından da işlenebilir. Suçun birden çok kişi tarafından işlenmesi halinde, faillerden her biri müşterek fail olarak değerlendirilecektir. Suçun üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde, KMK md.4/3'te düzenlenen toplu kaçakçılık suçu oluşmuş olacaktır. Suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde ise md.4/1 uygulanacaktır. Kaçakçılık suçu faillerine 5237 sayılı TCK md.39⁸² uyarınca yardım edenler, toplu ya da örgüt faaliyeti çerçevesinde değerlendirilmeyerek bu madde uyarınca cezalandırılacaklardır.

“(1) Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.

(2) Suça teşebbüs halinde fail...”

⁸¹ Kılıç, **a.g.e.**, s. 118-119.

⁸² **Madde 39 “Yardım Etme”**

“(1)...

(2) Aşağıdaki hallerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur:

a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.

b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.

c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.”

c. İçtima

KMK'da içtimaya ilişkin özel bir düzenleme bulunmaması nedeniyle 5237 sayılı TCK md.5 uyarınca TCK md.42-44 çerçevesinde bir değerlendirme yapılacaktır.

Eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal etme suçu, fail tarafından alınmış bir suç işleme kararına istinaden değişik tarihlerde işlendiği takdirde, TCK md.43 çerçevesinde zincirleme olarak işlenen tek bir suç vardır ve ceza ağırlaştırılarak verilir.

Fail yapmış olduğu tek bir fiil ile kanunun çeşitli hükümlerini ihlal ediyorsa, TCK md.44 uyarınca ihlal ettiği hükümlerde belirtilen cezalardan en ağır olanı ile cezalandırılır. Bu duruma örnek olarak; ithali kanun gereği yasak olan bir eşyanın Türkiye'ye gümrük işlemlerine tabi tutulmadan ithal edilmesi verilebilir. Fail yapmış olduğu tek bir fiille KMK md.3/1 ve md.3/7 hükümlerini ihlal etmiştir. Fail, 5237 sayılı TCK md.44'de düzenlenen fikri içtima uyarınca bu maddelerden en ağır cezayı düzenleyen KMK md.3/7 yani kanun gereği yasak eşyayı ithal etme suçundan dolayı cezalandırılacaktır.⁸³

6. Yaptırım

KMK md.3/1'de belirtildiği üzere, eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmadan Türkiye'ye ithal eden kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezasının yanında onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmaktadır.

Suçta konu olan eşya, KMK md.13'ün⁸⁴ atfıyla TCK md.54-55 uyarınca müsadere edilir.

B. Gümrük Kapıları Dışından Türkiye'ye Eşya İthal Etme Suçu

1.Genel Açıklamalar

Gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın, eşyanın Türkiye'ye ithal edilmesi suçundan farklı olarak, eşyanın gümrük kapıları dışındaki yerlerden yurda sokulması

⁸³ Kılıç, a.g.e., s. 125.

⁸⁴ Madde 13 "Müsadere"

"(1) Bu Kanunda tanımlanan suçlarla ilgili olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun eşya ve kazanç müsadereğine ilişkin hükümleri uygulanır..."

da suç olarak tanımlanmıştır. Gümrük kapıları dışındaki yerlerden yapılan ithalat kaçakçılığında fiilin ortaya çıkarılmasının güçlüğü dikkate alınarak, gümrük kapıları dışından gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın yapılan kaçakçılık daha ağır bir yaptırıma bağlanmıştır. Aynı maddede belirtilen iki suçtan, gümrük kapıları dışındaki yerlerden yapılan kaçakçılık, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın eşyanın Türkiye'ye ithal edilmesi suçunun nitelikli halidir. Çalışmamızda her iki suçun da unsurlarının ayrıntılı olarak tanımlanması ihtiyacı hissedildiğinden, aynı madde de belirtilen iki suçta ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

Fıkıradaki belirtilen gümrük kapıları kavramından neyin kastedildiğini anlamak için 4458 sayılı GK md.33'e⁸⁵ bakmak gerekir. Madde de Türkiye Gümrük Bölgesine⁸⁶ giriş ve çıkışların gümrük kapılarından yapıldığı, Türkiye gümrük bölgesinin giriş noktalarındaki gümrük kapıları ile daha içerdeki gümrük kapıları arasındaki belirli yolların takip edilmesinin zorunlu olduğu belirtilerek giriş ve çıkış kapıları ile bunları birbirlerine bağlayan yollar ve hava taşıtlarının Türkiye Gümrük Bölgesinde inebilecekleri gümrük işlemi yapılan havalimanları ilgili kamu kuruluşlarının görüşleri alınarak, Müsteşarlıkça tespit edileceği hükme bağlanmıştır. Gümrük kapıları yetkili gümrük idarelerinin bulunduğu limanları ve havaalanlarını da kapsamaktadır. Sınır gümrük kapıları, hava ya da deniz limanları ile iç gümrük idareleri arasındaki yollar belirlenmiştir. Bu yolların takibi de beklenmeyen haller ve mücbir sebepler dışında zorunlu kılınmıştır.

Beklenmeyen haller ve mücbir sebepler nedeniyle gümrük kapıları dışından Türkiye Gümrük Bölgesine girildiği veya zorunlu yollar izlenmediği anlaşıldığı takdirde, bu kişiler veya temsilcileri durumu derhal en yakın gümrük idaresine bildirmelidir. Aksi halde 4458 sayılı GK çerçevesinde usulsüzlük cezası uygulanmak üzere konu ilgili gümrük idaresine aktarılır. Gümrük kapıları dışında kalan yerlerden izinsiz olarak eşya ithal edildiği veya buna teşebbüs edildiği gümrük muhafaza

⁸⁵ **Madde 33**

“Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkış, gümrük kapılarından yapılır. Türkiye Gümrük Bölgesinin giriş noktalarındaki gümrük kapıları ile içeride bulunan gümrük kapıları arasında belirli yolların takip edilmesi zorunludur. Giriş ve çıkış kapıları ile bunları birbirine bağlayan yollar ve hava taşıtlarının Türkiye Gümrük Bölgesinde inebilecekleri gümrük işlemi yapılan havalimanları ilgili kamu kuruluşlarının görüşleri alınarak, Müsteşarlıkça tespit edilerek Resmî Gazetede yayımlanır. Genel hizmete açık demiryolları gümrük yolu sayılır.”

⁸⁶ Türkiye Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını, kara sularını, iç sularını, ve hava sahasını kapsamaktadır.

idadesince anlaşıldığı takdirde konu gümrük idaresine bildirilerek ayrıca KMK çerçevesinde bir suç oluşturulup oluşturulmadığı hakkında araştırılır. Konu ile ilgili evraklar, Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirilir.⁸⁷

4458 sayılı GK md.33’de belirtildiği üzere, gümrük kapıları sadece kara sınır kapılarını değil aynı zamanda, gümrük idarelerinin bulunduğu yetkili deniz ve havalimanları ile Türkiye Gümrük Bölgesi dahilindeki gümrük idarelerinin bulunduğu yerleri de kapsamaktadır.

2. Suçun Kanuni Tanımı

KMK md.3/1’de, eşyanın gümrük kapıları dışından ithal edilmesi halinde verilecek cezanın üçte birinden yarısına kadar arttırılacağı hükme bağlanmıştır.

3. Suçun Unsurları

a. Maddi Unsur

(1) Fiil (Hareket)

Eşyanın belirlenen gümrük kapıları dışından Türkiye’ye ithal edilmesi fiili suç tipini oluşturmaktadır.

Eşya, gümrük kapısı dışında kalan yerlerden⁸⁸ Türkiye Gümrük Bölgesine sokulduğu anda fiil gerçekleşmiş olmaktadır. Neticesi harekete bitişik suç olduğundan fiil gerçekleştiği anda suçta tamamlanmış olmaktadır.⁸⁹

⁸⁷ **Gümrük Muhafaza Görev Yönetmeliği Madde 10**

“Beklenmeyen haller ve mücbir sebeplerle gümrük kapıları dışından Türkiye Gümrük Bölgesine girildiği veya zorunlu olan yollar izlenemediği takdirde, söz konusu yükümlülüğe tabi olan yada onun adına hareket eden kişiler, bu durumu en yakın Gümrük İdaresine bildirerek, getirilen eşyanın bulunduğu hal ve mahalden idareyi haberdar etmek zorundadır. Aksine hareket edenler hakkında, Gümrük Kanunu uyarınca usulsüzlük cezası uygulanmak üzere konu ilgili Gümrük İdaresine intikal ettirilir. Gümrük kapıları dışında kalan yerlerden izinsiz olarak eşya ithal veya ihraç edildiğini veya buna teşebbüs edildiğini tespit eden veya bu yönde herhangi bir bilgi edinen Gümrük Muhafaza İdaresi konuyu gümrük işlemlerini yapmaya yetkili en yakın Gümrük İdaresine bildirerek, durumu ayrıca Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu çerçevesinde incelemeye alır. Gümrük Muhafaza İdaresince yapılan inceleme ve araştırma neticesinde, bu fiillerin kaçakçılık suçlarını kapsamına girdiğinin anlaşılması halinde, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümleri ve diğer yasal düzenlemeler de göz önünde bulundurularak gerekli soruşturma tamamlanır. Olay, soruşturma evrakları ile birlikte ilgili Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirilir.”

⁸⁸ Gümrük kapısı dışındaki yerlerden kastedilen, gümrük kapılarının bulunduğu sınır kapıları, havalimanları ve deniz limanları dışındaki yerlerdir.

⁸⁹ Kılıç, **a.g.e.**, s. 129.

(2) Netice

Eşya, gümrük kapısı dışında kalan yerlerden⁹⁰ Türkiye Gümrük Bölgesine sokulduğu anda fiil gerçekleşmiş olmaktadır. Neticesi harekete bitişik suç olduğundan fiil gerçekleştiği anda suçta tamamlanmış olmaktadır.⁹¹

(3) Fail

Eşyayı, belirlenen gümrük kapıları dışından Türkiye'ye ithal eden herkes bu suçun faili olabilir.

(4) Suçun Konusu

Suçun konusu herhangi bir eşya olabilir. Gümrük kapıları dışından Türkiye'ye ithal edilen bu eşyanın ithali yasak bir eşya olması durumunda, KMK md.3/7 uygulanacaktır. Eşyanın ithalat vergilerinden muaf bir eşya olup olmaması konusunda herhangi bir ayırım yapılmamıştır. 4458 sayılı GK md.239'da ithalat vergilerinden muaf olan eşyanın, belirlenen gümrük kapıları dışından ithali halinde uygulanacak yaptırım, CIF değerinin onda biri oranında para cezası olarak belirtilmiştir.

KMK'da eşyanın ithalat vergilerinden muaf olup olmaması göre bir ayırımın yapılmaması bunun yanı sıra 4458 sayılı GK'da eşyanın ithalat vergilerinden muaf eşya olarak belirtilip bu durumun usulsüzlük kapsamında yaptırıma bağlanmış olması neticesinde, KMK açısından eşyanın ithalat vergilerinden muaf olmayan bir eşya kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören

Suçun mağduru toplumu oluşturan herkes olabilir.

(6) Nitelikli Unsurlar

Suçun nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda bir önceki suç için bahsettiğimiz tüm haller işbu suç için de geçerlidir.⁹² Tekrara düşmemek için burada yalnızca atıf yapmakla yetiniyoruz.

⁹⁰ Gümrük kapısı dışındaki yerlerden kastedilen, gümrük kapılarının bulunduğu sınır kapıları, havalimanları ve deniz limanları dışındaki yerlerdir.

⁹¹ Kılıç, **a.g.e.**, s. 129.

⁹² Ayrıntılı bilgi için syf.20-26 bakınız.

b. Manevi Unsur

Suçun oluşması için failin kastı aranır. Fail, eşyayı bilerek ve isteyerek Türkiye'ye belirlenen gümrük kapıları dışından ithal etmelidir.

c. Hukuka Aykırılık Unsuru

Suçun hukuka aykırılık unsurunu; “gümrük kapıları dışından ithal edilme” ifadesi oluşturmakta olup, suç tipinde hukuka uygunluk nedenlerine rastlanmamıştır.

4.Kusurluluk

Kusurluluk hali için ‘Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu’ için yaptığımız açıklamalara bakınız. Tekrara düşmemek için burada atıf yapmakla yetiniyoruz.

5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

Suç, teşebbüse elverişlidir. Eşyanın, Gümrük Müsteşarlığı'nca belirlenen gümrük kapıları dışından Türkiye'ye sokulması halinde suç tamamlanmış olacaktır. Eşyanın hudutta yakalanması durumunda, hal ve şartlar değerlendirildiğinde açıkça gümrük bölgesine sokulacağı anlaşılıyorsa teşebbüsten bahsedilecektir.⁹³

5237 sayılı TCK md.5'in atfıyla TCK md.35'te düzenlenen teşebbüs hükmü bu suç açısından da uygulama alanı bulacaktır. Yaptırım açısından ise, KMK md.3/18 uyarınca suç teşebbüs aşamasında kalsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.

b. İştirak

5237 sayılı TCK md.5 uyarınca, TCK md.37-41 arasında düzenlenen iştirak hükümleri uygulanacaktır. Suç münferit olarak işlenebileceği gibi bir veya daha çok kişi tarafından da işlenebilir. Suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi de mümkündür.

⁹³ Kılıç, a.g.e., s. 129.

c. İçtima

5237 sayılı TCK md.5 uyarınca, TCK md.42-44'de yer alan içtima hükümleri çerçevesinde bir değerlendirme yapılacaktır. Fail yapmış olduğu tek bir fiille kanunun çeşitli hükümlerini ihlal ediyorsa, ihlal ettiği hükümlerde belirtilen cezalardan en ağır olanı ile cezalandırılır. Bu bağlamda, fail ithali kanun gereği yasak bir eşyayı, belirlenen gümrük kapıları dışından ithal ediyorsa KMK md.3/1 ve KMK md.3/7 hükümlerinin her ikisi de birlikte ihlal etmiş olduğundan bu maddelerden en ağır cezayı öngören KMK md.3/7 uyarınca cezalandırılacaktır.

Fail, almış olduğu bir suç işleme kararına dayanarak değişik tarihlerde eşyayı belirlenen gümrük kapılarından geçirmeksizin ithal ediyorsa, suç 'zincirleme suç' kapsamında değerlendirileceğinden ceza ağırlaştırılarak verilir.

6. Yaptırım

Suçun cezası, gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın Türkiye'ye ithal edilen eşya için öngörülen bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezasının üçte birinden yarısına kadar arttırılacağı şeklinde belirtilmiştir.

Suçta konu olan eşyalar KMK md.13'ün atfıyla 5237 sayılı TCK md.54-55'e göre müsadere edilir.

C. Sahte Belge Kullanmak Suretiyle Gümrük Vergileri Kısmen veya Tamamen Ödenmeksizin Eşya İthal Etme Suçu

1. Genel Açıklamalar

Fıkırada, ithalat kapsamında ödenmesi gereken vergilerin sahte belge kullanılarak eksik veya hiç ödenmemesi hali suç olarak kabul edilmiştir. Bu durum, 4458 sayılı GK md.234'de⁹⁴ de idari yönden yaptırım altına alınmış ve idari yönden

⁹⁴ **Madde 234**

“1.Serbest dolaşıma giriş rejimine veya geçici muafiyet düzenlemesine tabi tutulan bir eşyaya ilişkin olarak, yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya tesliminden sonra kontrol sonucunda;

a) Eşyanın tarife uygulamasını etkileyen cins, tür ve niteliklerinde veya vergilendirmeye esas olan sayı, baş, ağırlık gibi ölçülerinde aykırılık görüldüğü ve beyana göre hesaplanan gümrük vergisi ile muayene sonuçlarına göre alınması gereken gümrük vergisi arasındaki fark %5'i aştığı takdirde, gümrük vergisinden ayrı olarak bu farkın üç katı para cezası alınır.

bu yaptırımlarda kast unsuru aranmamıştır. Bunun yanı sıra, 4458 sayılı GK açısından sahte belge kullanmak şart değildir.

KMK md.3/2'nin 4458 sayılı GK md.234'e temas eden yönleri mevcuttur. Bu iki kanun hangi durumlarda kullanılacağı önem arz etmektedir. Sahte belge kullanılmaması kaydıyla eşyanın menşei⁹⁵, tarifesi⁹⁶ ve kıymeti ile ilgili olarak yükümlü ve gümrük idaresi arasında çıkan uyuşmazlıklarda konu 4458 sayılı GK'ya göre belirlenecektir.⁹⁷

Eşyanın vergilendirilmesi, gümrük kıymetine göre yapılmaktadır. Bu itibarla, eşyanın gümrük kıymetinin bilinmesi, suçun oluşumu açısından önem arz etmektedir. Eşyanın gümrük kıymeti, 4458 sayılı GK md.23-31 arasında düzenlenmiştir. GK'da düzenlenen bu maddeler, 1979 yılında Cenevre'de imzalanan açılımı **General Agreement On Tariffs and Trade** olan GATT'ın VII.maddesinde belirtilen hükümler çerçevesinde düzenlenmiştir.⁹⁸ GK'da eşyanın gümrük kıymeti başlığı

b) Kıymet üzerinden gümrük vergisine tabi eşyanın beyan edilen kıymeti, muayene ve denetleme sonucunda bu Kanunun 23 ila 31inci maddelerinde yer alan hükümler çerçevesinde belirlenen kıymete göre noksan bulunduğu takdirde, bu noksanlığa ait gümrük vergisinden başka bu vergi farkının üç katı para cezası alınır.

2. Ancak, satış birimine göre miktar itibarıyla %5'i geçmeyen bir fark ile maddi hesap hatasından doğan noksan kıymet beyanlarında, bu farklara ait gümrük vergisinden başka bu verginin bir katı da para cezası alınır.

3. Genel ve katma bütçeye dahil olan kamu kuruluşları ile özel idareler ve belediyeler için 1inci ve 2inci fıkra hükümleri uygulanmaz. Bu gibi hallerde, 241inci maddenin 1inci fıkraya hükmüne göre işlem yapılır.

4. Bu maddeye göre verilen ceza hiçbir şekilde 241inci maddenin 1inci fıkrasında belirtilen miktardan az olamaz.”

⁹⁵ “Eşyanın ekonomik milliyetine menşe denir...Eşyanın başka memlekette gördüğü işçilik nedeniyle o memleket menşeli sayılması için; değişiklik ve işlemler sonucunda kıymetinin yüzde yüz oranında artmış olması veya bu işlemler ve değişiklik sonucunda tarife pozisyonlarının değişmiş bulunması veya o ülkede esaslı değişiklik sayılabilecek bir işçiliğe veya işleme tabi tutulmuş olması gerekir.” H.Cahit Soysal, Osman Uysal, Murat Atabinici, **a.g.e.**, s. 196.

⁹⁶ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 58. “Tarife, dış ticaret konusu eşyanın cins, nevi ve niteliklerine göre sistematik bir şekilde numaralandırılarak sınıflandırıldığı ve alınacak gümrük vergisi oranlarının gösterildiği cetvel.” Soysal, Uysal, Atabinici, **a.g.e.**, s. 254. 4458 sayılı GK md.234/1 a bendinde bahsedilen tarife 1/95 Ortaklık Konseyi çerçevesinde alınan kararlar kapsamında Avrupa Birliği Kombine Nomanklatürü'dür. Avrupa Birliği'ne uyum sürecindeki Türkiye Gümrük Birliği'ne geçerek 3. ülkelere uygulayacağı tarifelerde, Avrupa Birliği'nin aldığı kararlar çerçevesinde hareket edecektir. Kemal Başlar, “**Gümrük Birliği Anlaşması'nın (1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın) Hukuksal Niteliği**”, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C: 4/1, 2004, s. 35, (Çevrimiçi), <http://www.anayasa.gen.tr/gumruk.htm>, 01.10.2008.

⁹⁷ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 84.

⁹⁸ Türkçesi Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması olan GATT'ın VII.maddesinin, 4458 sayılı GK md. 23-32'ye aynen aktarılması Avrupa Birliği uyum sürecindeki Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne

altında düzenlenen hükümlere göre, ithal eşyasının gümrük kıymeti, eşyanın satış bedelidir. Satış bedeli ise, Türkiye'ye ihraç amacıyla yapılan satışta GK md.27'de belirtilen gümrük kıymetine yapılacak ilaveler ve GK md.28'de belirtilen gümrük kıymetine dahil olmaması gereken unsurlar dikkate alınmak suretiyle gerekli düzeltmelerin de yapıldığı fiilen ödenen veya ödenecek olan fiyattır. Eşyanın gümrük kıymetinin, satış bedeline göre belirlenemediği durumlarda, GK md.25'e göre; sırası da değişmemek koşuluyla aynı eşyanın satış bedeli, benzer eşyanın satış bedeli; beyan sahibinin yazılı talebi olması ve bu talebin gümrük idaresince uygun bulunması halinde sırası değiştirilebilecek şekilde eşyanın aynı veya benzerinin Türkiye içindeki yapılan satışlarındaki en büyük miktardaki satışına ait birim fiyatına dayalı kıymet ile kıymeti belirlenecek eşya ile aynı sınıf veya cins eşyanın satışına ilişkin olarak hesaplanacak kıymettir.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 9.12.2003 gün ve 2003/11887 sayılı kararında; "Gaziantep Gümrük Müdürlüğüne tescilli... gümrük giriş beyannameleri ile ithali talep edilen çayın birim fiyatının 2.54 USD olduğu halde, gerçeğe aykırı belge kullanılarak 0.72 USD olarak beyan edilerek eksik vergi ödemek suretiyle ithalatçı firma yetkilisi sanıklar... haklarında dava açıldığı cihetle, emsal ithalatları yapan kuruluşlardan yeterli derecede ve konuya ışık tutacak nitelikte fiyat listeleri ve bu konuda yapılan ithallerle ilgili orijinal fatura örnekleri ve sair ithal belgelerine ait örnekler istenilerek ve bu kuruluşlardan seçilecek uzman bilirkişilere yeniden inceleme yaptırılmak suretiyle suç konusu eşyaların emsal ithalatlara kıyasla gerçek değerinin tespit ettirilmesi ve ithal eşyasının gümrük kıymetinin eşyanın satış bedeli olan yani ithal karşılığı gerçekte ödenen veya ödenecek fiyat olduğu hususu gözetilerek sonucuna göre delillerin takdiri..." olduğunu belirterek eşyanın gümrük kıymetini tespit yoluna gitmiştir.⁹⁹

GK md.234'e göre ithalata konu olan eşyanın daha sonra yapılan kontrollerinde kıymetinde %5'i aşan oranda bir vergi farkının bulunması halinde eksik olan gümrük vergisinin yanı sıra bu vergi farkının üç katı oranında para cezasının da uygulanacağı belirtilmiştir. %5'in altında kalan vergi farkına ilişkin beyanlar ise, maddi hesap hatası sonucunda eksik olan kıymet beyanı ile aynı kategoride değerlendirmeye tabi tutularak eksik olan gümrük vergisinden başka vergi farkının bir katı para cezası öngörülmüştür.¹⁰⁰

geçerek Avrupa Birliği'ne üye olmayan üçüncü ülkelere karşı alınan kararlar çerçevesinde hareket etme yükümlülüğünden kaynaklanmaktadır.

⁹⁹ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 385.

¹⁰⁰ **A.e.**, s. 62.

Burada tartışmalı olan nokta, %5'i aşmayan vergi farkının sahte belge düzenlemek suretiyle işlenmesi halinde, kişinin KMK çerçevesinde sorumluluğuna gidilip gidilemeyeceği hususundadır. Kişi, sahte belge kullanmak suretiyle vergi farkına yol açıyorsa, TCK'nın belgede sahtecilik hükümlerine göre hakkında takibat yapılacağı tartışmasızdır. Vergi farkına ilişkin oran, %5'in altında kalmasına rağmen bu fark sahte belge kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sahte belge kullanılarak söz konusu vergi ödenmek istenmemiştir. Kanımızca, bu konu GK'da yer alan idari düzenlemelerden ayrı olarak değerlendirilmeli ve KMK md.3/2 çerçevesinde kişi hakkında takibat yapılmalıdır.¹⁰¹

Fıkıradaki açıklanması gereken bir diğer unsur 'sahte belge' ifadesinden ne anlaşılması gerektiğidir. Suçun oluşumunda önemli bir unsur olan sahte belge ifadesi 5237 sayılı TCK md.204-212 arasında düzenlenen evrakta sahtecilik hükümleri çerçevesinde değerlendirilecektir.

a.Sahte Belge Kavramı

Fıkıradaki belirtilen sahte belge ifadesinden, gümrük beyannamesi ve bu beyannameye eklenecek belgeler anlaşılmalıdır. Beyannameye eklenecek belgeler, GY md.119'da belirtilmiştir. Maddeye göre, gümrük beyannamesine eklenecek belgeler; eşyanın faturası, eşyanın serbest dolaşıma girişinde teslim şekline göre navlun faturası ve/veya sigorta poliçesi, transit ve antrepo rejimlerinde taşıma belgeleri, eşyanın laboratuvar tahliline veya ekspertize tabi tutulması durumunda buna ilişkin raporlar, ihracat, transit ve antrepo rejimleri dışında kalan rejimlerde Kıymet Bildirim Formu, eşyanın tercihli tarife uygulamasından yararlanması halinde gerekli belgeler, eşyanın ilgili gümrük rejimine tabi tutulabilmesi için bir izin veya bir belge arandığı hallerde söz konusu izin veya belgedir. Beyanname ekleriyle bir bütünlük arz etmektedir ve beyannamenin düzenlenmesinde esas alınan ekli belgelerdir. Ekli belgelerin herhangi birisinde sahtelik olmaması durumunda, beyanname bir yanlışlığın olması nedeniyle vergi kaybı söz konusu ise bu takdirde 4458 GK md.234

¹⁰¹ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 62. Bu konuda aksi görüşlerde mevcuttur. Bazı yazarlar %5'i altında kalan vergi farklarında hiçbir şekilde 5607 sayılı KMK çerçevesinde takibat yapılamayacağını belirtmişlerdir. Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 84. Değerlendirme yapılırken şu hususun gözden kaçırılmaması gerekir: Her kaçakçılık fiili hakkında GK veya dış ticaret rejimini düzenleyen diğer mevzuatlarda idari yaptırım uygulanması beklenmemelidir. Her kanun kendi çerçevesinde incelenmelidir. Kıyasa sebebiyet verecek uygulamalardan kaçınılmalıdır.

çerçevesinde bir değerlendirme yapılmalıdır.¹⁰² Başka bir ifadeyle, gümrük beyannamesindeki yanlış beyan ekli belgelerden anlaşılıyor ise kaçakçılık suçundan söz edilemez. Bunun için ekli belgelerden en az birinin sahte olması gereklidir. Gümrük beyannamesi ekli belgelere göre düzenlendiğinden ve bir bütünlük oluşturduğundan beyanname ve ekli belgeler ayrı değil birlikte değerlendirilmeli ve tek bir belge olarak nitelendirilmelidir.¹⁰³

Suçun gerçekleşmesi için suça konu olan eşyanın ve buna ilişkin beyanname ve ekli belgelerin gümrük idaresinde işlem görmesi şartı aranmıştır. Bu bağlamda sahte olarak düzenlenen beyanname ve ekli belgelerin gümrük idaresine ibraz edilmesi ve söz konusu beyanname ve ekli belgelerin 5237 sayılı TCK md.204 ve md.207’de düzenlenen resmi ya da özel belgede sahtecilik suçuna da konu olması gerekmektedir. Sahte belgenin sadece düzenlenmesi kaçakçılık suçunun oluşumu açısından yeterli olmayıp ayrıca bu belgenin kullanılması da gereklidir.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 8.4.2004 gün ve 2004/4963 sayılı kararında; “...Şti. adına... Gümrük Müdürlüğünden tescilli 7 adet gümrük giriş beyannamesiyle ithal edilen müzik aletlerinin aksam parça ve aksesuarları ithalatında çift faturalar kullanılıp Gümrük İdaresine düşük bedelli faturalar ibraz edilerek eşyaların cif değerinin noksan gösterip eksik vergi ve resim ödemek suretiyle ithal ettikleri iddiasıyla... Teftiş Kurulunca yaptırılan... soruşturma raporuna dayanılarak ithalatçı firma yetkilisi olan sanıklar... ile bir adet gümrük giriş beyannamesini vekaletnameye istinaden imzalayan Gümrük Müşavir Yardımcısı... haklarında dava açılmış olup... sanıklardan... verdiği ifadelerinde yurtdışındaki ihracatçı firmaya çift fatura düzenlettirdiklerini ve düşük bedelli faturaları gümrük idaresine ibraz ettiğini açıkça beyan ettiğine göre, suçun oluştuğu gözetilerek...” şeklinde değerlendirmede bulunmuştur.¹⁰⁴

Sahte belge niteliğine göre, TCK md.204’te düzenlenen resmi belgede veya md.207’de düzenlenen özel belgede sahtecilik suçuna konu olacaktır. Resmi belge olması için TCK md.204’ün gerekçesinde de belirtildiği üzere belgenin kamu görevlisi tarafından, görevi gereği düzenlenmiş olmalıdır.¹⁰⁵ Bu bağlamda, bizzat gümrük idareleri tarafından düzenlenen veya gümrük idaresinin taraf olduğu belgeler

¹⁰² Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 78-79.

¹⁰³ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 244. Beyanname bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Örneğin; giriş beyannamesinde malın miktarı “palet” sayısı doğru; “şişe sayısı yanlışsa tashih yoluyla düzeltilmesi gerekir. Kayıhan İçel, Yener Ünver, **İçel Uygulamalı Ceza Hukuku**, 4. Kitap, Beta Yayınevi, İstanbul, s.1040-1041.

¹⁰⁴ Kılıç, **a.g.e.**, s. 147-148.

¹⁰⁵ Zekeriya Yılmaz, **Notlu-Gerekçeli-Genel Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2004, s. 257. Faruk Erem, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, C.I., 3. bsk., Ankara, Seçkin Yayınevi, 1993, s.87. İzzet Özgenç, **Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi**, 3. bsk., Ankara, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayını, s.125.

resmi belgedir. Menşee belgeleri, TIR karnesi, CMR gibi taşıma belgeleri resmi belgelere örnek olarak verilebilir. İlk düzenlenişi itibariyle özel belgeler gümrük idaresince işlem gördükten sonra resmi belge niteliği kazanmaktadır. Taşıyıcı tarafından ibraz edilen özet beyanlar gümrük idarelerince onay ve tescil gördükten sonra resmi belge niteliği kazanmaktadır. Gerçeğe aykırı belgelere istinaden eşya sahibi veya temsilcisi tarafından düzenlenen gümrük beyannamesi özel belge niteliğindedir. TCK md.207'ye göre özel belgenin sadece düzenlenmesi suçun oluşumu açısından yeterli değildir. Bunun yanı sıra 'özel belgenin kullanılması' da gereklidir. Beyanname ekleriyle birlikte gümrük idaresinin onayına sunulduğu takdirde 'kullanılma' unsuru gerçekleşmiş olur ve sahte olarak düzenlenen beyanname için özel belgede sahtecilik suçu oluşur.¹⁰⁶ Gümrük beyannamesi ekli belgeleri ile birlikte gümrük idaresinin onayına sunulduğu aşamaya kadar özel belge niteliğinde iken gümrük idaresince yapılan onay aşamasından sonra resmi belge niteliği kazanmaktadır.¹⁰⁷

Sahte belgenin, TCK md.204'de düzenlenen resmi belgede sahtecilik ve md.207'de düzenlenen özel belgede sahtecilik hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Maddeleri incelemeye geçmeden önce, genel olarak belgede sahteciliği oluşturan unsurlara değinmekte fayda vardır. Belgede sahteciliğin oluşması için öncelikle ortada bir belge olmalıdır. Belge, hukuki sonuç doğuran yazı olarak tanımlanır. Belgenin düzenleyicisinin kim olduğunun da teşhis edilebilir olması gerekmektedir.¹⁰⁸ Diğer bir unsur ise aldatma yeteneğidir. Bundan kasıt belgedeki sahteciliğin ilk bakışta anlaşılabilmesidir. Belge, kişiyi yanıltıcı nitelikte olmalıdır. Buradaki kilit soru ise söz konusu belgenin kimin için aldatıcı nitelikte olduğudur. Suç, TCK'da "Kamu Güvenine Karşı Suçlar" bölümünde düzenlenmiştir. Suçta korunan hukuki yarar kamu güvenidir. Kamu belgenin doğruluğuna güvenmektedir. Bütün bu unsurlar birlikte incelendiğinde, aldatıcılık özelliğini değerlendirmede uzmanlığı olmayan kişiler ölçüt alınmalıdır.¹⁰⁹ Özel bir incelemeye tabi tutulmadıkça sahteliği anlaşılmayan bir belge, sahte belge olarak kabul edilir.

¹⁰⁶ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 234.

¹⁰⁷ **A.e.**, s. 244.

¹⁰⁸ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, R.Murat Önok, **a.g.e.**, s. 541-542.

¹⁰⁹ Kılıç, **a.g.e.**, s. 140-141.

(1)Resmi Belgede Sahtecilik

TCK md.204'de¹¹⁰ ve madde gerekçesinde resmi belgenin tanımı ve sahteciliğin ne anlama geldiği açıklanmıştır. Bu çerçevede resmi belge, anlaşılabilir bir içeriğe sahip olan, bir irade beyanını ihtiva eden, hukuki bir kıymet ifade eden ve belli bir kişiye veya kişilere izafe edilebilen bir yazılı kâğıttır. Suç, seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Sahte olarak belge düzenlemek, başkalarını aldatacak şekilde belgeyi değiştirmek, belgeyi kullanmak ve gerçeğe aykırı belge düzenlemek suçun seçimlik hareketlerini oluşturmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında, kamu görevlisi tarafından resmi belgede sahtecilik suçu ağırlaştırıcı hüküm olarak belirtilmiştir.¹¹¹ Kamu görevlisi, görevi nedeniyle bir belgeyi düzenlediği takdirde ikinci fıkraya cezalandırılırken görevi ile işlediği sahtecilik suçu arasında bir illiyet bağı kurulamıyorsa bu takdirde ilk fıkraya göre cezalandırılacaktır.

Sahte olarak belge düzenlemek, esasen mevcut olmayan bir belgeyi mevcutmuş gibi üretmek anlamındadır. Belgenin düzenleyeni olarak görünen kişiden başka birisi tarafından baştan itibaren düzenlenmesidir. Sahteliğin beş duyuyula anlaşılabilir olmaması gerekir.¹¹²

Başkalarını aldatacak şekilde belgeyi değiştirmek, mevcut bir belge üzerinde ekleme veya çıkarma yapmak suretiyle belgede değişiklik yapmaktır. Yapılacak bu değişikliğin, aldatıcı nitelikte olması gerekmektedir. Aldatıcı nitelikte olmayan değişiklikler, TCK md.205'te¹¹³ düzenlenen resmi belgeyi bozmak suçunu oluşturacaktır.¹¹⁴

¹¹⁰ Madde 204 “Resmi Belgede Sahtecilik”

(1) Bir resmi belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmi belgeyi kullanan kişi,iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmi belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Resmi belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması halinde, verilecek ceza yarısı oranında arttırılır.”

¹¹¹ Faruk Erem, Nevzat Toroslu, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, C.I.,3.bsk, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2003, s.67.

¹¹² Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Murat Önok, **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'na Göre Teorik Ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006, s. 549.

¹¹³ Madde 205 “Resmi Belgeyi Bozmak, Yok Etmek Veya Gizlemek Suçu”

Belgeyi kullanmak, maddede belirtilen diğerk bir seçimlik harekettir. Belgeyi düzenleyen kişi aynı zamanda belgeyi kullanan kişi ise faile ayrıca belgeyi kullanmaktan dolayı ceza verilmez. Kullanmadan söz edilebilmesi için, belgenin muhatabın iktidar alanına girmesi gerekmektedir. Muhatap fiilen içeriğini öğrenmiş olmasa bile içeriği konusunda bilgi elde etme olanağına ulaşmasıyla kullanma gerçekleşmiş olur.¹¹⁵

Gerçeğe aykırı belge düzenlemek, maddenin ikinci fıkrasında sadece kamu görevlileri tarafından işlenebilecek bir suç olarak belirtilmiştir. Belgenin gerçeğe uygun olmayan beyanları veya olayları içermesi halinde bu suç oluşur. Belge dış görünüş itibariyle sahte olmamakla birlikte içeriği gerçeği yansıtmamaktadır. Bu durum, resmi belgede fikri sahtecilik¹¹⁶ olarak nitelendirilmektedir.¹¹⁷ Kamu görevlisinin gerçekte olmayan bir olayı kendi huzurunda gerçekleşmiş gibi belge düzenlemesi halinde suç oluşmaktadır.

(2)Özel Belgede Sahtecilik

Özel belgede sahtecilik, TCK md.207'de¹¹⁸ tanımlanmıştır. Özel belgeyi kamu görevlisinin görevi nedeniyle düzenlediklerinin dışında kalan, resmi belge hükmünde sayılmayan hukuki sonuç doğuran yazı olarak tanımlamak mümkündür.¹¹⁹

Maddenin ilk fıkrasında, sahte olarak belge düzenlemek veya aldatıcı şekilde değiştirmek hareketleri belirtilmiştir. Suçun tamamlanması için, bu hareketlerin yapılmasının yanında sahte belgenin kullanılması da gerekmektedir. Sahte olarak

“(1) Gerçek bir resmi belgeyi bozan, yok eden veya gizleyen kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

¹¹⁴ Yılmaz, **a.g.e.**, s. 258. Belgenin sahte olarak düzenlenmesi ve başkalarını aldatacak şekilde değiştirilmesi suçlarının oluşması için sahteciliğin belgenin tamamında veya bir kısmında olması suçun oluşumuna etki etmemektedir.

¹¹⁵ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Murat Önok, **a.g.e.**, s. 551.

¹¹⁶ Belgede sahtecilik, fikri sahtecilik ve maddi sahtecilik olarak ikiye ayrılarak incelenmektedir. Maddi sahtecilik, yazıda yapılan fiziksel değişikliklerdir. Fikri sahtecilik ise öze, içeriğe ilişkin sahteciliktir. Maddi sahtecilikte önceden gerçek bir belge söz konusu iken sonradan yapılan değişikliklerle sahte belge oluşturulmuştur. Fikri sahtecilikte ise, önceden gerçek bir belge yoktur. Sahtecilik belgenin düzenlenmesiyle ortaya çıkmaktadır. Zülal Sönmez, **Açıklamalı-İçtihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, Ankara, İsmat Yayıncılık, 2007, s. 48.

¹¹⁷ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Murat Önok, **a.g.e.**, s. 552.

¹¹⁸ **Madde 207 “Özel Belgede Sahtecilik”**

“(1) Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir sahte özel belgeyi bu özelliğini bilerek kullanan kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.”

¹¹⁹ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 239.

düzenlenmesine karşın belge kullanılmamışsa belirtilen suç oluşmayacaktır. Aynı şekilde başkalarını aldatacak şekilde değiştirilen sahte belgenin kullanılmaması halinde de yine belirtilen suç oluşmayacaktır. Görüldüğü üzere özel belgede sahteciliğin oluşması için sahte belgenin kullanılması şarttır. Bu husus, resmi belgede sahtecilik ile özel belgede sahtecilik arasındaki en önemli farktır.

Madde gerekçesine göre, düzenlemek ifadesinden anlaşılması gereken esasen mevcut olmayan bir belgenin mevcutmuş gibi üretilmesidir. Belgede başkalarını aldatıcı nitelikte değişiklikler yapılması, mevcut bir belge üzerinde ekleme veya çıkarmalar yapılması suretiyle olmaktadır. Bu değişikliklerin aldatıcı¹²⁰ nitelikte olması, suçun oluşumu açısından bir şarttır. Aksi takdirde, TCK md.208'de¹²¹ belirtilen özel belgeyi bozmak suçu oluşmaktadır. Maddede belirtilen kullanmadan anlaşılması gereken ise sahte belgenin herhangi bir hukuki ilişkide veya hukuki işlem tesisinde dikkate alınmasını sağlamaktır.¹²²

Maddenin ikinci fıkrasında, başkaları tarafından sahte olarak düzenlenen özel belgenin bilerek kullanılması suçu tanımlanmıştır.

b.TCK'da Düzenlenen Evrakta Sahtecilik Hükümlerinin KMK Açısından Değerlendirilmesi

Düzenlenişi itibariyle özel belge olan evraklar, gümrükte onay işlemi gördükten sonra resmi belge olmaktadır. Bu bağlamda, gümrük beyannamesi ve ekli belgeler kamu kurum veya kuruluşlarında işlem görmeleri halinde resmi belge niteliği kazanacağından, gümrük onayından sonra sahte olduğu anlaşılan beyanname ve ekli belgeler açısından 'resmi belgede sahtecilik suçu' işlenmiş olacaktır. Gümrük beyannamesi ve ekli belgelerin gümrükte onay işlemi görmeden önce gümrüğe ibraz edildiği aşamada sahte olduğunun anlaşılması halinde ise, 'özel belgede sahtecilik suçu' işlenmiş olacaktır.¹²³

¹²⁰ Aldatıcılık özelliğine resmi belgede sahtecilik konusunda değinilmiştir. Tekrara yer vermemek adına bu konuda açıklamaya girilmemiştir.

¹²¹ **Madde 208 “Özel Belgeyi Bozmak, Yok Etmek Veya Gizlemek”**

“(1) Gerçek bir özel belgeyi bozan, yok eden veya gizleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

¹²² Yılmaz, **a.g.e.**, s. 261.

¹²³ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 241. TCK md.207'de belirtildiği üzere özel belgede sahtecilik suçunun tamamlanması için sahte olarak düzenlenen belgenin 'kullanılması' şarttır. Gümrük beyannamesi ve ekli belgeler niteliği itibariyle özel belgedirler ve gümrük onayına sunuldukları aşamada suçun tamamlanması için gerekli olan 'kullanma' şartı gerçekleşmiş olmaktadır.

Sahte belgenin, aldatıcı nitelikte olması gerekmektedir. Sahteliği açıkça görülen bir belgenin, gümrük idaresine ibraz edilerek vergilerinde eksik bir ödeme veya hiç ödememe gibi bir durum söz konusu olduğunda KMK md.3/2'deki suç oluşmaz. Başka bir ifadeyle KMK md.3/2'deki kaçakçılık suçunun oluşması için sahte beyanname ve belgeler gereklidir. Tescil¹²⁴ edilen beyannamenin ekleriyle uyumlu olması gereklidir. Beyanname ekindeki belgelerle uyumlu değilse veya belgeler üzerindeki değişiklikler kolayca anlaşılıyorsa suç oluşmayacaktır. Bu takdirde aldatıcı niteliği olmayan bir belgeye dayanarak gümrük idaresince işlem yapılması halinde, işlem yapan gümrük memurları ve amirleri hakkında görevi ihmal veya kötüye kullanma suçları çerçevesinde bir değerlendirme yapılacaktır. Beyan sahibi hakkında ise, GK md.234 çerçevesinde idari yaptırım uygulanacaktır.¹²⁵ Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin sahte belgenin aldatma yeteneğine sahip olup olmadığına ilişkin aşağıda aktardığımız kararı bu konuda açıklatıcı mahiyette olacaktır:

“Şanlıurfa Gümrük Müdürlüğü'ne ibraz edilen sahte gümrük çıkış beyannamesinin aslının elde edilememiş olmasına karşın Dilucu Gümrük Müdürlüğü'nün tescil defterinin... kaydedilmiş olması, Şanlıurfa Gümrük Müdürlüğü'nün... yazısına karşılık olarak... yazılan... teyit yazısında, suça konu olan belgenin işlem gördüğünün dolayısıyla geçerli olduğunun belirtilmiş olması ve bu yazının da sahte olduğunun anlaşılması karşısında... gerekirse kayıtlar üzerinde bilirkişi aracılığıyla imza incelemesi yaptırılıp, duraksamaya yer vermeyecek şekilde tespit edilip, aslı ele geçirilemeyen gümrük çıkış beyannamesine dayanak oluşturan içerik itibarıyla sahte fatura, suça konu gümrük çıkış beyannamesinin fotokopisi ile bu belgenin geçerli olduğunu belirten sahte... teyit yazısının birlikte kullanımı halinde hukuki sonuç doğurmaya yeterli olup olmadığının tartışılıp... sahte olduğu iddia edilen bu belgelerin aldatma yeteneğinin bulunup bulunmadığının tespitinden sonra kanıtlar bir bütün olarak değerlendirilerek sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının takdiri...”¹²⁶

Gümrük beyannameleri GK md.59'da belirtildiği üzere bilgisayara veri işleme tekniği yoluyla da yapılmaktadır. Nitekim gümrük idarelerinin pek çoğunda gümrük işlemleri açılımı 'Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri' olan BİLGE programı tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu duruma ilişkin ayrıntılı düzenlemeler GY'de düzenlenmiştir. Öncelikle beyanda bulunacak kişilerin gümrük idaresinden kullanıcı

¹²⁴ Tescil, BİLGE programını kullanmayan gümrük idarelerinde görevli memurlar tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle görevli memurların sahteliği açıkça anlaşılabilen bir beyanname veya ekli belgeleri söz konusu olduğunda sorumlulukları olmaktadır.

¹²⁵ Kılıç, **a.g.e.**, s. 143-144.

¹²⁶ **A.e.**, s. 143.

kodu ve şifre almaları gerekmektedir.¹²⁷ Eşyanın beyan edildiği gümrük rejiminin uygulanması için beyan sahibi tarafından bilgisayar sistemine girilerek beyanname üzerinden döküm alındıktan sonra imza atılmaktadır. Gümrük idaresince tüm işlemlere esas tutulan beyanname, sistemde kayıtlı olan beyannamedir. Sistemden alınan dökümler beyannamenin nüshalarını oluşturmaktadır.¹²⁸ Beyanname, beyana ilişkin bilgilerin sisteme girilmesinin ardından sistem tarafından tescil edilmektedir. Tescil edilen beyannamenin nüshaları ekleri ile birlikte gümrük kabul memuruna verilmektedir. Gümrük kabul memuru¹²⁹ beyannamede belirtilen eklerin beyannameyle uygunluğunu tespit ettikten sonra beyannameyi sistemde onaylamaktadır. Ardından beyannamenin nüshaları gümrük kabul memuru tarafından mühürlenip imzalanarak işlemler tamamlanmaktadır.¹³⁰

Yukarıda değindiğimiz özel belge ve resmi belge ayrımı, BİLGE programı aracılığıyla yapılan beyannamelerde gümrük kabul memuru tarafından onay aşamasında özellik arz etmektedir. Beyan sahibi, BİLGE sistemine aktardığı verilerle gümrük beyannamesini doldurmaktadır ve sistem tarafından otomatik tescil gerçekleşmektedir.¹³¹ Bu bağlamda, beyanname gümrük idaresinde bir işlem görmemiş olduğundan hala ‘özel belge’dir. Gümrük kabul memurunun onay aşamasından sonra resmi belge niteliği kazanacaktır. Bilgisayar sistemine geçilmemiş olan gümrük idarelerinde ise gümrük kabul memuru tarafından tescil

¹²⁷ **GY Madde 114 “Gümrük Beyannamesi, Beyanname Ve Diğer Belgelerin Basım ve Dağıtımı”**
“...Beyanda bulunacak kişilerin gümrük idaresinin bilgisayar sistemine veri girişinde bulunabilmeleri için gümrük idaresinden önceden alınan kullanıcı kodu ve şifre sahibi olmaları gerekmektedir...”

¹²⁸ **GY Madde 117 “Beyannamenin Doldurulması”**
“...Eşyanın beyan edildiği gümrük rejimini düzenleyen hükümlerin uygulanması için gerekli bütün bilgiler gümrük idarelerinde bulunan veri giriş salonlarındaki terminaller aracılığıyla yerel alan ağı veya elektronik veri değişimi veya internet aracılığıyla geniş alan ağı üzerinden bilgisayar sistemine girilerek beyanname üzerinden döküm alındıktan sonra beyan sahibi tarafından imzalanır.

Sistemde kayıtlı beyanname gümrük idaresince tüm işlemlere esas tutulacak asıl beyannamedir. Bundan alınan dökümler beyannamenin nüshalarıdır...”

¹²⁹ Gümrük onay memuru da denmektedir. GY’nin ilgili maddelerinde gümrük kabul memuru olarak geçtiği için bu tanım kullanılmıştır.

¹³⁰ **GY Madde 126 “Beyannamenin Tescil Ve Kabul İşlemleri”**
“ Beyanname, beyana ilişkin bilgilerin sisteme girilmesi ve sistem tarafından tescil tarihi ve sayısı verilmesiyle tescil edilir.

Tescil edilen beyannamenin kağıt nüshaları ekleri ile birlikte gümrük kabul memuruna verilir. Kabul memuru tarafından, beyanname ekinde yer aldığı beyan edilen eklerin beyannameye ekli olup olmadığı kontrol edilir. Kontrol sonucunda beyanname ekinde yer aldığı beyan edilen eklerin beyannameye ekli olduğunun görülmesi halinde beyanname ve ekleri kabul memuru tarafından teslim alınır. Beyanname ve eklerinin kabul işlemi beyannamenin kağıt nüshalarının üzerinin mühürlenmesi ve imzalanmasıyla kabul memuru tarafından tamamlanır...”

¹³¹ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 243.

işlemi gerçekleştirildiğinden, beyanname yapılan tescille 'resmi belge' niteliği kazanmaktadır.

Kısaca bahsettiğimiz BİLGE programında, gümrük işlemlerinin yapılması sırasında görev alan memurların kendi gizli şifreleri mevcuttur. Kişinin bir şekilde bu gizli şifreleri ele geçirerek gümrük vergilerini ödemediği halde ödemiş gibi göstermesi durumunda KMK md.3/2'de belirtilen suç oluşacak mıdır? GY md.117'de bilgisayar sistemine kayıtlı olan bilgilerin asıl olduğu belirtilmiştir. Bilgisayardan alınan dökümler nüshadır. Kişi, nüshaları aldıktan sonra imzalayarak gümrük idaresine ibraz edecektir. Gümrük beyannamesinin nüshaları ve ekleri üzerinde de beyanlarını gösterecek bir şekilde yine yazılı olarak sahte belge düzenlemiş olacaktır. Netice itibariyle, kişi sahte belge düzenleyerek ve bu belgeyi kullanarak vergisini kısmen veya tamamen ödememiş olacağından KMK md.3/2'de belirtilen suç işlenmiş olacaktır. Bunun yanı sıra 5237 sayılı TCK'da "Bilişim Alanında Suçlar" başlığı altında düzenlenen md.243 ve 244 çerçevesinde de hakkında takibat yapılacaktır.¹³²

2. Suçun Kanuni Tanımı

KMK md.3/2'ye göre; eşyayı sahte belge kullanmak suretiyle gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödenmeksizin Türkiye'ye ithal eden kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

3. Suçun Unsurları

a. Maddi Unsur

(1) Fiil (Hareket)

Suçun fiilini, sahte belge kullanmak suretiyle gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödemeksizin Türkiye'ye eşya ithal edilmesi oluşturur. Failin eşyayı ithal etmesi sırasında sahte belge kullanması gerekmektedir. Suç çok hareketli bir suç olup, suçun oluşması için birden fazla fiilin gerçekleşmesi gerekmektedir.

¹³² Kılıç, a.g.e., s. 151.

(2)Netice

Failin belgede sahtecilik yaparak eşyayı vergiden muafmış gibi göstermesi durumunda veya eşyanın cinsini farklı göstererek ödenmesi gerekenden daha düşük vergi ödemesi durumunda belirtilen suç oluşur.

(3)Fail

Sahte belge kullanmak suretiyle gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödemeksizin Türkiye'ye eşya ithal eden veya buna teşebbüs eden herkes bu suçun faili olabilir.

(4)Suçun Konusu

Suçun konusunu, özel veya resmi belgedir. Bu konuda bendin genel açıklamalar bölümünde ayrıntılı açıklama yapılmış olduğundan, burada tekrara düşmemek amacıyla atıf yapmakla yetiniyoruz.

(5)Mağdur- Suçtan Zarar Gören

Bu suçun mağduru toplumu oluşturan herkes olabilir.

(6)Nitelikli Unsurlar

Suçun, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda “Eşyayı Gümrük İşlemine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu” için yaptığımız açıklamalar, işbu suç için de geçerlidir.¹³³

b.Manevi Unsur

Failin sahte belge kullanmak suretiyle gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödemeksizin bilerek ve isteyerek, kasten Türkiye'ye eşya ithal etmesi gerekmektedir.

Gümrüğe ibraz edilen sahte belgenin hiç vergi ödememek veya eksik vergi ödemek gibi bir amaca yönelik olması gerekmektedir. Sahteliğin esas olarak gümrük beyannamesinin ekli belgelerinde olması gerekmektedir. Beyannamede olan bir yanlışlık veya eksiklik ekli belgelerden anlaşılıyor ise bu takdirde failin suç işleme kastından bahsedilemez. Fakat beyannamedeki yanlışlık veya eksiklik ekli belgelerde de aynen mevcut ise, bu takdirde failin kaçakçılık kastından söz edilir.¹³⁴

¹³³ Ayrıntılı bilgi için syf.20-26 bakınız.

¹³⁴ Kılıç, a.g.e., s. 152-153.

c. Hukuka Aykırılık Unsuru

‘Gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödenmeksizin’ ifadesi suçun hukuka aykırılık unsurunu oluşturur.

4.Kusurluluk

Kusurluluk hali için ‘Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu’ için yaptığımız açıklamalara bakınız. Tekrara düşmemek için burada atıf yapmakla yetiniyoruz.

5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

Suç, teşebbüse elverişlidir. KMK md.3/18 uyarınca, fiilin teşebbüs halinde kalması durumunda da tamamlanmış gibi cezalandırılması söz konusudur.

Gümrük beyannamesinin tescili ve onayı ile başlayıp eşyanın teslimine kadar olan süreç kaçakçılık suçuna teşebbüsü oluşturmaktadır. Eşyanın teslim edilmesinden sonra ise tamamlanmış suçtan bahsedilecektir.¹³⁵

Beyannamenin tescil tarihinden önce, eşyanın gümrüğe sunulması veya özet beyanın verilmesi aşamalarında gerçek dışı beyan nedeniyle beyan sahibinin kaçakçılık suçunu işlediğinden bahsedilemez. Çünkü bu aşamada beyan sahibinin eşyayı gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödemediği ithal etme iradesi mevcut değildir. Böyle bir durumda, gerçek dışı beyan nedeniyle beyanda bulunan kişiler hakkında 5237 sayılı TCK evrakta sahtecilik hükümleri çerçevesinde bir takibat yapılacaktır.¹³⁶

b.İştirak

5237 sayılı TCK md.5 uyarınca, TCK md.37-41 arasında düzenlenen iştirak hükümleri uygulanacaktır. Suç münferit olarak işlenebileceği gibi bir veya daha çok kişi tarafından veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenebilir.

¹³⁵ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 62.

¹³⁶ **A.e.**, s. 62-63.

Beyan sahipleri veya temsilcileri adına dolaylı temsil yoluyla gümrüklerde iş takip eden gümrük müşavirleri¹³⁷ her türlü gümrük işlemini sonuçlandırabilirler. Gümrük müşaviri beyan sahibi veya temsilcileri tarafından kendisine ibraz edilen belgelerin sahte olduğunu biliyorsa ve sahte belgelere göre beyannameyi düzenleyip işlemlerini sonuçlandırıyor bu takdirde müşterek faillik söz konusudur. Ancak gümrük müşaviri kendisine ibraz edilen belgelerin sahte olduğunu bilmiyorsa bu takdirde müşterek faillik durumu söz konusu olmaz. Gümrük müşavirinin 4458 sayılı GK'ya ilişkin sorumlulukları saklıdır.¹³⁸

c.İçtima

KMK md.4/5 uyarınca, KMK md.3'te belirtilen suçların belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde fail hakkında içtima kuralı uygulanmaksızın ayrıca belgede sahtecilikten takibat yapılır.

TCK md.44'e göre, fail yapmış olduğu tek bir fiille kanunun çeşitli hükümlerini ihlal ediyorsa, ihlal ettiği hükümlerde belirtilen cezalardan en ağır olanı ile cezalandırılır. Bu madde çerçevesinde kastedilen aynı fiille birden fazla 'suç' işlenmesi halidir. Fail yapmış olduğu tek bir fiille KMK md.3'te belirtilen suç ve kabahatten her ikisini işlediği takdirde ne olacaktır? 5326 sayılı KK md.15/3'e¹³⁹ göre, bu takdirde faile yalnızca işlemiş olduğu suçtan dolayı yaptırım uygulanacaktır.

Örneğin; fail sahte belge kullanarak ithal ettiği eşyada hiç vergi ödememiştir. Bunun yanı sıra eşyanın ithalinin lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlik belgesine tabi olduğu halde failin ithal ederken gerekli koşulları sağlamadığı bir durumda, KMK md.3/2 ve KMK md.3/11 birlikte ihlal edilmiş olacaktır. KMK md.3/2'de belirtilen fiil kaçakçılık suçunu oluştururken, KMK md.3/11'de belirtilen fiil kaçakçılık kabahatini oluşturmaktadır. Netice

¹³⁷ 4458 sayılı GK md.225 ve devamı hükümlerinde düzenlenmiştir.

¹³⁸ Kılıç, a.g.e., s. 40-41.

¹³⁹ **Madde 15 "İçtima"**

"(1)...

(2)...

(3) Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır."

itibariyle, 5326 sayılı KK md.15/3 uyarınca fail hakkında kaçakçılık suçundan dolayı örneğimize göre KMK md.3/2 uyarınca yaptırım uygulanacaktır.¹⁴⁰

Fail almış olduğu bir suç işleme kararına dayanarak, değişik tarihlerde eşyayı sahte belge kullanmak suretiyle Türkiye'ye ithal ediyorsa, suç TCK md.43 çerçevesinde 'zincirleme suç' olarak değerlendirilmelidir.

Örneğin; failin yurtdışındaki bir firmayla anlaşıp, ithal ettiği eşyaların menşeyini farklı gösterip beyanname ve ekli belgeleri buna göre tanzim edip değişik tarihlerde gümrük idaresine ibraz ettiği durumda, KMK md.3/2'de belirtilen suç oluşmuş olacaktır. Bu durumda, her beyanname bazında ayrı bir suç oluşmamaktadır. Fail, beyannameleri ve ekli belgeleri bir suç işleme kararına dayanarak yurtdışındaki firmayla anlaşarak ithal etmiştir. Yurtdışındaki firmanın, alıcı firmanın aynı olması bunun yanı sıra eşyanın menşeyinin aynı olması halinde beyanname bazında müstakil işlenmiş suçların varlığını kabul etmek güçtür. Böyle bir durumda TCK md.43'te belirtilen zincirleme suçun varlığı kabul edilerek cezanın ağırlaştırılarak verilmesi gerekmektedir.¹⁴¹

6. Yaptırım

KMK md.3/2'de tanımlanan, sahte belge kullanmak suretiyle gümrük vergilerini hiç ödemeyen veya eksik ödemek suretiyle eşya ithal eden kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir.

Belirtilen suçun işlenmesi sırasında sahte belge kullanıldığı için KMK md.4/5 uyarınca TCK çerçevesinde belgede sahtecilikten dolayı da hakkında yaptırım uygulanacaktır.

Suçta konu olan eşya, KMK md.13'ün atfıyla TCK md.54-55 uyarınca müsadere edilir.

¹⁴⁰ Kılıç, a.g.e., s. 154-155. Erdener Yurtcan, **Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi**, İstanbul, Beta Yayınevi, 2007, s.45.

¹⁴¹ A.e., s. 47.

D. Transit Rejimi Çerçevesinde Taşınan Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyayı Rejim Hükümlerine Aykırı Olarak Gümrük Bölgesinde Bırakma Suçu

1.Genel Açıklamalar

Suçla ilgili açıklamalara geçmeden önce, fıkrada belirtilen “transit rejim” ve “serbest dolaşım” kavramlarının anlaşılması gerekmektedir.

a.Transit Rejim Kavramı

Transit rejim, 4458 sayılı GK md.84-92 ile GY md.230-270 arasında düzenlenmiştir. GY md.234’de, TIR Karnesi kapsamında transit rejime tabi eşyanın taşınmasında TIR Sözleşmesi ile bu sözleşmeye dayanılarak çıkarılan yönetmelik, tebliğ, genelge hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Netice itibariyle, fıkrada belirtilen ‘rejim hükümlerine aykırı’ ibaresinden anlaşılması gereken 4458 sayılı GK md.84-92, GY md.230-270 ile GK md.234’te düzenlenen TIR Sözleşmesi ile bu sözleşmeye dayanılarak çıkarılan yönetmelik, tebliğ ve genelge hükümlerine aykırılıktır.

Transit rejim, serbest dolaşımda bulunmayan eşyaların gümrük vergilerine tabi tutulmadan taşınmasına imkân veren bir gümrük rejimidir.¹⁴² Transit rejime ilişkin hükümlerin, GK md.84’de ithalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş eşya ile ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın, gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi¹⁴³ içinde bir noktadan diğerine taşınmasında uygulanacağı belirtilmiştir.

Transit rejime tabi tutulan eşya, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye, yabancı bir ülkeden Türkiye’ye, Türkiye’den yabancı bir ülkeye ve bir iç gümrükten diğer bir iç gümrüğe taşınabilir. GK md.84/2’de belirtilen duruma göre transit rejim dört durumda ortaya çıkmaktadır:

Serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın,

- a. Türkiye Gümrük Bölgesi dışından gelip Türkiye Gümrük Bölgesinden geçerek Türkiye Gümrük Bölgesi dışına taşınmasında,

¹⁴² Sönmez, **a.g.e.**, s. 60.

¹⁴³ Gümrük Bölgesi tanımına ilişkin açıklamalarımıza KMK md.3/1’de yer vermiştik. Burada sadece atıf yapmakla yetiniyoruz.

- b. Türkiye Gümrük Bölgesi dışından gelip Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki bir gümrüğe taşınmasında,
- c. Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir iç gümrükten Türkiye Gümrük Bölgesi dışına taşınmasında,
- d. Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir iç gümrükten Türkiye Gümrük bölgesindeki bir dış gümrüğe taşınmasında.¹⁴⁴

Transit rejimle yapılan taşıma işlemi transit beyannamesi, TIR Karnesi, ATA Karnesi, form 302 veya özet beyan ile yapılmaktadır. Transit eşyası için alınacak gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak amacıyla deniz, hava yolu, demiryolu, boru hattı ve TIR Karnesi ile yapılan taşımalar haricinde teminat verilmesi zorunludur.¹⁴⁵ Transit rejim, eşyanın ve belgelerin rejim hükümlerine uygun olarak gümrük idaresine verilmesi ile sona erer.¹⁴⁶

Transit eşyasının taşınması için, hareket gümrük idaresince belirli bir süre tanınır. Rejimi uygulayan kişiler, hareket gümrük idaresince verilen bu süreler içerisinde varış gümrük idaresine varmak ve eşyayı sağlam ve noksansız olarak sunmakla yükümlüdürler. Zorlayıcı sebepler dışında sürenin geçtiği tespit edildiği takdirde, GK md.241 uyarınca bu durum bir usulsüzlük olarak değerlendirilir ve para cezası uygulanır.¹⁴⁷ GK md.241’de süre aşımaları yirmi dört, kırk sekiz, yetmiş iki ve daha fazla saat olmak üzere kademeli bir para cezası yaptırımını yoluna gidilmiştir. Verilen sürenin yirmi dört saati aşması halinde verilecek miktar iki kat artarken, kırk sekiz saati aşması halinde dört katı, yetmiş iki saati aşması halinde altı katı ve yetmiş iki saatten daha fazla bir süre olması halinde ise sekiz katı para cezası uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

GK md.91’de de belirtildiği üzere gümrük idaresi, karayolu ile yapılan transit eşya taşımacılığında sürenin yanında taşıtın izleyeceği yolları da belirtmektedir. Taşıt gümrük idaresinin belirlediği bu yolları takip ederek varış gümrük idaresine varmalıdır. Transit eşya taşıyan taşıt beklenmeyen haller veya mücbir sebeplerle gümrük idaresince verilen yolları takip edemediği takdirde derhal durumunu en

¹⁴⁴ Sönmez, **a.g.e.**, s. 61.

¹⁴⁵ GY md.256’ya göre transit rejimle taşınan eşyanın gümrük vergileri karşılığı teminat alınması yerine, memur refakatinde taşınması da mümkündür.

¹⁴⁶ GK md.84-85; GY md.230, 232, 248.

¹⁴⁷ GK md.86; GY md.260.

yakın gümrük idaresine bildirmelidir. Belirtilen sebepler dışında gümrük idaresince belirlenmiş yolların dışına çıkılması halinde GK md.241/6(b) uyarınca durum usulsüzlük kapsamında değerlendirilerek verilecek para cezası sekiz katı olarak uygulanacaktır.¹⁴⁸

Transit eşya taşımacılığında gümrük idaresince belirlenen sürelerin aşılması veya yolların takip edilmemesi halinde GK md.241'de belirlenen para cezalarının yanında KMK çerçevesinde bir yaptırıma gidilip gidilemeyeceğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Suçun oluşumu için transit eşyanın gümrük bölgesinde bırakılması gerekmektedir. Bu nedenle, kişinin transit eşyayı gümrük bölgesinde bırakmaya yönelik hareketlerde bulunması gerekmektedir. Transit eşyasının taşınmasında belirlenen sürelerin aşılması veya yolların takip edilmemesi nedeniyle kişi hakkında KMK çerçevesinde bir değerlendirme yapılmamalıdır. Çünkü henüz bu aşamada eşyaları gümrük bölgesinde bırakma durumu gerçekleşmemiştir. Fakat bu eşyaların mühürlerinin sökülmüş, brandaların yırtılmış olduğu bir durumda başka bir ifadeyle, eşyanın boşaltılması için yapılan birtakım hazırlıklar mevcutsa bu takdirde, gümrük bölgesinde bırakma iradesinden söz edilebilir ve KMK md.3/3 çerçevesinde yaptırım uygulanır. Netice itibariyle; yalnızca sürelerin aşılması veya yolların takip edilmemesi KMK kapsamında değerlendirilmemektedir.¹⁴⁹

Transit eşyasının, beklenmeyen haller veya mücbir sebeplerle telef veya kaybı halinde suçun manevi unsuru kast oluşmayacağı için KMK çerçevesinde bir değerlendirme yapılmayacaktır.¹⁵⁰

b.Serbest Dolaşım Kavramı

Fıkıradaki belirtilen diğer bir önemli kavram ise 'serbest dolaşımda bulunmayan eşya'dır. GK md.3/6'da, 'serbest dolaşımda bulunan eşya' tanımlanmıştır. Tanıma göre serbest dolaşımda bulunan eşya, Türkiye'nin taraf olduğu uluslar arası anlaşmalara ait hükümler saklı kalmak kaydıyla, serbest dolaşıma giriş rejimine tabi

¹⁴⁸ GK md.92/1; GY md.260.

¹⁴⁹ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 89-90; Kılıç, **a.g.e.**, s. 163-164.

¹⁵⁰ Sönmez, **a.g.e.**, s. 59. Bu durum GK md.92/2'de şu şekilde düzenlenmiştir:

“(1)...

(2) Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki transit halindeki eşyanın beklenmeyen haller veya mücbir sebeplerle telef veya kaybı halinde gümrük vergileri aranmaz...”

tutularak Türkiye Gümrük Bölgesine giren eşya ile üretimde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın, 18 ve 19uncu madde hükümlerine göre Türk menşeli sayılan eşyadır. Başka bir ifadeyle, Türkiye Gümrük Bölgesine hukuka ve mevzuata uygun olarak ithal edilmiş bir eşyadır. Mefhum-u muhalifinden, serbest dolaşımda bulunmayan eşya ise Türkiye Gümrük Bölgesine girmemiş eşyayı belirtmektedir.¹⁵¹

2. Suçun Kanuni Tanımı

KMK md.3/3'te transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişinin, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hükmü yer almıştır.

3. Suçun Unsurları

a.Maddi Unsur

(1)Fiil (Hareket)

Serbest dolaşımda bulunmayan transit rejim çerçevesinde taşınan eşyanın rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakılması suçun fiil unsurunu oluşturur. Suç tüm bu fiillerin gerçekleşmesiyle oluşmakta olup, çok hareketli bir suçtur.

Fiil unsuruna ilişkin Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin¹⁵² vermiş olduğu karar şu şekildedir:

“ Sanık... Tır Karnesi muhteviyatı eşya ile idaresindeki... Tır aracı ile gümrüğe geldikten sonra araçtaki mühürleri sökerek Tır Karnesi muhteviyatı... eşyaları firma yetkilisi sanık... talimatı ile... A.Ş. firmasının deposuna götürüp, burada depo sorumlusu sanık... nezaretinde boşalttığı ve gönderici alman firmasının eksik çıkan eşyaların “yükleme sırasında sehven araca yüklenmediğine” dair yazısına da... itibar edilemeyeceği cihetle atılı suçun oluştuğu gözetilerek sanıkların mahkumiyetine karar verilmesi gerekir.”

Fıkırada belirtildiği üzere, eşyanın serbest dolaşımda bulunmayan eşya statüsünde olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, eşyanın transit rejime göre

¹⁵¹ Sönmez, **a.g.e.**, s. 58-59.

¹⁵² T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi E. 2003/2248, K. 2003/13099. Kılıç, **a.g.e.**, s. 165.

taşınması gerekir. Bunun içinde gümrük idaresine bu yönde bir beyan¹⁵³ yapılmış olması gerekmektedir. Gümrük idaresine bu yönde bir beyan yapılmadığı takdirde, transit rejime göre taşınan bir eşya olmadığından söz konusu eşya gümrük bölgesinde bırakılsa dahi KMK md.3/3’de belirtilen suç oluşmayacaktır.¹⁵⁴ Böyle bir durumda, şartların oluşumuna göre KMK md.3’te düzenlenen ithalat kaçakçılığı suçlarından birisine hükmedilecektir.

Suçun gerçekleşmesi bakımından sahte belge düzenlenmesi ve kullanılması zorunlu değildir. Fakat suçun sahte belge kullanılarak işlenmesi de mümkündür.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 4.6.2002 gün ve 2002/8615 sayılı¹⁵⁵ kararında;

“...1- Sanıklar... idaresindeki TIR’larda bulunan ve İran’a transit olarak götürülmesi gereken eşyaların gümrük sahasına sokulmadan Sarısu açık pazarı önüne indirilip, buradan Türkiye-İran arasındaki tampon bölgeye konularak muhafaza altına alındığı, bu arada diğer sanıkların, sanık... anlaşarak sahte evrak tanzimi suretiyle TIR’lar ve eşyaların İran’a çıkış yapmış gibi gösterildiği, böylece sanıkların İran’a transit olarak gitmesi gereken eşyaları Türkiye’de boşaltıp açık Pazar yoluyla İran’a satmak istediklerinden bahisle... tüm sanıkların imza örnekleri alınarak, mukayese imzaları da temin edilip, TIR karneleri ve varsa diğer belgelerdeki sahte olduğu öne sürülen imzaların hangi sanık veya sanıkların eli mahsülü olduğu... bunların yanında transit rejime tabi eşyada kaçakçılık suçunun oluşabilmesi için eşyaların gümrük vergi ve resimleri ödenmeden, yasal olmayan yollardan yurt içinde bırakılması gerektiği de gözetilerek... İran gümrük yetkilileri ile müştereken tampon bölgede muhafaza altına eşyaların kısmen veya tamamen yurt dışı edilip edilmediği, tampon bölgenin statüsünün ne olduğu...” şeklinde karara varmıştır.

Yargıtay vermiş olduğu kararda, sahte belge düzenlenmesi ve kullanılması ile transit rejime tabi eşya kaçakçılığını ayrı değerlendirmelere tabi tutmuştur. Bunun nedeni ise, transit rejime tabi eşya kaçakçılığında sahte belge kullanılması koşulunun aranmamasıdır. Bu durumda, KMK md.4/5 uyarınca kişi hakkında ayrıca belgede sahtecilikten dolayı cezaya hükmolunacaktır. Yargıtay’ın vermiş olduğu kararda dikkat edilmesi gereken diğer bir önemli nokta ise, transit eşya kaçakçılığının oluşması için eşyanın gümrük bölgesinde bırakılması gerekliliğinin altını çizerek yapmış olduğu değerlendirmedir. Sanıklar, transit rejim kapsamında taşınan eşyayı gümrük bölgesine sokmadan Türkiye-İran arasındaki tampon bölgeye koymuşlardır. Bu nedenle de Yargıtay tampon bölgenin statüsünün araştırılması gerektiğini belirterek ilk derece mahkemesinin vermiş olduğu hükmü yasaya aykırı bulmuştur.

¹⁵³ GY md.249’a göre transit edilecek eşya için eşya sahibi, taşıyıcılar veya mümessilleri tarafından transit beyannamesi veya yapılacak taşıma şekline göre transit beyannamesi hükmündeki belge verilir.

¹⁵⁴ Kılıç, **a.g.e.**, s. 162; Ceyhan, Atay, **a.g.e.**, s. 71.

¹⁵⁵ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 392-393.

(2)Netice

Suç, serbest dolaşımda bulunmayan transit rejim çerçevesinde taşınan eşyanın rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakıldığı anda oluşmaktadır. Suçun tamamlanması için hareketten ayrı bir netice aranmaz.

(3)Fail

Transit rejim çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan transit rejimi hak sahibi eşya sahibi, taşıt sürücüsü veya taşıt aracında çalışanlar ile söz konusu eşyanın gümrük bölgesinde bırakılmasına iştirak eden herkes bu suçun failidir.

(4)Suçun Konusu

Suçun konusunu oluşturan eşya, transit rejim hükümlerine göre Türkiye Gümrük Bölgesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyadır.

GK md.84'te ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi içinde bir noktadan diğerine transit rejim hükümleri kapsamında taşınacağı belirtilmiştir. İhraç eşyası, transit rejim hükümlerine tabi olarak taşınsa da Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmemiş olacağından serbest dolaşımda bulunan eşya statüsünü devam ettirmektedir. Bu nedenle KMK md.3/3 kapsamında bir eşya değildir.¹⁵⁶

(5)Mağdur- Suçtan Zarar Gören

Toplumunu oluşturan herkes bu suçun mağduru olabilir.

(6)Nitelikli Unsurlar

Suçun, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda "Eşyayı Gümrük İşlemine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu" için yaptığımız açıklamalar, işbu suç için de geçerlidir.¹⁵⁷

b.Manevi Unsur

Transit rejim hükümlerine aykırı olarak serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın, gümrük bölgesinde bilerek ve isteyerek bırakılması suçun manevi unsurunu oluşturmaktadır.

¹⁵⁶ Kılıç, a.g.e., s. 161-162.

¹⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için syf.20-26 bakınız.

Transit rejim hükümlerine göre taşınan bir eşyanın yalnızca gümrük idaresince verilen sürelerin aşılması veya yolların takip edilmemesi halinde kastın varlığından bahsedilemez. Failde söz konusu eşyayı gümrük bölgesinde bırakma iradesi olmalıdır. Örneğin; taşıtın belirlenen yolların dışına çıkması durumu kaza süsü verilerek ilgili mercilere aksettirilmesi, eşyanın başka bir araca aktarılmasına rağmen çalındı şeklinde tutanaklara geçirilmesi halinde KMK md.3/3'te belirtilen suç oluşmuş olacaktır. Failin bu aşamada eşyayı başka bir araca yükleyerek gümrük bölgesinde bırakma iradesi aşikârdır. Çıkış gümrük idaresince yapılan kontrollerde giriş gümrük idaresine verilen transit beyannamesine göre eşya eksikliğinin tespit edilmesi halinde ve söz konusu eksikliğin aracın mühürlerinin sökülmesi veya brandalarının yırtılarak gerçekleştiğinin anlaşılması durumunda da yine KMK md.3/3 çerçevesinde yaptırım uygulanacaktır. Olayın koşulları kapsamında kastı ortadan kaldıran hallerde göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, aracın aşırı hız nedeniyle devriliş brandaların yırtılması durumunda ve bu sırada eşyaların bir kısmının veya tamamının dağılmış olması halinde failin kastından söz edilemez.¹⁵⁸

c.Hukuka Aykırılık Unsuru

‘Rejim hükümlerine aykırı olarak’ ifadesi suçun hukuka aykırılık unsurunu oluşturur.

4. Kusurluluk

Kusurluluk hali için ‘Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu’ için yaptığımız açıklamalara bakınız. Tekrara düşmemek için burada atıf yapmakla yetiniyoruz.

5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

Suçta, teşebbüs mümkündür. KMK md.3/18 uyarınca, serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın transit rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakmak fiiline teşebbüs tamamlanmış fiil gibi cezalandırılacaktır. Örneğin, transit rejim çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın Türkiye Gümrük

¹⁵⁸ Kılıç, **a.g.e.**, s. 166; Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 71.

Bölgesi içinde bir yerde mühürlerinin sökülmüş olarak gümrük ekipleri tarafından tespit edilmesi halinde eşya araçtan boşaltılmamasına rağmen eşyayı gümrük bölgesinde bırakmaya yönelik icra hareketleri mevcuttur. Bu durumda KMK md.3/3'te belirtilen suça teşebbüs söz konusudur.¹⁵⁹

Yargıtay 7.Ceza Dairesi 2003/6071 sayılı¹⁶⁰ kararında, sanıkların fiillerinin teşebbüs aşamasında olduğunu şu şekilde tespit etmiştir: "...Şti. adına tescilli... Transit Ticaret Beyannamesine konu Çin Malı 9296 düzine porselen ve sofa mutfak eşyalarının... Gümrüğüne getirilip sürücü sanıkların kullandıkları... tır araçlarına yüklenecek gümrükçe araçlar mühürlenildikten sonra Transit eşya yüklü araçların mühürleri sökülerek yurtdışından getirilen Transit eşyaların... Şti. ait depolara boşaltılıp yerlerine Türk Malı... eşyaların Transit eşya yüklü tır araçlarına yüklenilmekte olduğu... olay yeri tespit tutanağı ile belirlenmesi üzerine... sanıklar... hakkında Transit eşyayı yurt içinde bırakmaya teşebbüs ettikleri iddiasıyla toplu kaçakçılık suçundan dava açılmış olup, 1918 sayılı yasanın 1. maddesinde teşebbüsün tamamlanmış suç gibi cezalandırılacağı öngörüldüğü cihetle..."

Yargıtay'ın vermiş olduğu kararda görüldüğü üzere, transit rejim çerçevesinde taşınan eşyalar boşaltılmış yerine farklı nitelikte mallar yüklenilmek üzereyken gümrük ekipleri tarafından yakalanarak duruma ilişkin olay tespit tutanağı düzenlenmiştir. Yargıtay kararında olay tespit tutanağına dayanarak suçun teşebbüs aşamasında kaldığını belirtmiştir.

b.İştirak

Suç münferit olarak işlenebileceği gibi, birden çok kişi tarafından veya örgüt faaliyeti çerçevesinde de işlenebilir.

c.İçtima

Transit rejim hükümlerine göre taşınan bir eşyanın, gümrük bölgesinde bırakılması durumunda bu eşyanın aynı zamanda ithalinin kanun gereği yasak olması halinde 5237 sayılı TCK md.44'de belirtilen fikri içtima uyarınca bu suçlardan en ağır olanı ile cezalandırılır. Bu bağlamda, KMK md.3/7'de öngörülen ithali kanun gereği yasak olan eşyaya ilişkin yaptırım daha ağır olması nedeniyle uygulanacaktır.¹⁶¹

¹⁵⁹ Kılıç, **a.g.e.**, s. 164.

¹⁶⁰ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi, E. 2003/2240, K. 2003/6071. Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 390.

¹⁶¹ Kılıç, **a.g.e.**, s. 166-167.

6. Yaptırım

KMK md.3/3 ile transit rejim çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine göre aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi için altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası öngörülmüştür.

Suçta konu olan eşya, KMK md.13'ün atfiyla TCK md.54-55 uyarınca müsadere edilir.

E. Geçici İthalat Ve Dahilde İşleme Rejimi Çerçevesinde Getirilen Eşyayı, Sahte Belge İle Yurtdışına Çıkarmış Gibi İşlem Yapma Suçu

1.Genel Açıklamalar

KMK md.3/4'te yer alan suçun oluşması için öncelikle eşyanın geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde Türkiye'ye geçici olarak ithal edilmesi gerekir.¹⁶² 4458 sayılı GK'ya göre eşyanın geçici olarak ithali; dahilde işleme ve geçici ithalat rejimi olmak üzere iki rejim altında gerçekleşmektedir. GK md.108-122 arasında dahilde işleme rejimi; GK md.128-134 arasında ise geçici ithalat rejimi düzenlenmiştir.

GK md.80'da dahilde işleme ve hariçte işleme rejimleriyle ilgili usul ve esasların Bakanlar Kurulunca belirleneceği hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda, aynı konuda GK md.108-122 arasındaki dahilde işleme hükümleri dışında Bakanlar Kurulu Kararları ve Tebliğleri yayınlanmaktadır. İzin verilmesi, süreler, teminat gibi konular Bakanlar Kurulu Kararları ve Tebliğlere istinaden yürütülürken, rejimin uygulanmasında, gümrüklerde gerekli olan gözetim, denetim ve kontrol gibi faaliyetlerde GK ve GY'de belirtilen hükümlere de uyulması gerekmektedir.

a.Dahilde İşleme Rejimi Kavramı

GK md.108-122 ile GY md.347-398 hükümlerinde düzenlenen dahilde işleme rejimi; serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın vergileri teminata bağlanmak suretiyle veya bu amaçla serbest dolaşıma giren ya da eşdeğer eşyanın, Türkiye Gümrük

¹⁶² Mülga 1918 Sayılı Kanunda, bu fiil suç olarak tanımlanmadığı halde 1/E bendi kapsamına sokulması ciddi eleştirilere neden olmuş ve Anayasanın 38.maddesine aykırılık teşkil ettiği belirtilmiştir. Kayıhan İçel, **1918 Sayılı Kaçakçılık Kanununa İlişkin İki Hukuki Sorun**, İHFM, C:LV, Sayı:1-2, s.102.

Bölgesinde bir veya daha fazla işlem görerek, işlem görmüş ürünlerin elde edilmesi ve özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, elde edilen ürünlerin ihraç edilmesinin esas olduğu, ihracatın gerçekleşmesi halinde teminatın veya alınan vergilerin geri verildiği bir rejim olarak tanımlanmaktadır.¹⁶³ Dahilde işleme rejiminin amacı ihracatı arttırarak, işleme faaliyetlerinde bulunacak kişilere kolaylık sağlamaktır.¹⁶⁴

Dahilde işleme rejimi; şartlı muafiyet sistemi ve geri ödeme sistemi olmak üzere iki sistemden oluşmaktadır. Şartlı muafiyet sistemi, serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde bir veya daha fazla işlem görmek üzere, gümrük vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmadan, vergileri teminat bağlanmak suretiyle geçici olarak ithali ve bu eşyanın işlem görmüş ürün şeklinde ihracı halinde teminatın iadesini oluşturan bir sistem olarak ifade edilmektedir.¹⁶⁵ Geri ödeme sistemi ise, işleme faaliyetlerine tabi tutulmak amacıyla serbest dolaşıma giren eşyanın, işlem görmüş ürün olarak ihracı halinde, kendilerine uygulanan gümrük vergilerinin geri verildiği bir sistemi ifade etmektedir.¹⁶⁶ Şartlı muafiyet sisteminde ithal edilen eşyanın tüm vergileri teminata bağlanırken, geri ödeme sisteminde serbest dolaşıma giren eşyanın işlem görmüş ürün halinde ihracı neticesinde ithalat esnasında alınan vergi geri ödenmektedir.¹⁶⁷

Dahilde işleme rejimi, Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından düzenlenip İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerince gerekli takipleri yapılan dahilde işleme izin belgesi ya da gümrük idarelerince düzenlenen dahilde işleme izin formu ile gerçekleştirilmektedir. Dahilde işleme rejimi kapsamındaki eşyanın izin belgesi veya izin formunda belirtilen süreler içerisinde yeniden ihraç edilmesi gerekir.¹⁶⁸

Dahilde işleme rejimi hükümlerine uyulmaması halinde uygulanacak idari tedbirler Dahilde İşleme Rejimi Tebliği (İhracat: 2006/12-20.12.2006 t. 26382 s. R.G.) md.45'te belirtilmiştir:

“(1) Dahilde işleme tedbirlerini, dahilde işleme rejiminde ve belgede/izinde belirtilen esas ve şartlara uygun olarak yerine getirmeyenlerden;

¹⁶³ GY md.347'de belirtilmiştir.

¹⁶⁴ Sönmez, **a.g.e.**, s. 65.

¹⁶⁵ GK md.108/1 ile GY md.347/2(a) bendinde tanımlanmıştır.

¹⁶⁶ GK md.108/2 ile GY md.347/2(b) bendinde tanımlanmıştır.

¹⁶⁷ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 76.

¹⁶⁸ Dahilde İşleme Rejim Tebliği md.15 ve md.20'de belirtilmiştir.

- a) Şartlı muafiyet sistemi kapsamında ithal edilen ve Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere ihracatı gerçekleştirilmeyen eşyanın ithali sırasında alınmayan vergi,
- b) Şartlı muafiyet sistemi kapsamında ithal edilen ve serbest bölgelere gerçekleştirilen ihracata konu eşyanın en geç belge/izin süresi bitiminden itibaren 3 (üç) ay içerisinde; serbest bölgelerden başka bir ülkeye satışının yapılmaması, Yatırım Teşvik Belgesi veya bir başka belge/izin kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesine ithalatının yapılmaması, serbest bölgelerde bulunan tesislerin yapımında kullanılmaması, serbest bölgelerde bulunan tesislerde makine-teçhizat, demirbaşaya kayıtlı eşya veya bunların bir parçası olarak kullanılmaması, serbest bölgelerde yerleşik gemi inşa faaliyetinde bulunan firmalara gemi inşasında kullanılmak üzere tesliminin yapılmaması, serbest bölgelerden gümrüksüz satış mağazalarına satışının yapılmaması veya serbest bölgelerden kara, deniz ve hava taşıtlarına kumanya olarak tesliminin yapılmaması durumunda, bu kapsamda ithalat esnasında alınmayan vergi,
- c) Belge/izin kapsamında izin verilen miktarın üzerinde ithalat yapılması halinde, bu kısma tekabül eden ithalattan doğan vergi,
- ç) Belge kapsamında ithal edilen eşyanın tamamı ihraç edilen işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılmış olsa dahi döviz kullanım oranının %80'i (ikincil işlem görmüş tarım ürünü taahhüdünü içeren belgeler için %100'ü) geçmesi halinde, bu oranı aşan kısma tekabül eden ithalatla ilgili alınmayan vergi,
- d) Belge/izin kapsamında ithal edilen işletme malzemesinin CIF ithal tutarının, gerçekleşen FOB ihraç tutarının %2 (doğal taşlar ile kıymetli maden ve taş ihraç taahhüdü içeren belgelerde %10)'sinden fazla olması halinde, bu oranı aşan kısma tekabül eden ithalatla ilgili alınmayan vergi,
- e) Belge/izin kapsamında ithal edilen değişmemiş eşyanın CIF ithal tutarının, gerçekleşen FOB ihraç tutarının %1'inden fazla olması halinde, bu oranı aşan kısma tekabül eden ithalatla ilgili alınmayan vergi,
- f) Geri ödeme sistemi çerçevesindeki belge/izin kapsamında A.TR dolaşım belgesi eşliğinde Avrupa Topluluğuna üye ülkelere veya menşe ispat belgeleri eşliğinde Avrupa Topluluğuna üye ülkelere, Pan-Avrupa Menşe Kümüleşyonuna taraf ülkelere, Pan-Avrupa-Menşe Kümüleşyonuna taraf ülkelere veya Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmış bir ülkeye işlem görmüş ürün olarak ihraç edilmek üzere ithal edilen ancak süresi içerisinde ihracatı gerçekleştirilmeyen eşyaya ilişkin alınmayan vergi,
- g) Dahilde işleme izin belgesinin/dahilde işleme izninin iptal edilmesi halinde, belge/izin kapsamında varsa alınmayan vergi,
- ğ) Dahilde işleme izin belgesinin/dahilde işleme izninin resen kapatılması halinde, belge/izin kapsamında varsa alınmayan vergi,
- ithal tarihi itibarıyla 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. Ayrıca, ithal edilen ve süresi içerisinde ihracı gerçekleştirilmeyen eşya için 4458 sayılı Kanunun 238 inci maddesi hükmü çerçevesinde gümrük vergilerinin 2 (iki) katı kadar para cezası alınır.
- (2) Birinci fıkraya hükmü çerçevesinde vergisi ve cezaları ödenen eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulmasının talep edilmesi halinde, ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ve eşyanın ithali için öngörülen dış ticarete teknik düzenlemeler ve standardizasyon mevzuatı dahil diğer işlemlerin tamamlanması şartı aranır. Aksi takdirde, bu eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimi dışındaki gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması gerekir.”¹⁶⁹

Tebliğ’de belirtildiği üzere, dahilde işleme izin belgesinde veya izninde belirtilen sürelerin aşılması eşyanın yurtdışı kalması halinde bu durum KMK md.3/4 kapsamında değerlendirilmeyecektir. KMK md.3/4’te belirtilen kaçakçılık suçunun oluşması için belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyanın sahte belge ile

¹⁶⁹ Resmi gazete: www.rega.gov.tr, 27.11.2008.

yurtdışına çıkarmış gibi işlem yapılması gerekmektedir. Eşyanın süresinin aşılmasıyla yurtdışı edilmemesi hali ‘gümrük suçu’ olarak kabul edilerek, GK md.238¹⁷⁰ uyarınca eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin tahsili ile birlikte bu vergilerin iki katı kadar para cezası uygulanacaktır.

b.Geçici İthalat Kavramı

Geçici ithalat, GK md.128-134 ile GY md.415-470 hükümlerinde düzenlenmiştir. GK md.128’de geçici ithalat rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında, herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan hükümlerin uygulandığı bir rejim olarak tanımlanmıştır.¹⁷¹

Geçici ithalat rejimi kapsamındaki eşyalar tam muafiyet suretiyle geçici olarak ithal edilen eşyalar ve kısmi muafiyet suretiyle geçici olarak ithal edilen eşyalar olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminin uygulanacağı eşyalar, 7/1/2000 tarih ve 2000/69 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nca belirlenen halleri ve özel şartları taşıyan eşyalardır.¹⁷² Kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimi ise, mülkiyeti Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik bir kişiye ait olan ve 2000/69 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı hükümlerine tabi olmayan veya söz konusu hükümlere tabi olmakla birlikte, tam muafiyet suretiyle geçici ithalat iznine ilişkin hükümlerde öngörülen koşulları taşımayan eşya için uygulanabilmektedir. Kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminden yararlandırılmayacak eşyalar¹⁷³ da belirtilen sayılı Bakanlar Kurulu

¹⁷⁰ **Madde 238**

“108 ila 127 nci maddelerde düzenlenen Dahilde İşleme Rejimi ile 128 ila 134 üncü maddelerde düzenlenen Geçici İthalat Rejimine ilişkin hükümlerin ihlali halinde, eşyaya ilişkin gümrük vergileri tahsil edilir. Ayrıca, bu vergilerin iki katı kadar para cezası alınır.”

¹⁷¹ Dahilde işleme rejiminde eşya üzerinde bir katma değer yaratılırken, geçici ithalat rejiminde eşyanın ayniyatı değişmeden yurtdışı edilmesi esastır. Sönmez, **a.g.e.**, s. 67; Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 94.

¹⁷² GK md.131’de tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminin uygulanacağı durumların Bakanlar Kurulunca tespit edileceği hükme bağlanmıştır. Hastanelerde, tıbbi kuruluşlarda kullanılmak üzere getirilen tıbbi ve cerrahi teçhizat, Kararın 11.maddesinde belirtilen özellikleri taşıyan sanat eşyası, antika eşya ve mücevherat tam muafiyet suretiyle geçici olarak ithal edilen eşyalara örnek olarak verilebilir.

¹⁷³ 2000/69 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı md.28’in atfıyla EK-9’da belirtilmiştir. EK-9 26.06.2002 tarih ve 2002/4256 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değiştirilmiştir. Türkiye’ye ithali yasak olan

Kararında belirtilmiştir.¹⁷⁴ Tam muafiyet suretiyle geçici olarak ithal edilen eşyalar gümrük vergilerinden muafırlar. Kısmi muafiyet suretiyle geçici olarak ithal edilen eşyaların ise, Türkiye Gümrük Bölgesinde kaldığı her ay için tahsil edilmesi gereken gümrük vergilerinin %3'ü tahsil edilmektedir.¹⁷⁵

Geçici ithalat izni, hak sahibinin talebi ile gümrük idarelerince verilir.¹⁷⁶ Türkiye Gümrük Bölgesine geçici olarak ithal edilen eşyanın geçici ithalat izin belgelerinde belirtilen ayniyatına uygun olarak ithali ve olağan yıpranma veya değer kaybı dışında ayniyatına uygun olarak yurtdışı edilmesi gerekmektedir.¹⁷⁷

Eşyanın geçici ithalat rejimi altında kalma süresi 2000/69 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek olan özel süreler saklı kalmak kaydıyla, azami yirmi dört aydır. Belirlenen sürenin kullanılmaması veya süresinde ilgili gümrüğe süre uzatım dilekçesi verilmemesi halinde, geçici ithalat izni gümrük idaresince iptal edilir. Eşyanın belirlenen süreler içinde yeniden ihraç edilmesi ya da gümrükçe onaylanmış yeni bir işlem veya kullanıma tabi tutulması gerekir.¹⁷⁸ Türkiye Gümrük Bölgesine geçici olarak sokulan kara taşıtlarının belirlenen sürelerde ithal edilmemesi halinde, GK md.238 uyarınca eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin tahsili yanında bu vergilerin iki katı para cezası alınır.¹⁷⁹

2. Suçun Kanuni Tanımı

KMK md.3/4'te; belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, sahte belge ile

eşya, büro eşyaları, kara taşıtları (özel amaçlı olanlar hariç) ve yedek parça listede yer alan eşyalardan sadece birkaçıdır.

¹⁷⁴ GK md.131, 132; GY md.416, 417.

¹⁷⁵ **Madde 133**

“(1) Kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyadan her ay için alınacak ithalat vergileri geçici ithalat rejimine ilişkin beyannamenin tescil tarihinde söz konusu eşyanın serbest dolaşıma girmiş olması halinde alınacak vergiler tutarının %3'ü olarak tespit edilir.

Söz konusu vergiler eşyanın bu rejimden yararlandığı her ay için alınır ve bir aydan daha az süreler tam ay olarak değerlendirilir...”

¹⁷⁶ GK md.129/1; GY md.419/1.

¹⁷⁷ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 74.

¹⁷⁸ GK md.130; GY md.422-423.

¹⁷⁹ GK md.469'da “herhangi bir mücbir nedeni bulunmadığı halde verilen süre içinde taşıtların yurtdışına çıkarılmamasının tespiti halinde taşıtlarla ilgili geçici ithalat izni, Gümrük Kanununun 238 inci madde hükümleri uygulanarak iptal edilir...” şeklinde belirtilmiştir.

yurtdışına çıkarmış gibi işlem yapan kişinin, altı aydan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır.

3. Suçun Unsurları

a.Maddi Unsur

(1)Fiil (Hareket)

Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici olarak getirilen eşyanın sahte belge kullanılmak suretiyle yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapmak fiili suç tipini oluşturmaktadır. Örneğin, dahilde işleme izin belgesi kapsamında ithal ettiği eşyayı ihraç etmediği halde sahte ihracat beyannamesiyle ihraç etmiş gibi gösteren ithalatçının fiili, KMK md.3/4'te belirtilen suçu oluşturmaktadır.¹⁸⁰

Fiil, geçici ithalat rejimi çerçevesinde eşyanın ülkeye getirilmiş olması ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde eşyanın ülkeye getirilmiş olması şeklinde 2 seçimlik hareketten oluşmaktadır. Suç, çok hareketli bir suçtur.

Türkiye'ye geçici olarak ithal edilen eşyanın, sahte belge kullanılarak yurt dışı edilmesi gerekmektedir. Sahte belge kullanılmadan eşyanın yurt içinde bırakılması da mümkündür. Eşyanın rejim hak sahibinden başka kişilere devredilmesi, satılması veya tüketilmesi gibi hususlar KMK md.3/9'da kabahat olarak öngörülmüştür.¹⁸¹

Yurt dışı edilmeyen eşyanın sahte belge kullanılarak yurt dışı edilmiş gibi gösterilmesi için, TCK hükümleri çerçevesinde belgede sahtecilik suçu da işlenmiş olacaktır.

Dahilde işleme veya geçici ithalat rejimleri kapsamında ithal olunan eşyanın sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapılması durumunda, sahte belgenin

¹⁸⁰ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 94.

¹⁸¹ KMK md.3/9 hakkındaki ayrıntılı açıklamalara ilgili fıkra anlatırken bahsedilecektir. Adalet Komisyonu Raporunda, KMK md.3/4 ile KMK md.3/9 arasındaki ayırım belirtilirken, KMK md.3/4'te belirtilen suçun oluşması için suç konusu eşyanın sahte belge kullanılarak yurt dışına çıkarılmış gibi işleme tabi tutulması gerektiğini belirterek, KMK md.3/9'da belirtilen kabahatin oluşması için sahte belge düzenlenmesi ve aldatma olgusunun gerekli olmadığı belirtilmiştir.

gümrük idaresine ibrazı şart olmayıp, diğer kurum ve kuruluşlarda işlem görmesi de suçun işlenmesi açısından yeterlidir.¹⁸²

(2)Netice

Geçici ithalat rejimi veya dahilde işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyanın sahte belge kullanılarak yurtdışı edilmesi halinde suç tamamlanmış olacaktır. Fiilden ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz.

(3)Fail

Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi bu suçun failidir. Fail tek kişi olabileceği gibi birden fazla kişi de olabilir.

(4)Suçun Konusu

Suçun konusunu oluşturan eşya, belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere Türkiye'ye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyadır.

(5)Mağdur- Suçtan Zarar Gören

Toplumunu oluşturan herkes bu suçun mağduru olabilir.

(6)Nitelikli Unsurlar

Suçun, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda “Eşyayı Gümrük İşlemine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu” için yaptığımız açıklamalar, işbu suç için de geçerlidir.¹⁸³

b.Manevi Unsur

Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyanın, sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapma fiillerinin bilerek ve isteyerek yapılması suçun manevi unsurunu oluşturur. Mahiyetleri gereği bu fiiller ancak kasten işlenebilir.

c.Hukuka Aykırılık Unsuru

‘Yurtdışına çıkarmış gibi işlem yapma’ ifadesi suçun hukuka aykırılık unsurunu oluşturmaktadır. Suç tipinde hukuka uygunluk nedenlerine rastlanmamıştır.

¹⁸² Kılıç, a.g.e., s. 178; Sami Ceyhan, Hakan Atay, a.g.e., s. 73.

¹⁸³ Ayrıntılı bilgi için syf.20-26 bakınız.

4. Kusurluluk

Kusurluluk hali için ‘Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu’ için yaptığımız açıklamalara bakınız. Tekrara düşmemek için burada atıf yapmakla yetiniyoruz.

5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

Suçta teşebbüs mümkündür. KMK md.3/18 uyarınca; belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı sahte belge ile yurt dışı edilmiş gibi gösterilmesi fiiline teşebbüs tamamlanmış fiil gibi cezalandırılacaktır.

Failin, geçici ithal konusu eşya için sahte belge düzenleyerek bu belgeyi gümrük idaresine veya ilgili kurum ve kuruluşlara sunması halinde, gümrük idaresi veya ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından belgenin sahteciliği anlaşıldığı takdirde suçta teşebbüsten bahsedilecektir.¹⁸⁴

b.İştirak

Suç, münferit olarak işlenebileceği gibi üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlendiği takdirde, KMK md.4 uyarınca verilecek cezalar artırıma tabi tutulacaktır.

c.İçtima

Ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyanın, yurt dışına çıkarmış gibi gösterilmesi sahte belgenin kullanılmasıyla olmaktadır. Sahte belgenin kullanılması, TCK uyarınca belgede sahtecilik suçunu oluşturmaktadır.

KMK md.4/5 uyarınca, belirtilen suçun belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi nedeniyle fail hakkında içtima kuralı uygulanmaksızın aynı zamanda belgede sahtecilikten takibat yapılacaktır.

Fail, bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik tarihlerde kanunun bu fıkrasını ihlal ettiği takdirde suçun zincirleme suç kapsamında mütalaa edilmesi gerekir. Örneğin, Geçici İthalat İzni kapsamında eşya ithal eden failin bu eşyaları

¹⁸⁴ Kılıç, a.g.e., s. 182.

kullandıktan sonra değişik tarihlerde ihraç ettiğine ilişkin olarak sahte ihracat beyannameleriyle ihraç ettiğini göstermesi halinde zincirleme suç oluşmuş olacaktır.

6. Yaptırım

KMK md.3/4 uyarınca, belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Suçun işlenmesi sırasında sahte belge kullanıldığı için, KMK md.4/5 uyarınca TCK çerçevesinde belgede sahtecilikten dolayı da hakkında yaptırım uygulanacaktır.

Suçta konu olan eşya, KMK md.13'ün atfiyla TCK md.54-55 uyarınca müsadere edilir.

F. Birinci İla Dördüncü Fıkralarda Tanımlanan Fiillerin Konusu Eşyayı Bilerek Ve Ticari Amaçla Satın Alma, Satışa Arz Etme, Satma, Taşıma Veya Saklama Suçu

1. Genel Açıklamalar

KMK md.3/5'te, gümrük işlemlerini yaptırmaksızın eşya ithali, belirlenen gümrük kapıları dışından eşya girişi, sahte belge kullanmak suretiyle kısmen veya tamamen vergi ödemeksizin eşya ithali, transit eşya kaçakçılığı, geçici ithalat ve dahilde işlem rejimi çerçevesinde getirilen eşyanın, sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapmak fiillerinin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alma, satışa arz etme, satma, taşıma veya saklama fiilleri yaptırım altına alınmıştır.

Md.3/5'te belirtilen suçta işleyen fail aynı zamanda md.3'te belirtilen bir ile dördüncü fıkralarda yer alan fiillere de katılmış ise bu durumda md.3/5'te belirtilen suçtan değil, md.3'te belirtilen bir ile dördüncü fıkralarda yer alan fiillerin birlikte veya örgüt halinde işlendiği kabul edilmelidir. Örneğin, gümrük kapısı dışındaki yerlerden yurda yaş sebze sokan kişiler piyasa şartlarından çok daha ucuz olan yaş sebze yi daha önce anlaştıkları nakliyeci, dağıtımcı, pazarlamacılar aracılığıyla iç

piyasada tüketilmesini sağlayarak md.3/1’de belirtilen suçu işlemiş olmaktadır. İthalatçı ile nakliyecisi, dağıtımçı ve pazarlamacılar daha önce anlaşarak birlikte hareket etmektedirler. Bu nedenle nakliyecisi, dağıtımçı veya pazarlamacılar md.3/5’ten dolayı sorumlu tutulmamaktadırlar. Md.3/1’de düzenlenen, belirlenen gümrük kapıları dışından Türkiye’ye eşya ithalinin birlikte işlenmesi hali söz konusudur. Bu fiil şartları oluştuğunda toplu kaçakçılık suçu kapsamında değerlendirilmektedir.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi bu yönde vermiş olduğu kararlardan birinde durumu şu şekilde açıklamıştır:

“...Sanık... kaçaktan temin etmiş olduğu sahte bandrollü sigaraları, iş yeri sahibi olan sanık... satışa arz ettiği cihetle, baba-oğul olan sanıkların maddi ve manevi dayanışma içinde birlikte hareketle toplu kaçakçılık suçunu işledikleri gözetilerek, eylemlerine uyan 1918 sayılı yasanın 27/3-4 madde fıkraları uyarınca cezalandırılmalarına karar verilmesi gerekirken suç vasfında yanılıya düşülerek eylem münferit kaçakçılık kabul edilip yazılı şekilde ayrı ayrı tecziyelerine karar verilmesi... yasaya aykırı görüldüğünden hükmün istem gibi bozulmasına... oybirliği ile karar verildi.”¹⁸⁵

Dava konusu olayda Yargıtay, baba ve oğul olan sanıkların maddi ve manevi dayanışma içinde olduğunu belirterek Yerel Mahkemenin vermiş olduğu münferit kaçakçılık suçunu bozmuş ve kaçakçılık fiilinin toplu kaçakçılık suçu olduğu kararına varmıştır.

Yukarıda verdiğimiz örneğe dönecek olursak, nakliyecisi, dağıtımçı ve pazarlamacıların eşyanın kaçak olduğunu bilerek fakat kaçakçılık fiiline iştirak etmeksizin satma, satışa arz etme veya taşıma fiillerini yaptıkları takdirde md.3/5’te belirtilen kaçakçılık suçunu işlemiş olacaklardır.¹⁸⁶

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 21.05.2001 tarihli kararında, “...Sanık... yurt dışından kaçak olarak getirdiği dava konusu mazotu, paraya ihtiyacı olduğundan satmak için birkaç akaryakıt istasyonu dolaştıktan sonra sanık... çalıştığı iş yerine getirip burada adı geçen sanığa sattığı cihetle, aralarında önceden bir anlaşma olmayan ve alıcı-satıcı konumunda bulunan sanıkların eyleminin münferit ticari kaçakçılık suçunu oluşturduğu gözetilerek, 1918 sayılı Yasanın 25/2.maddesi uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmalarına karar verilmesi gerekirken, suç vasfında yanılıya düşülerek eylemin toplu kaçakçılık kabulü ile yazılı şekilde hüküm tesisi... yasaya aykırı... görüldüğünden hükmün isteme uygun olarak (BOZULMASINA), 21.5.2001 günü oybirliğiyle karar verildi.”¹⁸⁷ şeklinde sonuca varmıştır.

¹⁸⁵ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi E: 2001/16483, K: 2001/20240, T: 26.12.2001, Kılıç, **a.g.e.**, s. 188.

¹⁸⁶ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 82.

¹⁸⁷ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi E: 2001/3978, K: 2001/9237, T: 21.05.2001, **A.e.**, s. 397.

Yargıtay vermiş olduğu kararda, alıcı ile satıcı konumundaki sanıkların aralarında önceden bir anlaşma olmamasının altını çizerek sanıkların fiillerini ayrı kaçakçılık suçu olarak değerlendirerek fiilleri toplu kaçakçılık kapsamında görmemiştir.

Fıkırada, iştirak olmaksızın ‘bilerek’ ve ‘ticari amaçla’ söz konusu fiillerin işlenmesi halinde kaçakçılık suçunun oluştuğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, eşyanın kaçak olduğu bilinerek ve ticari amaçla alınması gerekmektedir. Ticari amaç yok ise belirtilen suç oluşmayacaktır. Ticari amaç olması için, belli bir uğraşın sonunda maddi bir menfaat gereklidir. Kazanç dışında başka bir amaç varsa belirtilen suç oluşmayacaktır. Örneğin, fail acıyarak yardım etmek veya korumak amacıyla belirtilen fiilleri işlerse bu takdirde koşulları çerçevesinde iştirak iradesi araştırılacaktır. Kişisel kullanım veya tüketim çerçevesinde yapılanlar suç kapsamında değerlendirilmemektedir. Birinci ile dördüncü fıkıralarda belirtilen, kaçakçılık konusu eşyaların md.3/5’te belirtilen fiillerle yurt içinde serbest dolaşıma sokulmasında ticari faaliyetin ötesinde fail ve fiillerin ortaya çıkmasını önleme amacıyla, faille önceden anlaşmak suretiyle yapılması halinde birlikte işlenmiş kaçakçılık suçundan söz edilecektir.¹⁸⁸

2. Suçun Kanuni Tanımı

KMK md.3/5’te; birinci ila dördüncü fıkıralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan, satışı arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişinin, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır.

¹⁸⁸ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 83.

3.Suçun Unsurları

a.Maddi Unsur

(1) Fiil (Hareket)

Md.3'ün bir ila dördüncü fıkralarında tanımlanan suçların işlenmesine iştirak etmeksizin, bu suçların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın almak, satışı arz etmek, satmak, taşımak veya saklamak fiilleri suç tipini oluşturmaktadır.

Md.3/5'te belirtilen fiillerin, her biri ayrı olarak tamamlanmış suçu oluşturmaktadır. Madde seçimlik hareketli olarak düzenlenmiş olup, belirtilen fiillerden birisi yapıldığında, suç işlenmiş sayılacak ve yaptırım uygulanacaktır. Fiillerden birisinin veya birkaçının işlenmesi halinde, uygulanacak yaptırım değişmeyecektir. Başka bir deyişle; her fiil kendi başına suçun oluşumu için yeterlidir.

Fıkroda belirtilen satın alma fiili, Borçlar Hukuku alanındaki satım sözleşmesi bağlamında ele alınmamalıdır.¹⁸⁹ Kaçakçılık suçları açısından satın alma fiilinin eşyanın teslim edilmesi şeklinde anlaşılması gerekir. Eşya teslim edilerek eşya üzerindeki mülkiyet ve aynı haklar devredilmektedir. Kaçakçılık konusu eşya bir bedel karşılığı değil hediye olarak birisine verildiğine verildiği takdirde, eşya miktar ve değer itibarıyla toplum içerisinde hediye olarak nitelendirilebiliyorsa bu durumun satın alma kapsamında değerlendirilmemesi gerekir.¹⁹⁰

Fıkradaki diğer bir fiil ise, satışı arz etmedir. Satışı arz etme, eşyanın alıcının bilgisine çeşitli yollarla sunulmasıdır. Önemli olan nokta, yapılan sunumun eşyanın satılmak istendiği iradesini açık ve net olarak ifade etmesidir.¹⁹¹ Eşyanın teşhir edilmesi veya istiflenmesi bazı yazarlarca fıkroda belirtilen fiiller kapsamında sayılmadığından suç kapsamında değerlendirilmemektedir.¹⁹² Kanımızca, eşyanın teşhiri fiyatı belirtilerek alıcının bilgisine sunuluyorsa satışı arz etme fiilinin gerçekleştiğinin kabul edilmesi gereklidir.

¹⁸⁹ Sahir Erman, **Kaçakçılık Suçları**, İstanbul, 1984

¹⁹⁰ Kılıç, **a.g.e.**, s. 187.

¹⁹¹ **A.e.**, s. 187.

¹⁹² Sönmez, **a.g.e.**, s. 74.

Mülga 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun md.3/a-4 bendinde ‘alınıp satılmasına aracılık edilmesi’ de suç olarak düzenlenmiştir. 5607 sayılı KMK md.3/5’te ise bu fiil belirtilmemiş olmasına karşın birçok yazar tarafından bu fiil de suç kapsamında değerlendirilmektedir.¹⁹³

Md.3/5’te belirtilen fiillerden bir diğeri, kaçakçılık konusu olan eşyanın saklanmasıdır. Saklama kavramından anlaşılması gereken eşyanın normal bir kontrolde görülmeyecek şekilde gizlenmesidir.¹⁹⁴ Eşyaların deponun gizli bölmesine konulması veya aracın zula diye tabir edilen bir kısmında bulunması halinde saklama fiili işlenmiş olmaktadır.

Fıkırada belirtilen son fiil ise, eşyanın taşınmasıdır. Kaçakçılık konusu eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde bir noktadan diğerine ticari amaçla taşınması halinde suç işlenmiş olmaktadır. Taşımanın yapılış şekli, taşıma yapılan araç ve taşıma yapılan mesafe hakkında herhangi bir düzenleme yoktur. Bu nedenle taşımanın herhangi bir vasıtayla fakat mutlak surette ticari amaçla yapılması gerekmektedir.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 14.04.1973 tarihli kararında sanığın kaçakçılık konusu eşyayı taşımaya ilişkin şu şekilde karara varmıştır:

“... Yapılan yargılamaya... başka bir sebeple aynı otobüste seyahat eden sanığın fiilinin münferit ticari kaçakçılık yapan diğer sanığa otobüs bilet parası karşılığı gibi basit bir hamallık ücreti mukabilinde kaçak eşyanın otobüse ve otobüsten taksiye taşınmasına yardım ve hizmetten ibaret olup, 1918 sayılı Kanunun 25/3 ve 33.maddelerine uygun bulunduğu nazara alınmadan hadisede toplu kaçakçılığın mevcudiyeti kabul edilerek... ağır cezalarla tecziyeleri yasaya aykırıdır.”¹⁹⁵

(2) Netice

Maddede belirtilen fiillerden birisinin gerçekleşmesi halinde, suç tamamlanmış olacaktır. Fiilden ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz.

(3) Fail

¹⁹³ Kılıç, **a.g.e.**, s. 188; Sönmez, **a.g.e.**, s. 72; Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 99.Rıfat Çulha, **4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Yasası Değişiklikler ve Yeni Düzenlemelere İlişkin Açıklamalar**, Türkiye Barolar Birliği Özel Dergisi, Yıl:16, Sayı:49, Ankara.

¹⁹⁴ Kılıç, **a.g.e.**, s. 189.

¹⁹⁵ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi, Kılıç, **a.g.e.**, s. 190, Erman Sahir, **Kaçakçılık Suçları, Ticari Ceza Hukuku-IV**, İsmail Akgün Matbaası, s.210

Suçun faili, md.3'ün birinci ile dördüncü fıkralarında yer alan suçlara iştirak etmeksizin, bu suçlara konu olan eşyayı bilerek ve ticari amaçla satın alan, satışı arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişidir. Hükümdeki 'iştirak etmeksizin' ifadesinden de anlaşılacağı üzere bu kişinin bir ile dördüncü fıkralarda belirtilen suçların faili olmaması gerekir.

(4) Suçun Konusu

Md.3/5'te belirtilen kaçakçılık suçuna konu olan eşya md.3'ün bir ile dördüncü fıkralarındaki kaçakçılık fiillerine konu olan eşyadır.

5607 sayılı KMK md.3/5'te belirtilen hüküm, kaçakçılık konusu eşyanın petrol olması halinde uygulanmayacaktır. 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun ek 5.maddesinde¹⁹⁶ kaçak petrolü satışı arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticari amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişinin iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmış olup, kaçak petrolün ve kaçakçılıkta kullanılan suç araç ve gereçlerinin müsaderesine karar verileceği belirtilmiştir. Bu nedenle, kaçak petrolün satın alınması, satışı arz edilmesi, satılması, taşınması veya saklanması hallerinde 5607 sayılı KMK md.3/5 değil, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun ek md.5 uygulanacaktır.

(5) Mağdur- Suçtan Zarar Gören

Toplumu oluşturan herkes bu suçun mağduru olabilir.

(6) Nitelikli Unsurlar

Suçun, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda "Eşyayı Gümrük İşlemine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu" için yaptığımız açıklamalar, işbu suç için de geçerlidir.¹⁹⁷

b.Manevi Unsur

Suçun manevi unsuru failin, md.3'ün birinci ile dördüncü fıkralarında belirtilen suçlara konu olan eşyanın, bu özelliğini bildiği halde bilerek ve isteyerek ticari amaçla satın alması, satışı arz etmesi, taşınması veya saklamasıdır. Fail, eşyanın kaçakçılık konusu eşya olduğunu bilmelidir. Failin eşyanın bu özelliğini bilip

¹⁹⁶ 5576 sayılı 25.01.2007 kabul tarihli kanunla değişiklikler yapılarak ilgili hüküm eklenmiştir.

¹⁹⁷ Ayrıntılı bilgi için syf.20-26 bakınız.

bilmediği her olayın kendi şartları çerçevesinde değerlendirilir. Değerlendirmede failin eğitim durumu, mesleği gibi kişisel özellikleri ve toplumdaki statüsü de göz önünde bulundurulur. Örneğin piyasa değeri oldukça yüksek olan bir saatin değerinden çok düşük bir fiyatla alınması veya kaçak eşyanın kamyonun zula diye tabir edilen taşınması fiillerin de failin söz konusu eşyaların kaçakçılık konusu olduğu eşyalar olduğunu bilmesi kuvvetle muhtemeldir.¹⁹⁸

Fail, eşyanın kaçakçılık konusu eşya olduğunu fıkra da belirtilen fiilleri gerçekleştirdiği zaman bilmelidir. Sonradan öğrenmesi halinde failin kastından söz edilemez. Ancak, bu bağlamda özellikle belirtilmelidir ki, hareketlerin devamlılık arz ettiği durumda failin eşyanın kaçakçılık konusu eşya olduğunu öğrenmesine rağmen hareketlerine devam etmesi kastını ortaya koymaktadır. Arkadaşı tarafından verilen eşyayı saklayan kişi, saklama fiili devam ederken eşyanın kaçakçılık konusu eşya olduğunu öğrendiği halde saklama fiiline devam ederse öğrenme anından itibaren kast doğmuş olacağından suç işlenmiş sayılacaktır.¹⁹⁹

c. Hukuka Aykırılık Unsuru

Suçun kanuni tanımında tahdidi olarak sayılan seçimlik hareketlerin ticari amaçla işlenmesi, hukuka aykırılık unsurunu oluşturur.

4. Kusurluluk

Kusurluluk hali için ‘Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu’ için yaptığımız açıklamalara bakınız. Tekrara düşmemek için burada atıf yapmakla yetiniyoruz.

5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

Suç, teşebbüse elverişlidir. KMK md.3/18 uyarınca; fıkra da belirtilen fiillerden birine teşebbüs tamamlanmış fiil gibi cezalandırılacaktır. Örneğin; kaçakçılık konusu eşyanın, alıcı ile satıcı arasında pazarlık konusu yapıldığı anda

¹⁹⁸ Kılıç, a.g.e., s. 191.

¹⁹⁹ A.e., s. 192.

gümrük memurlarınca yakalanması halinde satın alma fiiline teşebbüs söz konusu olmaktadır. Kaçakçılık konusu eşyanın mağaza vitrinine koyulacağı sırada gümrük memurlarınca yakalanması veya eşyanın nakliyesi sırasında yakalanması hallerinde belirtilen fiillere teşebbüs söz konusu olmaktadır.²⁰⁰

Md.3/5'te belirtilen suçun oluşması için birinci ile dördüncü fıkralarda tanımlanan suçların teşebbüs halinde kalmaması gerekir. Teşebbüs halinde kalan bu fiiller tamamlanmış gibi cezalandırılmalarına karşın, md.3/5'te belirtilen suçun oluşması için bu fiillerin tamamlanması gerekir. Belirtilen fıkralardaki suçlardan birinin işlenmesi halinde, ancak kaçakçılık konusu eşyanın bilerek ve ticari amaçla satın alınması, satışa arz edilmesi, satılması, taşınması veya saklanması söz konusu olabilecektir.²⁰¹

b.İştirak

Gümrük işlemlerini yaptırmaksızın eşya ithali, belirlenen gümrük kapıları dışından eşya girişi, sahte belge kullanmak suretiyle kısmen veya tamamen vergi ödemeksizin eşya ithali, transit eşya kaçakçılığı, geçici ithalat ve dahilde işlem rejimi çerçevesinde getirilen eşyanın, sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapmak fiillerinin konusunu oluşturan eşyanın bu özelliğinin bilinerek ve ticari amaçla satın alınması, satışa arz edilmesi, satılması, taşınması veya saklanması münferit olarak işlenebileceği gibi birden çok kişi tarafından da işlenebilir.

Fıkroda özellikle vurgulanan unsur, 'fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin' ibaresidir. TCK md.37-41 arasında düzenlenen iştirak hükümleri çerçevesinde değerlendirme yapıldığında, failin md.3'ün birinci ile dördüncü fıkralarında tanımlanan kaçakçılık suçlarında bu suçların faili, azmettireni veya yardım edeni olmaması gerekir. Birinci ile dördüncü fıkralarda belirtilen suçlar fail veya failer tarafından işlendikten sonra, kaçakçılık konusu eşyanın başka bir fail tarafından ticari amaçla satın alınması, satışa arz edilmesi, satılması, taşınması veya saklanması gerekmektedir. Örnek olarak, eşyayı belirlenen gümrük kapıları dışından Türkiye'ye ithal eden fail aynı zamanda kaçakçılık konusu eşyayı satıyorsa, satışa arz ediyorsa, taşıyorsa veya saklıyorsa bu fail hem KMK md.3/1'de belirtilen suçu hem md.3/5'te

²⁰⁰ A.e., s. 194.

²⁰¹ Bundan dolayı md.3/5'te belirtilen suçlara 'ikincil suç' denmektedir. Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, a.g.e., s. 99.

belirtilen suç işlenmiş değildir. Yalnızca, KMK md.3/1'de belirtilen suç işlenmiş olacaktır. Fakat aynı örnekte, kaçakçılık konusu olan eşya md.3/1'de belirtilen suçla ilgisi olmayan bir kişi tarafından satılıyorsa, satışa arz ediliyorsa, taşınıyorsa veya saklanıyorsa bu takdirde md.3/5'te belirtilen suç işlenmiş olacaktır.²⁰²

c.İçtima

Md.3'ün birinci ile dördüncü fıkralarında belirtilen fiillere iştirak eden failin, daha sonra kaçakçılık konusu eşyayı satın alması, satışa arz etmesi, satması, taşınması veya saklaması halinde md.3/5'te sayılan fiilleri yapması nedeniyle ayrıca bir ceza almayacaktır. Bunun istisnası ise kaçakçılık fiilinin işleniş tarihi itibarıyla zamanaşımının dolmuş olması veya sonradan çıkarılan bir kanunla kaçakçılık fiilinin affedilmiş olması halidir.²⁰³

Failin fıkrada belirtilen fiillerden birkaçını birden işlemesi halinde, örneğin failin kaçakçılık konusu eşyayı bir şehirden diğerine nakletmesi ve aynı zamanda eşyayı satması durumunda uygulanacak yaptırım değişmeyecektir. Yukarıda da istisna kapsamında belirttiğimiz gibi önemli olan, daha önce işlenmiş olan suçun af veya zamanaşımı gibi nedenlerle cezalandırılabilir olmaktan çıkması durumunda fail hakkında sonraki işlenen suçtan dolayı yaptırım uygulanacağıdır.²⁰⁴

Suç, zincirleme suç şeklinde de işlenebilir. Örneğin; failin kaçakçılık konusu eşyaları satmaya karar verip, satışı tek bir seferde değil de parçalar şeklinde değişik zamanlarda yapması halinde işlenen suç zincirleme suç kapsamında değerlendirilerek, ceza artırılarak verilmelidir.²⁰⁵

6. Yaptırım

Md.3/5'te belirtilen fiilleri işleyen kişi hakkında altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası uygulanır.

Suç konu olan eşya, KMK md.13 uyarınca TCK md.54-55 çerçevesinde müsadere edilir.

²⁰² Sönmez, **a.g.e.**, s. 72; Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 99.

²⁰³ Erman, **a.g.e.**, s.276.

²⁰⁴ Kılıç, **a.g.e.**, s. 195.

²⁰⁵ **A.e.**, s. 196.

G.Özel Kanunları Gereğince, Gümrük Vergilerinden Kısmen Veya Tamamen Muaf Olarak İthal Edilen Eşyayı; İthal Amacı Dışında Başka Bir Kullanıma Tahsis Etmek, Satmak, Devretmek, Satın Almak Veya Kabul Etmek Suçları

1. Genel Açıklamalar

KMK md.3/6'da belirtilen suçun oluşması için; yapılan ithalatın kesin ithalat olması başka bir ifadeyle, eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulması gerekir. Özel kanunlarda eşya için belirli alanlarda kullanmak şartıyla tam veya kısmi muafiyet getirilmişse ve eşya muafiyet için öngörülen amaç dışında kullanılmışsa veya belirli işler için eşyayı muaf olarak ithal eden kişi eşyayı amacı dışında kullandığı, sattığı, devrettiği, satın aldığı veya kabul ettiği takdirde mezkûr maddede belirtilen suç işlenmiş olmaktadır.²⁰⁶

Gümrük vergileri muafiyet düzenlemelerinin özel kanunlara konu olması gerekmektedir. Özel kanunlardaki düzenlemeler, muafiyetin hangi kişi ya da kurumlara tanınacağı, hangi eşyaların bu kapsamda olduğu ve ithalden sonra eşyaların nasıl kullanılacağına ilişkindir.

Suçun tamamlanması için eşyanın 'ithal amacı' dışında kullanılması gerekmektedir. İthal amacı, eşyanın ithalatı sırasında belirlenen durumu ifade etmektedir.²⁰⁷

İthalatta gümrük vergilerine kısmen veya tamamen muafiyet getiren ve ithalden sonraki aşamada belli bir amaç dahilinde kullanılma şartı getiren bazı özel kanunlara örnek olarak; 6326 sayılı Petrol Kanununun 112.maddesi "Bir petrol hakkı sahibi bizzat veya bir temsilcisi... kendi adına Türkiye'deki petrol ameliyesi için idari faaliyetleri ile bina tesislerinin ve teçhizatlarının inşası, kurulması ve işletilmesine ait malzemeler hariç olmak üzere... malzemeyi, akaryakıtı ve kara, deniz, hava nakil vasıtalarını münhasıran bu ameliyelerde kullanılmak kaydıyla, gümrük ve diğer ithal vergilerinden muaf olarak ithal edebilir. Ancak; Bakanlar

²⁰⁶ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 102; Sönmez, **a.g.e.**, s. 75.

²⁰⁷ Sönmez, **a.g.e.**, s. 79.

Kurulu, Türkiye’de... ayrıntılı bir liste neşrederek bu listede gümrükten muaf olarak ithal edilmekte bulunan maddelerden hangilerinin gümrük vergisine ve diğer ithal vergisi ve resimlerine tabi tutulacağını tayin ve tespit edebilir...” ve 4458 sayılı GK md.167 verilebilir.²⁰⁸ GK md.167’de kişi, kurum veya kuruluşlarca yapılacak belli eşya ithalatlarının gümrük vergilerinden muafiyeti ve istisnası düzenlenmiştir. Muafiyet uygulanarak, serbest dolaşıma sokulacak eşyalar ana hatlarıyla belirlenerek maddenin son fıkrasında 4 ile 12. bentlerinde yer alan eşya ile ilgili düzenlemelerin Bakanlar Kurulu Kararı ile belirleneceği hükme bağlanmıştır. Buna istinaden 2000/53 sayılı “Gümrük Vergilerinden Muafiyet ve İstisna Tanınacak Haller Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı” çıkarılmıştır. Karar incelendiğinde, muafiyet uygulanacak eşyaların geniş bir kapsamda ele alındığı ve eşyaların ticari nitelikte olmadığı görülmektedir.

İthalatta gümrük vergileri muafiyetinin getirildiği kanunların yanı sıra karar, yönetmelik, tebliğ gibi idari işlemlerle de kısmen veya tamamen muafiyet getirilerek yurt içindeki kullanımların düzenlendiği görülmektedir. İthalatta gümrük vergilerinde muafiyet uygulamalarının özel kanunlarda düzenlemesi gerektiğinden, idari işlemlerle ithalatta gümrük vergilerinden muafiyet tanınarak yurda sokulan eşyanın ithal amacı dışında kullanılması KMK md.3/6 bağlamında suç olarak değerlendirilmeyecektir.²⁰⁹

Dikkat edilmesi gereken husus; vergi muafiyeti kavramının vergi istisnası kavramından ayrılması gerektiğidir. KMK md.3/6’da ithalatta gümrük vergileri muafiyetinden bahsedilmiştir. Vergi muafiyeti belli zümrelere tanınırken, vergi istisnası belli zümrelere yönelik düzenlemeleri içermemekte, benzer durumlara muhatap olanlara uygulanmaktadır. GK md.167’de yurtdışında belli sürelerde ikamet edenlerce, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu yararına çalışan derneklerce yapılan ithalatlarda vergi muafiyeti tanınmıştır.²¹⁰

KMK md.3/6’da dikkat çekici bir diğer unsur, eşyanın ithalden sonra belli bir amaç için kullanılma şartıyla muafiyet hükümlerine tabi olmasıdır. Muafiyetin, eşyanın serbest dolaşıma sokulmasından sonra belli işler için kullanım şartı olması

²⁰⁸ Kılıç, **a.g.e.**, s. 197-199.

²⁰⁹ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 86-87.

²¹⁰ **A.e.**, s. 86.

başka bir ifadeyle genel bir muafiyet olmaması gerekir. GK md.167/1'in 5.bendinin (b) alt bendinde "kanuni ikametgâhlarını Türkiye Gümrük Bölgesine nakleden gerçek kişilere ait her türlü kullanılmış ev eşyası" muafiyeti, eşyanın serbest dolaşıma sokulduktan sonra değişik şekillerde kullanılması veya satılması üzerinde herhangi bir kısıtlayıcı durum yaratmamaktadır. Bu bağlamda, KMK md.3/6 kapsamında değerlendirilmemektedir.²¹¹

Tam veya kısmi muafiyet tanınarak ithal edilen eşyanın muafiyet dışı alanlarda kullanılması için gümrük idaresinin izni alınarak eksik veya hiç alınmayan vergilerin ödenmesi gerekir.²¹²

2.Suçun Kanuni Tanımı

KMK md.3/6 uyarınca; özel kanunları gereğince, gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis ve bedbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

3.Suçun Unsurları

a. Maddi Unsur

(1)Fiil (Hareket)

Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyanın; ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis edilmesi, satılması, devredilmesi veya bu özelliğinin bilinerek satın alınması veya kabul edilmesi suç tipini oluşturan fiillerdir.

İthal amacı dışında eşyanın başka bir kullanıma tahsis edilmesinde, eşyanın muafiyetini öngören özel kanunda belirtilen düzenlemelere bakılması gerekmektedir. Hukuka aykırılığın tespit edilmesi için özel kanunda belirtilen kullanım alanının etraflıca belirlenip mevcut durumun buna göre karşılaştırılması gerekir.²¹³

²¹¹ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 103; Sönmez, **a.g.e.**, s. 78.

²¹² Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 103; Sönmez, **a.g.e.**, s. 79

²¹³ Sönmez, **a.g.e.**, s. 80.

Fıkıradaki tahsisten bahsedilerek, tahsisin süresi veya bir bedel karşılığı olup olmadığı yönünde herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Kanımızca belirtilen tahsisin genel nitelikte olması gerekmektedir. Mücbir sebepler veya bir defaya mahsus kullanımlar bu kapsamda değerlendirilmemelidir. Bedelin tahsisin varlığı açısından önemli olmadığı kanısındayız. Netice itibarıyla; bedel olmadan örneğin bağış veya hediye yoluyla da eşyanın tahsisi mümkündür. Bu tür durumların tahsis kavramı içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. İthal amacı dışında kullanıma tahsis edilmesi bizzat hak sahibi kişi tarafından yapılmalıdır.²¹⁴ Eşyanın doğal afetlerde vakıflar aracılığıyla gümrük vergilerinden muaf olarak sokulması halinde ithal edilen eşyaların tahsis amacı dışında başka yerlerde kullanılması duruma örnek teşkil etmektedir.

Eşyanın satın alınması ve satılması kavramlarına md.3/5 açıklanırken etraflıca değinilmiştir. Bu nedenle burada ayrıntıya girilmemiştir. Çeşitli kanunlar uyarınca, kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyanın muvazaalı satış yoluyla da satılmasına rastlanmaktadır. Bu duruma ilişkin, Yargıtay'ın verdiği kararlardan bir tanesi şu şekildedir:

“...Kardeş olan galerici sanıklar... fiziken sakat olan sanıklar... 'a elden nakit olarak verdikleri beşer milyarlık alacaklarının tahsili için sanıklar... aleyhlerine icra takibi yaparak fiziken sakat bulunan sanıkların gümrük vergilerinden muaf olarak ithal edip adlarına tescil ettirdikleri dava konusu 1987 model Mercedes marka otomobillerine haciz koydurulup, araçların... icra marifeti ile galerici olan sanıklara satışlarının sağlandığı cihetle, fiziken sakat olan sanıkların, galerici sanıklardan elden nakit olarak aldıklarının dışında başka dayanağı belirtilmeyen borçlar için yapılan icra takiplerine karşı, araç sahibi sanıkların hiçbir itirazda bulunmaksızın beşer milyarlık borçları için bu miktarın çok üzerindeki değere sahip Mercedes marka otomobillerin haczini talep ederek... maddi ve manevi dayanışma içerisinde muvazaalı hareket ettikleri ve olayda iki ayrı toplu kaçakçılık suçunun oluştuğu gözetilerek... yazılı şekilde hüküm tesisi yasaya aykırı...”²¹⁵ olduğu yönünde karar vermiştir.

Eşyanın belli amaçlarla kullanılmak üzere gümrük vergilerinden muaf olarak ithal edildiği bilerek satın alan veya kabul edenler, söz konusu eşyayı gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal etme haklarının bulunup bulunmadığına bakılmaksızın KMK md.3/6 kapsamında değerlendirilmelidir

²¹⁴ Aynı görüş için: Kılıç, **a.g.e.**, s. 206

²¹⁵ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi E: 2003/20757, K: 2004/4181, Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 400-401.

meğerki özel kanunlarda eşyanın başkalarına devredileceğine ilişkin hüküm bulunsun.

Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 10.04.1991 gün ve 1991/4415 sayılı kararında; “Zati ve hediyeelik eşya mahiyetinden istifade ederek, bu mahiyetteki eşyayı yurda sokan kişinin bunları satmasını yasaklayan bir kanuni hüküm bulunmadığı ve bu surette sanık... eyleminde suç unsurları oluşmadığı, ancak Tütün ve... 1177 sayılı Yasanın... muaf olarak yurda sokulan sigara ve... bu hükümden istifade edemeyenler tarafından her ne sebeple olursa olsun, bedelli veya bedelsiz kabulü... yasak bulunduğu nazarın, sanık... beraatine, sadece sigara ve puro bakımından sanık... 1918 sayılı Yasanın... mahkumiyetine karar verilmesi...”²¹⁶ sonucuna varmıştır.

Özel kanunları gereğince, gümrük vergilerinden muaf olarak ithal edilen eşyanın devredilmesi de suç sayılan fiiller arasındadır. Tahsis edilme fiilinde olduğu gibi eşyanın devredilmesinde de devrin süresi veya bedel karşılığı olup olmadığı hakkında herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Kanımızca devrin süresi veya bedel karşılığı olması önem arz etmemektedir. Önemli olan eşya üzerindeki hâkimiyetin başka kişiye geçmesidir.²¹⁷

Suç, seçimlik hareketli olarak düzenlendiğinden fıkra da sayılan fiillerden bir tanesinin yapılması suçun işlenmesi için yeterlidir. Fail, sayılan fiillerden birisini veya birkaçını birlikte yaptığında verilecek ceza değişmeyecektir. Örneğin, failin ithal amacı dışında eşyaların bir kısmını başka bir kullanıma tahsis edip bir kısmını satması halinde aynı ceza ile cezalandırılacaktır.

(2) Netice

Suçta konu olan eşyanın, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis edilmesi, satılması, devredilmesi ya da bu özelliğini bilerek satın alınması veya kabul edilmesi durumunda suç tamamlanmış olmaktadır. Fiilden ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz.

(3) Fail

Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi bu suçun failidir. Örneğin; sakat aracı ithal eden kişinin, aracın sakat tertibatını değiştirerek

²¹⁶ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi E: 1991/2094, K: 1991/4415, Kılıç, **a.g.e.**, s. 208.

²¹⁷ Aynı görüş için: Kılıç, **a.g.e.**, s. 212; Sönmez, **a.g.e.**, s. 80.

başkasına satması halinde kendisi bu suçun failidir. Bunun yanı sıra, aracın gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edildiğini bilerek satın alan kişi de aynı zamanda bu suçun faili olacaktır.

(4)Suçun Konusu

Suçun konusunu oluşturan eşya ‘kesin ithalatı’ yapılan, başka bir ifadeyle serbest dolaşıma giriş beyannamesi verilmek suretiyle ithalde alınması gereken tüm vergileri alınmak suretiyle yurda sokulan fakat özel kanunlarla vergilerine muafiyet getirilen eşyadır.

Suçta konu olan eşyanın bir diğer özelliği de ithalden sonra belli bir amaç için kullanma şartıyla muafiyet hükümlerine tabi olmasıdır. Herhangi bir şart öngörülmeden, vergi muafiyetine tabi olan eşyalar bu kapsamda değerlendirilmeyecektir.²¹⁸

KMK md.3/6’da belirtilen eşya, ithalatı sırasında mevzuata uygun olarak ithal edilen bir eşya olup, ithal amacı dışında kullanılması halinde suç oluşmaktadır. Eşyanın ithal edildiği aşamada haksız bir surette muafiyet hükümlerinin uygulanması halinde ise şartları oluştuğu takdirde KMK md.3/2’de belirtilen suç oluşacaktır.²¹⁹

(5)Mağdur- Suçtan Zarar Gören

Toplumunu oluşturan herkes bu suçun mağduru olabilir.

(6)Nitelikli Unsurlar

Suçun, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda “Eşyayı Gümrük İşlemine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu” için yaptığımız açıklamalar, işbu suç için de geçerlidir.²²⁰

b.Manevi Unsur

Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyanın; ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis edilmesi, satılması, devredilmesi fiillerinde hak sahiplerinin kasıtlı olarak hareket ettikleri kabul edilir. Söz konusu eşyanın satın alınması ve kabul edilmesi fiillerinde failerin eşyanın özelliği bilerek hareket etmeleri aranmıştır. Satın alan veya kabul edenin

²¹⁸ Kılıç, a.g.e., s. 197.

²¹⁹ A.e., s. 197.

²²⁰ Ayrıntılı bilgi için syf.20-26 bakınız.

eşyanın özelliğini bildiği, somut olayın koşulları çerçevesinde eşyanın özelliği, elde edilmiş biçimi gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir.²²¹

c. Hukuka Aykırılık Unsuru

Kanuni tanımda belirtilen ‘ithal amacı dışında’ ibaresi hukuka aykırılık unsurunu oluşturmaktadır. Suç tipinde hukuka uygunluk nedenlerine rastlanmamıştır.

4.Kusurluluk

Kusurluluk hali için ‘Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu’ için yaptığımız açıklamalara bakınız. Tekrara düşmemek için burada atıf yapmakla yetiniyoruz.

5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

KMK md.3/18 uyarınca, özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis etmek, satmak veya devretmek ya da bu özelliğini bilerek satın almak veya kabul etmek fiillerine teşebbüsün tamamlanmış fiil gibi cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Suç tipinde belirtilen kullanma ve kabul etme fiilleri teşebbüse elverişli olmamakla birlikte, şartları gerçekleştiği takdirde satın alma, satma ve devretme fiillerine teşebbüs mümkündür.

b.İştirak

Suç tipinin ayrı olarak değerlendirilebilecek birden fazla fiilden oluştuğu dikkate alındığında, bu fiillerin farklı kişiler tarafından işlenmesi halinde ancak aynı fiili işleyen kişiler açısından suça iştirakleri değerlendirilebilir. Aynı fiilin üç veya daha fazla kişi tarafından işlenmesi halinde, KMK md.4/2 uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılır. Benzer şekilde, aynı fiilin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde verilecek ceza md.4/1 uyarınca iki kat artırılır.

Örneğin, satma fiilinde satan ve satın alan arasında iştirakten söz edilemez. Satma fiili niteliği gereği iki kişi tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak, satın alan kişiler birden fazlaysa bu takdirde bu kişiler arasında iştirakten söz edilir.

²²¹ Kılıç, a.g.e., s. 213.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 19.10.1983 gün ve 1983/4311 sayılı kararında sanıkların gümrük vergilerinden muaf olarak ithal ettikleri eşyayı satmalarını toplu kaçakçılık suçu olarak değerlendirerek karara bağlamıştır:

“... Sanık (A), (M) ve (F)... ilgili temyizlerine gelince... Şirketi ünvanı ile her türlü deniz vasıtaları, gemi, tanker... inşa etmek, onarmak, satmak vs. maksat ve mevzuunda kurulmuş olan şirket, kuruluş amacıyla sarfetmek üzere... Resmi Gazete’de yayınlanan, uzun vadeli kalkınma planı göz önünde bulundurularak, sıfır gümrükle ithal hakkı tanıyan... kararnameden yararlanarak... giriş beyannameleri ve gemi sanayinin geliştirilmesi için ithal edilecek malzemelerin muafiyetine ilişkin... demir veya çelikten kaplamasız gemi saçı ithallerini gümrük vergisiz olarak gerçekleştirmiştir... Şirketi’nin bu suretle yatırım ve teşvik kararnameleri çerçevesinde ithal ettiği anlaşılın saçlardan bir kısmını tahsis gayesi dışında, yurt içinde muhtelif firmalara sattıklarının tespiti üzerine şirket hissedarı ve yöneticileri hakkında 1918 sayılı Yasaya muhalefetten dava açılmıştır... Şirket yetkilileri olan sanıkların teşvik tedbirleri kararnamelerine dayanarak ithal ettikleri saçları ancak teşvik gayesi için kullanabileceklerini bildikleri halde ve ilgili mercilerden gerekli izni almadan gümrük vergisinden muafin ithal ettikleri gemi saçıdan bir kısmını satmış bulunmaları muvacehesinde, eylemde 1918 sayılı Yasanın 1/E maddesinde yazılı unsurların varlığını kabul etmek gereklidir...”

c.İçtima

Failin, özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal ettiği eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis etmesi, satması veya devretmesi halinde belirtilen fiillerden birkaçını işlemesi durumunda uygulanacak yaptırım değişmeyecektir. Örneğin, failin eşyaların bir kısmını ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis etmesi bir kısmını ise satması halinde uygulanacak yaptırım değişmeyecektir.

Suç, zincirleme suç şeklinde de işlenebilir. Örneğin, failin vergi muafiyeti suretiyle ithal ettiği eşyaları ithal amacı dışında satmaya karar verip, satışı değişik zamanlarda yapması halinde suç zincirleme suç kapsamında değerlendirilerek, ceza artırılarak verilmelidir.

6. Yaptırım

KMK md.3/6’da yer alan fiilleri işleyen fail, üç aydan bir yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Suçta konu olan eşya, KMK md.13’ün atfıyla TCK md.54-55’e göre müsadere edilir.

H.İthal Kanun Gereği Yasak Olan Eşyanın İthal Edilmesi Ve Bu Eşyanın Bilerek Satın Alınması, Satışa Arz Edilmesi, Satılması, Taşınması Ve Saklanması Suçları

1. Genel Açıklamalar

KMK md.3/7'ye göre yasak eşya, ithali kanunlara göre yasaklanmış eşya olmalıdır. İdari düzenlemelerle getirilen ithalat yasaklamaları, ileride ithalat kaçakçılığı kabahatleri kapsamında etraflıca açıklayacağımız KMK md.3/10 çerçevesinde değerlendirilecektir.

5607 sayılı KMK tanımladığı suç ve kabahatler açısından, 5237 sayılı TCK'ya nazaran özel bir ceza kanunu niteliği taşısa da, suça konu olan eşyanın niteliği göz önüne alınarak bazı suç fiilleri başka kanunlarda tanımlanmış ve yaptırıma bağlanmıştır. Yasak olarak kabul edilen bazı eşyalar için özel düzenlemeler mevcuttur. Bu nedenle bu tür eşyalar için 5607 sayılı KMK değil, ilgili özel kanun hükümleri uygulanmaktadır.²²²

Deniz taşıtlarında ithali yasak eşya bulunması ile ilgili olarak KMK md.7/1'de; “Hukuken geçerli bir mazereti olmadığı halde, izinsiz olarak gümrük bölgesine girerek sahile veya başka bir gemiye yanaşan geminin kaptanı, gemide yasak eşya ya da yükleme veya taşıma belgelerinde yer almayan eşya bulunması hallerinde, bu Kanundaki kaçakçılık suçuna ilişkin hükümlere göre cezalandırılır.” Hükümü bulunmaktadır. Hükümde de belirtildiği üzere, gümrük bölgesine izinsiz olarak giren ve sahile veya başka bir gemiye yaklaşan geminin yükleme veya taşıma belgelerinde yer alsın veya almasın ithali kanun gereği yasak eşya bulunması halinde KMK md.3/7 uyarınca işlem yapılacaktır.

Fıkıradaki belirtilen suçun oluşması için ithali yasak eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulup tutulmaması yönünde bir ayırım yapılmamıştır. Buna karşın; KMK md.12'de yer alan; “(1) Yabancı ülkelere gelen yasak eşya, yükleme veya taşıma belgelerinde belirtilerek gümrüğe getirilirse, teminat altında ve gerekli güvenlik tedbirleri alınarak geldiği yere veya diğer bir ülkeye sevk olunur. (2) Kaçakçılık suçunun konusunu, toplum veya çevre sağlığı yönünden tehlikeli ve zararlı eşya ile atık maddelerin oluşturması halinde, ilgililer hakkında soruşturma işlemleri

²²² Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 107.

başlatılmakla birlikte, bunlar gümrük yetkilileri tarafından derhal getirildiği ülkeye iade edilir.” Hükmünden de görüleceği üzere, bu konuda ayrıma gidilerek, ithali yasak eşyanın gümrüğe beyan edilmesi halinde kaçakçılık suçunun oluşmayacağı ve eşyanın müsadere yerine iade hükümlerine tabi olacağı belirtilmiştir.²²³

2. Suçun Kanuni Tanımı

KMK md.3/7’ye göre; “ithali kanun gereği yasak olan eşyayı ithal eden kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İthali yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır.”

3. Suçun Unsurları

a. Maddi Unsur

(1) Fiil (Hareket)

İthali kanun gereği yasak olan eşyayı ithal etmek, ithali yasak olan eşyayı bu özelliğini bilerek satın almak, satışa arz etmek, satmak, taşımak veya saklamak fiilleri suç tipini oluşturmaktadır. Suç, seçimlik hareketlerden oluşmaktadır. Fiillerden birisinin yapılması suçun oluşumu için yeterlidir.

İthali kanun gereği yasak olan eşya, gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın beyan harici bırakılarak ya da gümrük kapıları dışından yada sahte belge kullanılarak yasak değilmiş gibi beyan edilmek suretiyle, gümrük işlemlerine konu edilerek yurda sokulabilmektedir. Eşyanın beyan harici bırakılması, gümrük kapıları dışından yurda sokulması, sahte belge kullanılarak yasak değilmiş gibi gümrük işlemlerine konu edilmesi, ithali kanun gereği yasak olan eşyanın ithal edilmesi suçunun işleniş fiillerine örnek oluşturmaktadır.

Fıkırdaki belirtilen ‘ithal etme’ fiilinden anlaşılması gereken, eşyanın gümrük bölgesine herhangi bir yolla sokulmasıdır. İthal edilme şekli, suç tipinin oluşumu açısından önem arz etmemektedir. İthali yasak eşya, gümrük işlemlerine konu edilmeyerek veya gümrük kapıları dışındaki yerlerden veya yasak bir eşya değilmiş

²²³ Kılıç, a.g.e., s. 217; Sönmez, a.g.e., s. 83.

gibi beyan edilmek suretiyle ithal edilebilir.²²⁴ Kaçakçılık suçu, daha çok ithali kanun gereği yasak olan eşyanın gümrük işlemine tabi tutulmaksızın yurda sokulması suretiyle gerçekleştirilmektedir.

İthali yasak olan eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulması mümkün olmadığından, eşya gümrük idarelerine yasak değilmiş gibi beyan edilmektedir. Bir başka ifadeyle, eşya farklı nitelikte gösterilip sahte belge kullanmak suretiyle gümrük işlemlerine konu edilmektedir. Gümrük idaresi tarafından yapılan kontrollerde beyan edilen eşyanın farklı ve ithali kanun gereği yasak eşya olarak tespit edilmesi halinde, md.3/7’de belirtilen suç oluşacaktır.

İthali kanun gereği yasak olduğu halde yurda sokulan eşyanın, bu özelliği bilinerek satın alınması, satışa arz edilmesi, satılması, taşınması veya saklanması halinde, md.3/7’de belirtilen suç oluşacaktır. Bu fiiller ile ilgili açıklamalarımıza md.3/5’te yer verilmiştir. Burada asıl dikkat edilmesi gereken husus, md.3/5’ten farklı olarak, ithali kanun gereği yasak olan eşyanın satın alınırken, satışa arz edilirken, taşınırken veya saklanırken bunun ticari amaçla yapılıp yapılmadığının önemli olmamasıdır. Bir başka ifadeyle, ithali yasak olan eşya bireysel olarak kullanmak, tüketmek, bulundurmak için alınmış olsa dahi suç işlenmiş sayılacaktır.²²⁵

(2)Netice

İthali kanun gereği yasak olan eşyanın ithal edilmesi veya bu yasak eşyanın satın alınması, satışa arz edilmesi, satılması, taşınması veya saklanması durumunda belirtilen suç tamamlanmış olmaktadır. Seçimlik hareketlerden ayrı olarak bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz.

(3)Fail

İthali kanun gereği yasak olan eşyayı, ithal eden veya bu eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi bu suçun failidir.

Satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişinin, yasak olan eşyayı ithal eden kişiden farklı bir kişi olması gerekmektedir. Örneğin; yasak olan eşyayı kamyonun zulasında yurda sokan bir kişinin aynı zamanda bu eşyayı satması

²²⁴ Kılıç, **a.g.e.**, s. 216.

²²⁵ **A.e.**, s. 218.

halinde yalnızca yasak olan eşyayı ithal etmek suçu işlenmiş olmaktadır.²²⁶ Fakat ithali yasak olan eşya yurda sokulduktan sonra bu eşyanın ithal edilmesiyle ilgisi olmayan biri tarafından satın alınması halinde bu takdirde iki ayrı suç işlenmiş olmaktadır. Bu durumda her iki failin durumu da ayrı değerlendirilmelidir.

(4)Suçun Konusu

Suçta konu olan eşya, md.3/7’de belirtildiği üzere ithali kanun gereği yasak olan eşyadır. İdari düzenlemelerle getirilen sınırlamalar ve yasaklamalar, eşyayı bu statüye sokmamaktadır.

Yasak olarak kabul edilen bazı eşyalar için özel düzenlemeler mevcuttur. Bu nedenle, bu tür eşyalar için 5607 sayılı KMK değil, ilgili özel kanun hükümleri uygulanmaktadır.²²⁷

Örneğin; 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanun md.1’de ateşli silahlarla mermilerinin ve bıçaklarla salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel olarak yapılmış bulunan diğer aletlerin memlekete sokulması, yapılması, satılması, satın alınması, taşınması veya bulundurulmasının bu kanun hükümlerine tabi olduğu belirtildikten sonra md.2’de bazı istisnaları belirtilerek ateşli silahlarla mermilerinin ve bıçaklarla salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel olarak yapılmış bulunan sair suç aletlerinin ülkeye sokulmasının yasak olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla bu kanun kapsamına giren ithali yasak olan eşyaların, Türkiye’ye ithal edilmesi halinde 5607 sayılı KMK md.3/7 değil, 6136 sayılı kanuna göre takibat yapılacaktır. Keza uyuşturucu maddelerle ilgili düzenlemeler, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun ile yapılmakta olup, yaptırımları 5237 sayılı TCK md.188’de²²⁸ düzenlenmiştir. TCK md.188 ve devamı hükümleri suçta konu olan eşyanın niteliği açısından 5607 sayılı KMK’ya göre özel düzenlemeler içerdiğinden, TCK’da öngörülen yaptırımlar uygulanacaktır.

²²⁶ Metin Ertuğrul, **Kaçakçılık Suçları Ve İlgili Konular**, II.bsk., Seçkin Yayınevi, Ankara, s.34.

²²⁷ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 107.

²²⁸ **Madde 188 “Uyuşturucu Veya Uyarıcı Madde İmal Ve Ticareti”**

“(1) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç eden kişi, on yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır...”

(5)Mağdur- Suçtan Zarar Gören

Toplumunu oluşturan herkes bu suçun mağduru olabilmektedir.

(6)Nitelikli Unsurlar

Suçun, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda “Eşyayı Gümrük İşlemine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu” için yaptığımız açıklamalar, işbu suç için de geçerlidir.²²⁹

b.Manevi Unsur

İthali kanun gereği yasak olan eşyanın ithali suçunda, failin kasıtlı hareket etmesi gerekmektedir. Eşyanın gümrük kapıları dışından ya da gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın ya da sahte belge ile gümrük işlemlerine tabi tutularak ithal edilmesi halinde failin kasıtlı hareket ettiği gözlemlenmektedir. Failin ithal etme fiilini bilerek ve isteyerek yapmasının yanında eşyanın ithalinin kanun gereği yasak olduğunu bilmesi de gerekmektedir. Failin mesleği, bilgi düzeyi gibi kişisel özellikleri de dikkate alınarak hal ve şartlardan eşyanın kanun gereği ithali yasak eşya olduğunu bilmediği sonucu çıkarılıyorsa, bu takdirde KMK md.3/7’de belirtilen suç oluşmamaktadır. Netice itibarıyla, herkesin Türkiye’ye ithali kanun gereği yasak olan eşyaları bilmesi de beklenemez. Bunun yanı sıra failin eşyanın hukuka aykırı niteliği bilmesi kastın varlığı açısından yeterlidir.²³⁰ Ancak, bu bağlamda özellikle belirtilmelidir ki; failin eşyanın kanun gereği yasak eşya olduğunu bilmemesi iddiası gümrük idaresine yaptığı beyanlarda eşyayı doğru olarak beyan etmesi halinde geçerli olmalıdır. Keza, böyle bir durumda da KMK md.12 uyarınca eşya iade edilecektir.

Failin, fiili hatası kastın oluşumunu etkilemektedir. Örneğin, ithali yasak olmayan bir eşya için sipariş veren ithalatçıya, ihracatçı tarafından kanun gereği yasak eşya gönderilmesi halinde, durumdan haberdar olmayan ithalatçının gönderilen malı ithale kalkışması durumda düştüğü hata fiilidir ve şartları varsa ithalatçının kastını ortadan kaldırmaktadır. Meğerki ithalatçının gelen eşyadan şüphelenmesi için makul nedeni bulunsun.²³¹

²²⁹ Ayrıntılı bilgi için syf.20-26 bakınız.

²³⁰ Kılıç, **a.g.e.**, s. 218.

²³¹ Sahir Erman, **Kaçakçılık Suçları-Ticaret Ceza Hukuku-IV**, s. 153.

Failin ithali kanun gereği yasak olan eşyanın ithaline iştirak etmeksizin, bu özelliğini bilerek ve isteyerek satın alması, satışa arz etmesi, satması, taşıması veya saklaması suçun manevi unsurunu oluşturmaktadır.

c.Hukuka Aykırılık Unsuru

Kanaatimizce, suça konu olan eşyanın ithali hukuka aykırılık unsurunu oluşturur. Suç tipinde hukuka uygunluk sebeplerine rastlanmamıştır.

4.Kusurluluk

Kusurluluk hali için ‘Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın İthal Etme Suçu’ için yaptığımız açıklamalara bakınız. Tekrara düşmemek için burada atıf yapmakla yetiniyoruz.

5.Suçun Özel Görünüş Biçimleri

a.Teşebbüs

Fıkra da düzenlenen suça, teşebbüs mümkündür. KMK md.3/18 uyarınca, ithali kanun gereği yasak olan eşyayı ithal etmek, ithali yasak olan eşyayı bu özelliğini bilerek satın almak, satışa arz etmek, satmak, taşımak veya saklamak fiillerine teşebbüs tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.

Örneğin, ithali kanun gereği yasak eşyanın gümrük kapılarında yapılan kontrollerde tespit edilmesi halinde teşebbüs hükümleri uygulanacaktır. Söz konusu eşyanın gümrük gözetimi ve denetimi dışına çıktığında tespit edilmesi halinde ise, md.3/7’deki suç tamamlanmış olmaktadır. İthal kanun gereği yasak eşyanın, sahte belge düzenlenerek farklı bir eşya gibi beyan edilmesi halinde gümrük idaresince yapılan kontrollerde bu durum tespit edildiği takdirde teşebbüs söz konusu olacaktır.

b.İştirak

İthal kanun gereği yasak eşyayı ithal etme veya eşyayı bu özelliğini bilerek satın alma, satışa arz etme, satma, taşıma veya saklama suçları münferit olarak işlenebileceği gibi iştirak halinde de işlenebilir.

İthal kanun gereği yasak eşyayı ithal eden kişi ile bu eşyayı satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişinin durumu ayrı olarak değerlendirilmelidir. Bunun yanı sıra; ithali kanun gereği yasak olan eşyayı satın

alan, satıŖa arz eden, satan, taŖıyan veya saklayan kiŖinin ithal eden kiŖiyle birlikte, önceden anlaŖmak suretiyle ortak bir irade ve menfaat çerçevesinde hareket etmesi halinde tek bir suç, ithali kanun gereği yasak olan eŖyayı ithal etme suçu iŖlenmiŖ olmaktadır. Bu aŖamada fiilin üç veya daha fazla kiŖi tarafından birlikte iŖlenmesi halinde Ŗartları çerçevesinde md.4/1 veya md.4/2 hükümleri uygulanacaktır.

İthali kanun gereği yasak olan eŖyayı iki kiŖinin ithal etmesi ve eŖyanın bu özelliğini bilerek bir baŖka kiŖi tarafından satın alınması durumunda md.4/1 ve md.4/2’de düzenlenen toplu veya örgüt kaçağçılığı söz konusu olmayacaktır. Böyle bir durumda münferit kaçağçılık suçları bulunmaktadır. İthal eden kiŖiler ile satın alan kiŖinin fiilleri ayrı birer kaçağçılık suçunu oluŖturmaktadır.²³²

c.İçtima

KMK md.3/7’de ‘fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluŖturmadıđı takdirde’ ifadesi kullanılmıŖtır. Kullanılan ifadeden, TCK md.44’te hüküm altına alınan ‘Fikri İçtima’ kavramı anlaŖılmaktadır. Fail, ithali kanun gereği yasak olan eŖyayı ithal ettiği takdirde, bu suç baŖka bir kanunda daha ağır bir yaptırıma tabi tutulmuŖsa bu ağır yaptırım uygulanacaktır.

KMK kapsamında tarif edilen suçlarda, örneğin gümrük kapıları dıŖından ithal edilen eŖyanın ithali yasak eŖya olması durumunda, fikri içtima kuralı tatbik edilerek faile daha ağır cezai yaptırım içeren ithali kanun gereği yasak eŖyayı ithal etme suçundan hüküm verilecektir. Nitekim KMK’da en ağır yaptırım ithali kanunla yasaklanmıŖ eŖya kaçağçılığı için öngörölmüŖtür.

6.Yaptırım

İthali kanunla yasaklanmıŖ eŖyayı ithal eden kiŖi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluŖturmadıđı takdirde iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İthal etme suçuna iŖtirak etmeksizin eŖyanın bu özelliğini bilerek satın alan, satıŖa arz eden, satan, taŖıyan veya saklayan kiŖi de aynı ceza ile cezalandırılır.

Suça konu olan eŖya, KMK md.13 uyarınca TCK md.54 ve md.55’e göre müsadere edilir.

²³² Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 98.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İTHALAT KAÇAKÇILIĞI KABAHATLERİ

I.GENEL OLARAK

Tezimizin başında da belirtildiği gibi, 5607 sayılı KMK'da yer alan kaçakçılık fiilleri suçlar ve kabahatler olarak iki ana grupta değerlendirilmektedir. Tezimizin kapsamı dolayısıyla kaçakçılık suçlarından yalnızca ithalat suçları ile ilgili açıklamalarımıza yukarıda yer verilmiştir. Tezimizin bu bölümünde; ithalat kaçakçılığı kabahatlerine değinilecektir.

5326 sayılı KK md.2'de kabahat, kanunun karşılığında idari yaptırım öngördüğü haksızlık olarak tanımlanmıştır. KK md.16'da²³³ kabahatlerin karşılığında uygulanacak idari yaptırımların; idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu hükme bağlanmıştır. Bu nedenle, KMK'da idari para cezası ile yaptırıma bağlanan fiiller kabahat olarak değerlendirilmektedir.

Kaçakçılık kabahatlerinde KMK'da hüküm bulunmaması halinde, KK md.3'de belirtildiği üzere bütün kabahatler açısından 'genel kanun' niteliğinde olan KK'nın genel hükümleri uygulanacaktır. KK, diğer kanunların kabahat cinsinden idari yaptırıma konu olan fiillerine ilişkin genel nitelikli bir kanundur. Bu nedenle, kaçakçılık kabahatleri ile ilgili açıklamalara geçmeden önce kabahatler açısından özellik arz eden kabahatlerin manevi unsuru, özel görünüş biçimleri ve yaptırım kavramlarının açıklanarak kaçakçılık kabahatleriyle aralarındaki ilişkinin kurulması gerekmektedir.

A.Kabahatin Manevi Unsuru

KK md.9'da kabahatlerin kanunda açıkça hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebileceği hüküm altına alınmıştır. KMK, KK'nın bu genel kuralından ayrılmıştır. KMK md.3/17'de 'Onaltıncı fıkra hariç, bu maddede tanımlanan kabahatler ancak kasten işlenebilir.'denilmek suretiyle md.3/16'daki istisna dışında kaçakçılık kabahatleri için kastın aranacağı hüküm altına alınmıştır.

²³³ **Madde 16 "Yaptırım Türleri"**

“(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibarettir.

(2) İdari tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir.”

TCK md.21’de kastın suçun kanuni tanımındaki unsurları bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi olduğu hükme bağlanmıştır. TCK, suça ilişkin genel prensipleri ele almasına karşın, bu hükümden hareketle kasıtlı olarak işlenen kabahatler açısından da kabahatlerin kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesinin esas olduğu sonucuna varılmaktadır.

B. Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri

Kabahatlere teşebbüse ilişkin KK md.13’te²³⁴, kabahate teşebbüsün cezalandırılmayacağı, ancak, teşebbüsün de cezalandırılabilmesine dair ilgili kanunda hüküm bulunan hallerin saklı olduğu, bu durumda, TCK’nın suça teşebbüs ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümlerinin kabahatler açısından da uygulanacağı hükme bağlanmıştır. KK’nın ilgili kanuna yaptığı atıf dikkate alındığında, KMK’da yer alan kaçakçılık kabahatleri açısından bir değerlendirme yapılmalıdır. KMK md.3/18’de²³⁵, sadece onuncu fıkradaki kaçakçılık kabahati açısından teşebbüsün tamamlanmış gibi yaptırıma bağlanacağı hükme bağlanmış olup, diğer kaçakçılık kabahatleri açısından ise teşebbüsün cezalandırılmayacağı kabul edilmiştir. Bu bağlamda, TCK’nın suça teşebbüs ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümleri yalnızca KMK md.3/10’daki genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyanın ithal edilmesi kabahatinde uygulanacaktır.

KK md.14’te²³⁶ kabahate iştirak tanımlanmıştır. Kabahate iştirak, suça iştirakte olduğu gibi fail, azmettiren ve yardım eden olmak üzere üçlü ayrıma tabi

²³⁴ **Madde 13 “Teşebbüs”**

“(1) Kabahate teşebbüs cezalandırılmaz. Ancak, teşebbüsün de cezalandırılabilmesine dair ilgili kanunda hüküm bulunması haller saklıdır. Bu durumda, Türk Ceza Kanununun suça teşebbüse ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır.”

²³⁵ **Madde 3/18**

“Yukarıdaki fıkrada tanımlanan suçlar ile onuncu fıkradaki kabahat fiilleri, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır.”

²³⁶ **Madde 14 “İştirak”**

“(1) Kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirak etmesi halinde bu kişilerin her biri hakkında, fail olarak idari para cezası verilir.

(2) Özel faillik niteliğinin arandığı durumlarda; kabahate iştirak eden ve bu niteliği taşımayan kişi hakkında da fail olarak idari para cezası verilir.

(3) Kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Kabahatin işlenişine iştirak eden kişi hakkında, diğerlerinin sorumlu olup olmadığına bakılmaksızın idari para cezası verilir.

tutulmamıştır. Bu nedenle KMK’da yer alan kabahatlerin işlenmesi halinde, her bir iştirak eden hakkında fail olarak idari para cezası uygulanacaktır.

Mezkûr maddenin ikinci fıkrasında, bağıllık kuralının özgü suçlardaki fonksiyonu kabul edilmeyerek özel faillik niteliği taşıyan kişinin işlediği kabahate bu niteliği taşımayan kişinin iştirak etmesi halinde, bu kişinin de fail olarak idari para cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır.

Mezkûr maddenin üçüncü fıkrasında, kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı olarak işlenmiş bir fiilin olması gerektiği belirtilmiştir. KMK’da tanımlanan kabahatler KMK md.3/16 hariç olmak üzere, ancak kasten işlendiklerinde yaptırıma tabi tutulmaktadır. Bu bağlamda, kasten işlenen kaçakçılık kabahatine iştirak için de kasıt bir başka deyişle, kaçakçılık kabahatinde belirtilen fiillerin bilerek ve isteyerek yapılması aranacaktır.

Maddenin son fıkrasında ise, özel faillik niteliği taşıyan kişi açısından suç oluşturup bu niteliği taşımayan açısından kabahat oluşturan fiile iştirak halinde, bu kişinin TCK çerçevesinde suça iştiraktan cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır.

Kast veya taksirle işlenen birden fazla kaçakçılık kabahati ya da hem kabahat hem de suç niteliğini taşıyan kaçakçılık fiilinin olduğu durumlarda, KK md.15’de²³⁷ yer alan içtima hükmü uygulanacaktır. Maddenin birinci fıkrasında, fikri içtima benzeri bir uygulama öngörülerek, failin tek bir fiil ile birden fazla kabahati işlediği takdirde en ağır olan idari para cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Fakat hükümde idari para cezasının yanında başka bir idari yaptırım da öngörülmüşse bu takdirde idari para cezasının ağır olanı uygulanmakla birlikte diğer yaptırım da uygulanacaktır.

(4) Kanunda özel faillik niteliğini taşıyan kişi açısından suç, diğer kişiler açısından kabahat olarak tanımlanan fiilin, bu niteliği taşıyan ve taşımayan kişiler tarafından ortaklaşa işlenmesi halinde suça iştirake ilişkin hükümler uygulanır.”

²³⁷ **Madde 15 “İçtima”**

“(1) Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idari para cezası öngörülmüşse, en ağır idari para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idari para cezasından başka idari yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir.

(2) Aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı ayrı idari para cezası verilir. Kesintisiz fiille işlenebilen kabahatlerde, bu nedenle idari yaptırım kararı verileceye kadar fiil tek sayılır.

(3) Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.”

Mezkûr maddenin ikinci fıkrasında ise, aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde uygulanacak her kabahatten dolayı faile ayrı ceza verileceği hükme bağlanmıştır. Görüleceği üzere; kabahatlerde, TCK md.43'te yer alan zincirleme suç benzeri bir düzenleme yer almamaktadır.

İlgi maddenin son fıkrası, kaçakçılık fiilleri açısından değerlendirildiğinde ise, bir fiilin hem kaçakçılık suçu hem de kaçakçılık kabahati olması halinde yalnızca kaçakçılık suçunun cezası verileceği sonucu çıkmaktadır. Ancak, kaçakçılık suçundan dolayı cezalandırılma olmadığı takdirde kaçakçılık kabahatine ilişkin yaptırım uygulanacaktır.

C.Kabahatin Yaptırımı

KK md.16 yukarıda da belirttiğimiz gibi, kabahatlerde uygulanacak olan idari yaptırımları düzenlemektedir. İdari yaptırımlar, idari para cezası ile idari tedbirlerden ibaret olup, idari tedbirler ise mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerden oluşmaktadır.

KMK, kaçakçılık kabahatlerinde idari para cezasının hesaplanmasında 'eşyanın gümrüklenmiş değerini'²³⁸ esas almaktadır. KK'da, TCK md.54-55'te geçen 'müsadere' ifadesinin yerine 'mülkiyetin kamuya geçirilmesi' ifadesi kullanılmıştır. KK md.18'de²³⁹ ancak kanunda açık hüküm bulunması halinde, kabahatlerle ilgili eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verileceği hükme bağlanmıştır. KMK md.14'te²⁴⁰, mülkiyetin kamuya geçirileceği iki durum öngörülerek kabahat sayılan fiiller hakkında yaptırımın sınırları çizilmiştir. KMK md.3/10 ve md.3/11'de yer alan kaçakçılık kabahatlerinin işlenmesi halinde kabahatin konusunu oluşturan eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirileceği hükme bağlanmıştır. Diğer kaçakçılık kabahatleri için, mülkiyetin kamuya geçirilmesi söz konusu olmayacaktır. Keza,

²³⁸ Gümrüklenmiş değer ile ilgili açıklamalarımıza tezimizin başında yer verilmiştir.

²³⁹ **Madde 18 "Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi"**

"(1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir..."

²⁴⁰ **Madde 14 "Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi"**

"(1) 3 üncü maddenin onuncu ve onbirinci fıkralarında tanımlanan kabahatlerin konusunu oluşturan eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Bu Kanunun arama ve elkoyma ile müsadereye ilişkin hükümleri, bu kabahatlerin işlenmesinde kullanılan veya kullanılmak üzere hazırlanan eşya ve taşıma araçları ile ilgili olarak da uygulanır."

KMK md.13 uyarınca sadece kaçakçılık suçları için müsadere öngörülmüş olup, kaçakçılık kabahatleri açısından bu yaptırım öngörülmemiştir.

II.İTHALAT KAÇAKÇILIĞI KABAHAHLERİ

Kaçakçılık suçlarında yapılan ayırında olduğu gibi kaçakçılık kabahatleri de, ‘ithalat kaçakçılığı kabahatleri’ ve ‘ihracat kaçakçılığı kabahatleri’ olmak üzere iki kısmında incelenmektedir. Tezimizin kapsamı itibariyle, bundan sonra yapılacak olan açıklamalarda yalnızca ithalat kaçakçılığı kabahatlerine ilişkin hükümler ele alınacaktır. Bu bağlamda, KMK md.3’ün 8, 9, 10 ve 11 inci fıkralarında düzenlenen ithalat kaçakçılığı kabahatleri sırasıyla incelenecektir.

A.Antrepo Veya Geçici Depolama Yerlerindeki Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyayı, Gümrük İdaresinin İzni Olmadan Kısmen Veya Tamamen Çıkarma Veya Değişirme Kabahati

I.Genel Açıklamalar

Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarma veya değiştirme kabahati, KMK md.3/8’de tanımlanmıştır. Hükümün anlaşılabilmesi için, antrepo rejimi ve geçici depolama yeri kavramlarının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Gümrük antrepo rejimi, GK md.93-107 ve daha ayrıntılı düzenlemeler ise GY md.277-346’da düzenlenmiştir. Geçici depolanan eşyaya ilişkin düzenlemeler ise GK md.47-50 ve GY md.73-100’de düzenlenmiştir.

a.Gümrük Antrepo Rejimi Kavramı

Antrepo, gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın veya izin verildiği durumlarda ihraç eşyasının konulduğu genel ve özel antrepoları ifade etmektedir. Genel ve özel antrepolara konulacak eşyalar, niteliklerine göre sınıflandırılmakta ve işletici ve kullanıcının sorumlulukları bakımından farklılık arz etmektedir.²⁴¹ Antrepo

²⁴¹ GK md.93/2’de tanımlandığı üzere işletici, gümrük antreposu işletmesine izin verilen kişidir. Kullanıcı ise, eşyanın antrepo rejimi beyanında bulunan kişi veya bu kişinin hak ve yükümlülüklerinin devredildiği kişiyi ifade etmektedir.

rejimine tabi tutulacak eşyanın, aslında gümrük antreposu olmayan fakat gümrük idaresince antrepo addedilen yerlere de konması mümkündür. Bu durum, eşyanın statüsünde herhangi bir farklılık yaratmamaktadır.²⁴²

Gümrük antrepolarına, serbest dolaşımda olan veya serbest dolaşımda bulunmayan eşya da konulabilir. Fakat KMK md.3/8'deki kabahatin oluşması için eşyanın 'serbest dolaşımda bulunmayan eşya' olması gerekmektedir. Antrepo rejimine tabi tutulacak serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın, ithalat vergileri ödenmemiş ve ticaret politikası önlemlerinin uygulanmamış olması gerekmektedir. Burada ticaret politikası önlemlerine ilişkin bir hususun altını çizmekte fayda vardır. Ticaret politikası önlemlerinin eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulduğu aşamada alınması öngörülmüşse, bu önlemler eşya antrepo rejimi kapsamında kaldığı sürece uygulanmamaktadır. Fakat önlemlerin eşyanın gümrük bölgesine girişi ile birlikte uygulanması öngörülmüşse, önlemler eşya antrepo rejimine girdiği anda uygulanır.²⁴³

Antrepo rejimine tabi tutulacak eşya, konulacağı antreponun bağlı olduğu gümrük idaresine sunulur. Eşyanın antrepo rejimine tabi tutulması için, antrepo beyannamesinin gümrük idaresince tescil edilerek eşyanın antrepoya konulması gerekmektedir. Antrepo rejimi kapsamında eşyanın antrepoda kalış süresi sınırsızdır.²⁴⁴

Gümrük antrepolarına konulan eşya için, antrepo işleticileri ve kullanıcılarının sorumlulukları çerçevesinde gümrük vergilerini karşılayacak miktarda teminat alınmaktadır. İthal eşyasının vergilerden muaf olması veya sergi ve fuar yerlerine getirilmesi halinde ise teminat alınmamaktadır. Ancak, bu bağlamda özellikle bir hususun altı önemle çizilmelidir ki, eşyalardan teminat alınmış olması gümrük işlemlerine başlamadan veya bu işlemler bitirilip gümrük idaresinin izni alınmadan eşyanın antrepodan kısmen veya tamamen çıkarılması sonucunu doğurmamaktadır.²⁴⁵ Buna rağmen, eşyanın tamamen veya kısmen çıkarılması halinde GK md.235 uyarınca çıkarılan eşyanın ithalat ve ihracat vergilerinin yanı sıra, bu vergilerin üç katı para cezası alınır.

²⁴² GK md.93-94; GY md.277.

²⁴³ GK md.93-94; GY md.277, 283.

²⁴⁴ GK md.101; GY md.288.

²⁴⁵ GK md.98; GY md.282.

Antrepolarda bulunan eşya, gümrük idarelerince yılsonu itibariyle sayıma tabi tutulur. Yapılan sayım sonucunda; eşyalarda noksanlık veya fazlalık tespit edilmesi halinde GK md.236 uyarınca antrepo işleticileri veya kullanıcılarının sorumlulukları göz önünde bulundurularak idari yaptırımlar uygulanır. GK md.236/1'e göre; eşyalarda noksanlık çıkması halinde, noksan çıkan eşyanın ithalat ve ihracat vergilerinin yanı sıra, bu vergilerin üç katı para cezası alınır. Yapılan sayım sonucunda eşyalarda fazlalık tespit edildiği takdirde eşya tasfiyeye tabi tutulmasının yanında, ithalat ve ihracat vergileri tutarı kadar para cezası alınır.²⁴⁶

b.Eşyanın Geçici Depolanması Kavramı

Geçici depolama yeri, eşyanın her türlü dış etken ve müdahalelerden korumasını sağlayacak şekilde yapılmış ve taşıtların durduğu, yanaştığı veya indiği yerlere mümkün mertebede yakın olan ambar, depo, ardiye veya hangar gibi yerlerdir.²⁴⁷

Geçici depolanan eşya, bir rejim beyanında bulunmaksızın özet beyan kapsamında antrepolara²⁴⁸ ya da geçici depolama yerlerine ya da gümrük idarelerince izin verilen yerlere konulan eşyadır. Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya, gümrüğe sunulduktan sonra eşya hakkında özet beyan verilmektedir.²⁴⁹ Özet beyan kapsamındaki eşya, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutuluncaya kadar geçen süre içerisinde 'geçici depolanan eşya statüsünde' bulunur. Özet beyan kapsamındaki eşyanın, deniz yoluyla gelen eşya için özet beyanın verilmesini takiben 45 gün, diğer bir yolla gelen eşya için ise yirmi gün içerisinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması gerekmektedir. Belirtilen süre içerisinde,

²⁴⁶ Eşyanın niteliğinden kaynaklanan kayıplar ve fireler, gümrük denetimi altında yapılan işleme faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan noksanlıklar ve antrepo işleticileri ve kullanıcılarının kusur ve hatalarından ileri gelmediği gümrük idaresine kanıtlanan telef, kayıp ve çalımlar için gümrük vergileri alınmamaktadır. Antrepo işleticileri veya kullanıcıların gümrük idaresine karşı mali sorumluluklarının olması KMK açısından sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır. (GK md.106; GY md.285)

²⁴⁷ GY md.74.

²⁴⁸ Eşya sahipleri veya temsilcileri veya taşıyıcıları, eşyayı kendi sorumlulukları altında veya gümrük memuru refakatinde geçici depolama yerlerine alınmaksızın doğrudan doğruya antrepoya konulmasını isteyebilir. Bu takdirde eşyanın 'geçici depolanan eşya statüsü' değişmemektedir. (GY md.83/3)

²⁴⁹ KMK md.3/1 hakkında yapılan açıklamalarda, gümrük işlemlerinin beş aşamadan oluştuğu belirtilmiş olup, aşamalar hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Bu nedenle burada sadece isimleri zikretmekle yetinilmiştir. Bu beş aşama; eşyanın gümrüğe sunulması, özet beyan verilmesi, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması, eşyanın rejime girişi (eşya hakkında rejim beyanname verilmesi) ve kontroldür.

gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmamış eşya hakkında herhangi bir adli veya idari takibat söz konusu değilse, eşya hakkında tasfiye hükümleri uygulanır. Gümrük idareleri, geçici depolanan eşya için eşya sahibinden teminat isteyebilir.²⁵⁰

Geçici depolanan eşyanın, geçerli veya zorlayıcı nedenler dışında hasara uğramasından, ziyanından veya değiştirilmesinden doğan mali sorumluluklar işleticilere ait olup, söz konusu sorumluluk eşyaya ait gümrük vergilerinin ödenmesini de kapsamaktadır. Koşulların varlığı halinde, sorumlular hakkında ayrıca KMK uyarınca kovuşturma yapılır.²⁵¹

2. Kabahatin Kanuni Tanımı

KMK md.3/8'de; antrepo veya geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkaran veya değiştiren kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

3.Kabahatin Unsurları

a.Maddi Unsur

(1)Fiil (Hareket)

Kabahatin oluşması için, antrepo veya geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarmak veya değiştirmek fiillerinin yapılması gerekmektedir.

Yukarıda da etraflıca anlatıldığı üzere, antrepo rejiminde eşya, antrepo beyannamesi tescil edilmek suretiyle antrepolara konulurken; geçici depolanan eşya da henüz bir rejim beyanında bulunulmamıştır. Eşya, özet beyan kapsamında geçici depolama yerlerine alınmaktadır. Antrepo rejimine tabi tutulan eşya ile geçici depolama yerlerine konulan eşyadan ithalat vergileri alınmamakta ve ticaret politikası önlemleri uygulanmamaktadır. Bu nedenle eşyalar, gümrük idaresinin sıkı gözetimi ve denetimi altındadır.

²⁵⁰ GK md.47-50.

²⁵¹ GY md.82.

Kabahatten söz edebilmek için, gümrük idaresinin eşya ile ilgili bilgisinin olması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, antrepo beyannamesinde veya özet beyanda eşya ile ilgili bildirim bulunmalıdır. Eşya, kayıt altında antrepoya veya geçici depolama yerine alınmalıdır. Antrepoya veya geçici depolama yerine konulan eşya ile ilgili gümrük idaresine herhangi bir bildirimde bulunulmamışsa, söz konusu eşyanın gümrük idaresinin izni olmaksızın antrepo veya geçici depolama yerinden çıkartılması halinde, gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın eşya ithal edildiği kabul edilmelidir. Bu durumda, KMK md.3/1 uyarınca işlem yapılması gerekmektedir. Örneğin, gümrük memurlarınca antrepoda yapılan sayım sonucunda 200 koli tekstil eşyasının antrepo kayıtlarına göre fazla tespit edilmesi halinde, KMK md.3/1 uyarınca işlem yapılacaktır.²⁵²

Çıkarma veya değiştirme fiillerinin kısmen veya tamamen olması yaptırım açısından bir fark yaratmamaktadır. Çıkarma veya değiştirme fiillerinin birlikte gerçekleştirilmesi halinde uygulanacak yaptırım tek olacaktır.²⁵³

Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki eşyanın, gümrük idaresinin izni olmaksızın kısmen veya tamamen çıkarılması veya değiştirilmesi eşya sahipleri tarafından veya onların bilgisi dahilinde işlenebilir. Eşya sahibinin bilgisi dışında başka kişiler tarafından işlenmesi kabahat kapsamında değerlendirilmemelidir.²⁵⁴

Belirtilen fiillerin kabahat oluşturması, 'gümrük idaresinin izninin' bulunmamasına bağlıdır. Eşyanın antrepodan veya geçici depolama yerinden çıkarılması gümrük idaresinin bilgisi dâhilinde olmalıdır. Eşyanın gümrük işlemlerinin tamamlanmış olması eşyanın çıkartılması için genel izin anlamı taşımaktadır.²⁵⁵

(2)Netice

Gümrük idaresinin izni olmadan kabahat konusu eşyanın kısmen veya tamamen çıkarılması veya değiştirilmesi durumunda kabahat tamamlanmış olacaktır. Fiilden ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz.

²⁵² Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 105; Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 123,124.

²⁵³ Sönmez, **a.g.e.**, s. 91-92.

²⁵⁴ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 124.

²⁵⁵ **A.e.**, s. 124; Kılıç, **a.g.e.**, s. 239.

(3) Fail

Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkaran veya değiştiren kişi, bu kabahatin failidir.

Bu yerlerden eşya çıkaran kişi, eşya sahibi olabileceği gibi üçüncü bir kişi de olabilmektedir. Buradaki tek şart ise, yukarıda da belirttiğimiz gibi üçüncü kişinin eşya sahibinin bilgisi dâhilinde belirtilen kabahati işlemesidir.²⁵⁶

(4) Kabahatin Konusu

Kabahate konu olan eşya, serbest dolaşımda bulunmayan geçici depolama yerlerine veya antrepolara konulan eşyadır. Serbest dolaşımdaki ihracat eşyası, antrepo veya geçici depolama yerine konulmuş olsa dahi bu kapsamda değerlendirilmemektedir.²⁵⁷

(5) Mağdur

Toplumunu oluşturan herkes bu kabahatin mağduru olabilir.

(6) Nitelikli Unsurlar

KMK md.4'te, md.3'de tanımlanan kaçakçılık kabahatlerinin nitelikli olarak işlenmesi halinde uygulanacak yaptırımlar 3 fıkra halinde düzenlenmiştir.

i. Kabahatin Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi

KMK md.4/1'de; "Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza iki kat artırılır." denilmek suretiyle fiillerin örgütlü işlenmesi bir artırım nedeni olarak öngörülmüştür.

KMK'da, kaçakçılık kabahatinin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesinin ceza artırım nedeni olduğu belirtilmiştir. Örgütün suç olma niteliği, kabahatlerin bu faaliyetler çerçevesinde işlenmesini olanaksız gösterse de, kaçakçılık kabahatleri özel ceza kanunu olan KMK'ya tabidir. Bu bağlamda, bu tür kabahatlerin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi mümkündür. Ancak, kaçakçılık kabahatleri dışında suç işlemek için kurulmuş bir örgüt söz konusu ise, bu takdirde ayrıca TCK md.220'ye göre cezaya hükmolunacaktır.²⁵⁸

²⁵⁶ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 124.

²⁵⁷ **A.e.**, s. 123. Serbest dolaşımdaki ihracat eşyası da antrepolara konulabilmektedir.

²⁵⁸ Adalet Komisyonu Gerekçesi, <http://www.tbmm.gov.tr>.

ii.Kabahatin Üç Veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi

KMK md.4/2’de; “Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.” denmektedir.

Adalet Komisyonu Raporunda, kabahatler için suçlara benzer düzenleme olduğu belirtilmiştir. Kabahatin oluşumunda, kabahat tipinde belirtilen icra hareketlerinin en az üç kişi tarafından birlikte yapılması halinde ‘toplu kaçakçılık kabahati’ oluşur. Bunun neticesinde de, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Buradaki ‘birlikte’ ifadesi de müşterek failliği ifade etmektedir.

iii. Kabahatin, Belgede Sahtecilik Yapılarak İşlenmesi

KMK md.4/5’te; “Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da cezaya hükmolunur.” denilmektedir.

KMK’da, içtimaya ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. KMK’daki bu düzenlemeyle kaçakçılık kabahatleri içinde tıpkı suçlarda olduğu gibi, kaçakçılık kabahatinin belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bundan dolayı da cezaya hükmolunacağı belirtilmiştir.

b.Manevi Unsur

Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarılması veya değiştirilmesi fiilleri, KMK md.3/17 uyarınca kasten işlenebilir. Başka bir ifadeyle, fail eşyayı belirtilen yerlerden bilerek ve isteyerek kısmen veya tamamen çıkarmalı veya değiştirmelidir. Eşyanın çıkarılması veya değiştirilmesindeki amacın, eşyayı serbest dolaşıma sokma iradesiyle yapılmasının kabahatin işlenmesi açısından bir önemi bulunmamaktadır. Eşyanın bu yerlerden çıkarıldığını bilen veya bilmesi gereken işletici ve/veya kullanıcının kasıtlı oldukları ileri sürülebilecektir.

Geçici depolama yerleri ile antrepolarda görevli gümrük memurları bulunmaktadır. Görevli gümrük memurlarının, gümrük idaresi namına denetim ve gözetim amacıyla eşyanın giriş ve çıkışında hazır bulunmaları ve ilgili kayıt ve belgeleri inceleyip mühürlemeleri, bu yerlerin işleticilerinin gümrük idaresine karşı

olan sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır.²⁵⁹ Örneğin, gümrük memurunun haberi olmadan antrepo kapısının anahtarı alınıp buradan eşya çıkartılması halinde işleticinin veya kullanıcının kasıtlı olduğu, bunun yanında gümrük memurunun ihmali nedeniyle hakkında, TCK çerçevesinde takibat yapılacağı aşikârdır. Gümrük memurunun anahtarın alınmasına göz yumması veya eşya çıkartılırken görmesine rağmen müdahalede bulunmaması halinde kasıtlı olduğu aşikâr olmakla birlikte, eşyayı çıkartan kişi ile birlikte hareket etmesi nedeniyle KMK md.3/8'deki kabahati birlikte işlemiş olduklarından söz edilir. Fakat antreponun kapısı kırılarak eşyanın çıkartıldığı tespit edilmesi halinde gümrük memurunun sorumluluğu söz konusu olmayacaktır.²⁶⁰

Geçici depolama yerlerinde bulunan eşyanın geçerli veya zorlayıcı nedenlerle hasara uğraması veya değiştirilmesi halinde işleticilerin herhangi bir sorumlulukları söz konusu olmayacaktır. Antrepo rejimine tabi tutulan eşya açısından da eşyanın niteliğinden doğan kayıp ve fireler, işleme faaliyeti sonucu ortaya çıkan noksanlıklar, işletici ve kullanıcının kusur ve hatalarından ileri gelmediği gümrük idaresine kanıtlanan telef, kayıp ve çalınmalar sebebiyle noksanlık tespit edilmesi halinde işletici ve/veya kullanıcının sorumluluğu bulunmayacaktır.²⁶¹

Fiili yanılmalar, kastı ortadan kaldırmaktadır. Örneğin; gümrük işlemleri, tamamlanmış antrepodan çıkabilecek eşya yerine yanlışlıkla gümrüğün izninin bulunmadığı eşyanın çıkartılması fiilinde, kabahat işleme kastı yoktur. Dolayısıyla söz konusu fiil, KMK md.3/8 kapsamında değerlendirilmeyecektir.

c.Hukuka Aykırılık Unsuru

Kabahatin hukuka aykırılık unsurunu 'gümrük idaresinin izni olmaksızın' ibaresi oluşturmaktadır.

4.Kusurluluk

Kusurluluğu etkileyen haller açısından kabahati incelediğimizde, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik, alkol ve uyuşturucu madde etkisi, haksız tahrik, zorunluluk hali gibi unsurların 5607 sayılı KMK'da tanımlanan kabahatler

²⁵⁹ GY md.332, 338.

²⁶⁰ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 107.

²⁶¹ GY md.82, 285.

açısından uygulanabilirliği bulunmamaktadır. Kusurluluğu etkileyen hallerden cebir veya tehditin 5607 sayılı KMK'da yer alan kabahatler açısından uygulanabilirliği tartışma konusu yapılabilir. Kanunun konuluş amacı kamu güvenini korumak olduğundan, örneğin mağdurun çocuğunu öldürmek tehdidi karşısında kaçakçılık kabahatini işleme halinde, kusurluluk unsurunun varlığının kabul edilmesi gerekmektedir.

5.Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri

a.Teşebbüs

Kabahatlerde teşebbüse ilişkin KK md.13'te, kabahate teşebbüsün cezalandırılmayacağı, ancak, teşebbüsün de cezalandırılabilmesine dair ilgili kanun hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiştir.

KMK md.3/18'de; sadece md.3/10'da tanımlanan kabahatin teşebbüs aşamasında kalmış olması halinde cezalandırılacağı hükme bağlandığından, md.3/8'de tanımlanan kabahatin teşebbüs aşamasında kalmış olması halinde, faile herhangi bir ceza verilmeyecektir.

b.İştirak

KK md.14 uyarınca, kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirak etmesi halinde, her biri hakkında fail olarak idari para cezası verilir.

Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarmak veya değiştirmek fiilleri üç veya daha fazla kişi tarafından örgüt faaliyeti çerçevesinde olmadan işlenmesi halinde KMK md.4/2 uyarınca ceza yarı oranında artırılır. Bu bağlamda, her bir fail hakkında md.4/2'de belirtilen ağırlaştırılmış idari para cezası verilir. Paralel şekilde, belirtilen fiillerin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde md.4/1 uyarınca, verilecek ceza iki kat artırılır ve her bir fail hakkında bu ceza uygulanır.

c.İçtima

İthali lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk ya da yeterlik belgesine tabi olan eşyaların antrepoya veya geçici depolama yerlerine konulması mümkündür. Bu nitelikteki eşyaların, gümrük idaresinin izni olmadan belirtilen yerlerden kısmen veya tamamen çıkartılması veya değiştirilmesi halinde

KMK md.3/8’de belirtilen kabahatin yanı sıra KMK md.3/11’de belirtilen kaçakçılık kabahati de işlenmiş olacaktır. Bu durumda, KMK md.15 uyarınca, faile KMK md.3/8’e göre daha ağır idari para cezası öngören KMK md.3/11 uyarınca, ceza verilecektir. Bunun yanı sıra, KMK md.14 uyarınca eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilecektir.

Antrepolara, Gümrük Müsteşarlığı’nın izni ile Türkiye’ye girmesi yasak olan eşya konulabilmektedir.²⁶² Müsteşarlıktan izin alınarak, antrepoya konulan ithali yasak eşyanın, gümrük idaresinin izni alınmadan kısmen veya tamamen çıkarılması veya değiştirilmesi halinde, KK md.15’de yer alan içtima hükmü uygulanacaktır. Eşyanın ithalinin, kanun gereği yasak olması veya genel düzenleyici idari işlemlerle yasaklanması durumuna göre suç veya kabahat olarak ayrı değerlendirmelere tabi tutulacaktır. Bu bağlamda, eşyanın antrepodan çıkartılması durumunda KMK md.3/8’e göre kabahat oluşmakta iken, yasak eşya açısından kabahat veya suç olmasına göre durum ayrı değerlendirilecektir. Eşyanın ithalinin kanun gereği yasak eşya olması halinde, KMK md.3/7 uyarınca suç olduğundan KK md.15’in son fıkrasında belirtildiği üzere sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanacaktır. Eşyanın ithalinin, genel düzenleyici idari işlemlerle yasaklanması halinde ise, KMK md.3/10 uyarınca kabahat oluşacaktır. Bu durumda, KMK md.15/1 uyarınca KMK md.3/8’e göre daha ağır idari para cezası öngören KMK md.3/10’da tanımlanan genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyaya ilişkin ceza uygulanacaktır. Bunun yanı sıra KMK md.14 uyarınca, kabahat konusu eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilecektir.

KK md.15/2 uyarınca, aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı idari para cezası verilecektir. Örneğin, aldığı karar gereğince antrepoda bulunan eşyayı aralıklarla gümrük idaresinin bilgisi dışında çıkaran faile, KMK md.3/8’de belirtilen idari para cezası ayrı verilecektir.²⁶³

²⁶² GY md.281. Gümrük Müsteşarlığı’nın izni alınmadan antrepoya eşya konulması halinde, yasak eşya kaçakçılığı suçu işlenmiş olacaktır.

²⁶³ Kılıç, **a.g.e.**, s. 100. Muhammet Tokgöz, **4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005, s.68.

6.Yaptırım

KMK md.3/8 uyarınca; antrepo veya geçici depolama yerlerindeki eşyanın gümrük idaresinin izni alınmadan kısmen veya tamamen çıkarılması veya değiştirilmesi halinde, faile eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verilir. KMK md.8²⁶⁴ uyarınca, kaçakçılık kabahati dolayısıyla verilen idari para cezasına ilişkin kararın kesinleşmesinden sonra tekrar kabahat işlenmesi halinde tekerrür hükümleri uygulanarak verilecek ceza yarı oranında artırılır.²⁶⁵ Bu bağlamda, KMK md.3/8’de belirtilen fiillerin tekrar işlenmesi halinde tekerrür hükmü uygulanarak verilecek idari para cezası yarı oranında artırılır.

B.Geçici İthalat, Dahilde İşleme Ve Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi Çerçevesinde Ülkeye Getirilen Eşyayı, Gümrük İşlemlerini Gerçekleştirmeksizin Serbest Dolaşıma Sokma Kabahati

1.Genel Açıklamalar

Fıkıradaki belirtilen rejimler, GK’da düzenlenmiştir. GK md.108-127’de dahilde işleme rejimi, GK md.123-127’de gümrük kontrolü altında işleme rejimi, GK md.128-134’de ise geçici ithalat rejimi ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır.

Dahilde işleme ve geçici ithalat rejimine ilişkin düzenlemelere, KMK md.3/4’de tanımlanan kaçakçılık suçu açıklanırken değinilmiştir. Bu nedenle, burada gümrük kontrolü altında işleme rejimine ilişkin açıklamalar yapılacaktır.

²⁶⁴ Madde 8 “Tekerrür”

“(1) Bu Kanundaki kabahatler dolayısıyla verilecek idari para cezasına ilişkin karar kesinleştikten sonra tekrar kabahat işlenmesi halinde tekerrür hükümleri uygulanır.

(2) Tekerrür halinde verilecek idari para cezası yarı oranında artırılır.

(3) İdari para cezasının tamamen yerine getirilmesinden itibaren üç yıl geçtikten sonra işlenen kabahat açısından, önceki kabahat, tekerrüre esas teşkil etmez.

(4) Tekerrüre esas alınacak idari para cezaları hakkındaki kayıtların, Gümrük Müsteşarlığı bünyesinde tutulmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.”

²⁶⁵ Hükmün amacı, TCK md.58’de suçlar için yer alan tekerrür hükmünün kabahatler için de uygulanabilir olmamasıdır. KMK’da kaçakçılık suçları açısından tekerrür öngörülmediğinden genel kanun niteliğindeki TCK’nın md.58 hükmü bu suçlar açısından da uygulanacaktır. KK’da tekerrür hükmü bulunmadığından, KMK md.8’de kabahatler için tekerrür hükmü düzenlenmiştir. Adalet Komisyonu Raporunda, tekerrür dolayısıyla idari para cezasının artırılması için, sonraki kabahatle tekerrüre esas oluşturan kabahatin aynı olması gerekmediği belirtilmiştir.

Gümrük kontrolü altında işleme rejimi, GK md.123-127’de düzenlenmesinin yanı sıra, daha ayrıntılı olarak GY md.399-414’de düzenlenmiştir. Bu rejim, 4458 sayılı GK ile mevzuata giren yeni bir ekonomik etkili rejimdir.

Serbest dolaşıma girmemiş eşyanın, gümrük bölgesinde, ithalat vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmadan, niteliğini veya durumunu değiştiren işlemlere tabi tutulmaları ve bu işlemlerden elde edilen ürünlerin tabi oldukları gümrük vergileri üzerinden serbest dolaşıma girmeleri, gümrük kontrolü altında işleme rejimi hükümleri uyarınca yapılmaktadır. Elde edilen ürünlerde işlenmiş ürün olarak adlandırılmaktadır.²⁶⁶ Belirtildiği üzere, rejime girişte eşyanın ithalat vergileri tahsil edilmemekte ve eşya ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamaktadır. Eşya, niteliğini veya durumunu değiştiren işlemlere tabi tutulduktan sonra bu eşyadan elde edilen ‘işlenmiş ürün’ler serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulmaktadır.

Eşyanın rejime girişine ilişkin beyanname, işleme işini yapan veya yaptıran kişi tarafından izin belgesinde belirtilen gümrük idaresine sunulur ve beyannameye eşya ile ilgili yapılan tanımlama, izin belgesindeki eşya tanımlamasına uymak zorundadır.²⁶⁷

Dahilde işleme ve geçici ithalat rejimlerinde olduğu gibi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi hükümlerinin ihlali halinde de ceza koyan özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, GK md.238 uyarınca, eşyaya ilişkin vergilerin tahsil edilmesinin yanında bu vergilerin iki katı kadar para cezası alınır. Gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde, gümrük bölgesine getirilen eşyanın süresi içinde rejimin gerektirdiği işlemlerin bitirilmemesi halinde, GK md.241/3 (h) bendi uyarınca, usulsüzlüklere ilişkin cezalar kapsamında para cezası uygulanır.

Dahilde işleme ve geçici ithalat rejimleri, geçici olarak yurda sokulan eşyanın yeniden yurt dışına çıkartılması başka bir deyişle ihraç edilmesi esasına dayanmaktadır. Bununla birlikte, rejimde hak sahibi eşyayı gümrük idaresine başvurmak suretiyle serbest dolaşıma sokabilmektedir. Bu duruma aykırı davranarak, eşyanın serbest dolaşıma sokulması halinde, KMK md.3/9’daki kabahat işlenmiş

²⁶⁶ GK md.123; GY md.399.

²⁶⁷ GY md.406. Rejime girişteki izin başvurusu; normal usulde izin ve basitleştirilmiş usulde izin olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Normal usulde izin başvurusu, işlemi yapan veya yaptıran kişi tarafından yetkili gümrük idaresine yapılmaktadır. Basitleştirilmiş usulde izin başvurusunda, izni vermeye yetkili gümrük idaresi tarafından rejime girişe ilişkin beyannamenin verilmesi izin başvurusu yerine geçer. (GY md.400, 402)

olmaktadır. Gümrük kontrolü altında işleme rejiminde ise, yurda getirilen eşyanın rejim süresi sonunda kesin ithali, başka bir deyişle, serbest dolaşıma sokulması esastır.²⁶⁸

Gümrük kontrolü altında işleme rejiminin uygulanacağı eşyalar ve söz konusu eşyaların hangi işleme faaliyetlerine tabi tutulacağı, liste halinde yönetmelikle belirlenir.²⁶⁹ Geçici ithalat rejiminde de hatırlanacağı üzere, tam muafiyet suretiyle geçici ithalatın uygulanacağı eşyalar, 2000/69 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenmiştir. Ancak, dahilde işleme rejimi bütün eşyalar açısından geçerlidir.

Fıkıradaki belirtilen ‘serbest dolaşım’ ifadesinden, eşyanın rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde kullanılmasını anlaşılmalıdır. Kastedilen eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimi kapsamında, ithalatta alınması gereken gümrük vergilerinin alınması ve ticaret politikası önlemlerinin uygulanması değildir.²⁷⁰

2.Kabahatin Kanuni Tanımı

KMK md.3/9’da; geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyayı, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokan kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

3.Kabahatin Unsurları

a.Maddi Unsur

(1)Fiil (Hareket)

Geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyayı, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokulması fiili, kabahati oluşturmaktadır.

Belirtilen rejimler çerçevesinde eşyanın rejim hükümlerine aykırı olarak kullanılması, KMK md.3/9’da tanımlanan kabahat fiilini oluşturmaktadır. Kaçakçılık fiiline konu olan eşya, belli bir amaç veya işleme faaliyetinde kullanılmak üzere gümrük giriş beyannamesiyle rejim hükümlerine uygun olarak beyan edilmektedir.

²⁶⁸ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 109, 110; Sönmez, **a.g.e.**, s. 95.

²⁶⁹ GK md.123/2.

²⁷⁰ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 109.

Bundan sonraki aşama ise, eşyanın beyanda belirtilen rejim hükümleri kapsamında tahsis amacına uygun olarak kullanılmasıdır. Gümrük kontrolü altında işleme rejimine göre getirilen eşyanın işlendikten ve gümrük idaresince kesinleştikten sonra kesin ithali yapıp ardından serbest dolaşıma sokulması gerekmektedir.²⁷¹

Belirtilen rejimler çerçevesinde getirilen eşyanın bir kısmının, gümrük kapıları dışından yurda sokulmak suretiyle gümrük idarelerine beyan edilmemesi halinde, KMK md.3/1’de belirtilen ‘gümrük kapıları dışından Türkiye’ye eşya ithal edilmesi’ suçu oluşacaktır. Dahilde işleme veya geçici ithalat kapsamında geçici olarak ithal edilen eşyanın yeniden ihracında, sahte belge düzenleyerek yurt dışı edilmiş gibi işlem yapılması halinde, KMK md.3/4’teki kaçakçılık suçu oluşacaktır.²⁷² KMK md.3/9’da ‘eşyanın serbest dolaşıma sokulması’ kabahatin oluşumu açısından yeterlidir. Ayrıca, sahte belge kullanılması aranmamaktadır. Ancak KMK md.3/9 kapsamında, sahte belge kullanılması durumunda TCK çerçevesinde tanımlanan suçlar açısından değerlendirme yapılacaktır.

Geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimleri çerçevesinde getirilen eşyanın, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokulması fiili kabahatin oluşumu açısından yeterli olup, ayrıca söz konusu eşyanın satılması veya satın alınmasından bahsedilmemiştir.²⁷³

Rejimlerde belirtilen sürelerin aşılması halinde ise, ancak eşyayı serbest dolaşıma sokma iradesi varsa, KMK md.3/9’da tanımlanan kabahat fiili oluşacaktır. Aksi takdirde mücbir sebepler nedeniyle süre aşımı söz konusu ise kabahat işlenmiş sayılmamalıdır.²⁷⁴

Geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyayı, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokulması fiili, kabahati oluşturmaktadır.

Belirtilen rejimler çerçevesinde eşyanın rejim hükümlerine aykırı olarak kullanılması, KMK md.3/9’da tanımlanan kabahat fiilini oluşturmaktadır. Kaçakçılık fiiline konu olan eşya, belli bir amaç veya işleme faaliyetinde kullanılmak üzere

²⁷¹ Kılıç, **a.g.e.**, s. 244.

²⁷² Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 109.

²⁷³ Kılıç, **a.g.e.**, s. 247. Kılıç’a göre, eşyanın satılması failin eşyayı serbest dolaşıma sokma iradesinin açık bir göstergesidir. Yazar bunun yanı sıra, satılma fiilinde satın alan açısından herhangi bir uygulamanın söz konusu olmayacağını belirtmiştir.

²⁷⁴ **A.e.**, s. 248.

gümrük giriş beyannamesiyle rejim hükümlerine uygun olarak beyan edilmektedir. Bundan sonraki aşama ise, eşyanın beyanda belirtilen rejim hükümleri kapsamında tahsis amacına uygun olarak kullanılmasıdır. Gümrük kontrolü altında işleme rejimine göre getirilen eşyanın işlendikten ve gümrük idaresince kesinleştikten sonra kesin ithali yapıp ardından serbest dolaşıma sokulması gerekmektedir.²⁷⁵

Belirtilen rejimler çerçevesinde getirilen eşyanın bir kısmının, gümrük kapıları dışından yurda sokulmak suretiyle gümrük idarelerine beyan edilmemesi halinde, KMK md.3/1’de belirtilen ‘gümrük kapıları dışından Türkiye’ye eşya ithal edilmesi’ suçu oluşacaktır. Dahilde işleme veya geçici ithalat kapsamında geçici olarak ithal edilen eşyanın yeniden ihracında, sahte belge düzenleyerek yurt dışı edilmiş gibi işlem yapılması halinde, KMK md.3/4’teki kaçakçılık suçu oluşacaktır.²⁷⁶ KMK md.3/9’da ‘eşyanın serbest dolaşıma sokulması’ kabahatin oluşumu açısından yeterlidir. Ayrıca, sahte belge kullanılması aranmamaktadır. Ancak KMK md.3/9 kapsamında, sahte belge kullanılması durumunda TCK çerçevesinde tanımlanan suçlar açısından değerlendirme yapılacaktır.

Geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimleri çerçevesinde getirilen eşyanın, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokulması fiili kabahatin oluşumu açısından yeterli olup ayrıca söz konusu eşyanın satılması veya satın alınmasından bahsedilmemiştir.²⁷⁷

Rejimlerde belirtilen sürelerin aşılması halinde ise, ancak eşyayı serbest dolaşıma sokma iradesi varsa, KMK md.3/9’da tanımlanan kabahat fiili oluşacaktır. Aksi takdirde mücbir sebepler nedeniyle süre aşımı söz konusu ise kabahat işlenmiş sayılmamalıdır.²⁷⁸

(2)Netice

Kabahatin konusu eşyanın, gümrük idaresinin bilgisi ve denetimi dışında iç piyasaya sokulduğu anda kabahat tamamlanmış olacaktır. Fiilden ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz.

²⁷⁵ Kılıç, **a.g.e.**, s. 244.

²⁷⁶ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 109.

²⁷⁷ Kılıç, **a.g.e.**, s. 247. Kılıç’a göre, eşyanın satılması failin eşyayı serbest dolaşıma sokma iradesinin açık bir göstergesidir. Yazar bunun yanı sıra, satılma fiilinde satın alan açısından herhangi bir uygulamanın söz konusu olmayacağını belirtmiştir.

²⁷⁸ **A.e.**, s. 248.

(3) Fail

Geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyayı, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokan kişi bu fiilin failidir.

(4) Kabahatin Konusu

Kabahate konusunu oluşturan eşya; geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimleri çerçevesinde ithal edilen eşyadır.

(5) Mağdur

Toplumu oluşturan herkes bu kabahatin mağduru olabilir.

(6) Nitelikli Unsurlar

Kabahatin, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda “Antrepo veya Geçici Depolama Yerlerindeki Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyayı, Gümrük İdaresinin İzni Olmadan Kısmen veya Tamamen Çıkarma Veya Değiştirme Kabahati”nde yaptığımız açıklamalar, işbu kabahat için de geçerlidir.²⁷⁹

b. Manevi Unsur

KMK md.3/17 hükmü gereğince, belirtilen kabahat ancak kasten işlenebilir. Başka bir ifadeyle; geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyanın, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokulması fiillerinin bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

Eşyanın hangi rejime tabi tutulacağı hakkında verilecek olan beyannamede, eşyanın tahsis yerinde ve tahsis amacına uygun olarak kullanılacağı belirtilerek aksi halde sorumlu olunacağı ifade edilmektedir. Bu nedenle, eşyanın rejim hükümlerine aykırı olarak, başkalarına satılması, kiralanması, devredilmesi gibi tasarruflar kastı ortaya koymaktadır. Örneğin, geçici olarak ithal edilen eşyanın süresinde yurtdışı edilmediği bununla birlikte eşyanın kullanımının başkalarına tahsis edildiği bir durumda kastın varlığı aşikârdır. Fakat süresinde yurtdışı edilmemekle birlikte eşyanın tahsis yerinde ve amacına uygun olarak kullanılması durumunda, GK kapsamında sorumluluk söz konusu olacaktır.

²⁷⁹ Ayrıntılı bilgi için syf.94-95 bkz.

Yargıtay 7. Ceza Dairesi 30.12.2003 gün ve 2003/13067 sayılı kararında; “Sanığın Taşıt giriş formu ile geçici olarak yurda soktuğu otomobili triptik süresi içerisinde yurtdışı etmediği ileri sürülerek... kamu davası açılmış olduğu... sanığın aşamalarındaki savunmalarında yurtdışına çıkış yapmak zorunda kalması nedeniyle aracı geçici olarak... bıraktığını, bilahare aracı geri almak için Türkiye’ye gelmemesi nedeniyle... aracı... teslim etmesini istediğini ve anılan şahsa vekaletname gönderdiğini daha sonra aracı teslim alan... aracın çalındığını öne sürdüğünü belirttiği... aracın çalındığına ilişkin olarak yetkili mercilere bir başvuru bulunup bulunmadığı araştırılıp, başvuru varsa bu konuda bir fail veya delil ele geçip geçmediğinin tespiti... sonucuna göre sanığın suç kastı tartışılarak açılan dava konusunda beraat veya mahkûmiyet yönünde karar verilmesi gerektiği...” şeklinde karara varmıştır.²⁸⁰

Karardan anlaşılacağı üzere; Yargıtay tek başına sürelerin aşılmasını yeterli görmeyerek, ayrıca sanığın aracı Türkiye’de bırakma, fıkradaki tanımıyla serbest dolaşımda bırakma kastıyla hareket edip etmediğinin incelenmesi gerektiği üzerinde durmuştur. Örneğin; sanığın, aracın triptik belgesinde belirtilen süresini aşarak, Türkiye’de bırakması bununla birlikte münhasıran düzenlenmiş olan triptik belgesindeki sorumluluklarına uymayarak başkalarına tahsis edip etmemesine göre mahkûmiyet veya beraat kararı verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yargıtay 2002/2216 sayılı kararında; “ Sanığın... taşıt giriş formu ile geçici olarak yurda soktuğu dava konusu yabancı plakalı otomobili süresinde yurtdışı edemediği ve suça konu olan araca... el konulduğu, yapılan tespitte aracın girişteki ayniyetine uygun olup eksik ya da değiştirilmiş herhangi bir parçasının bulunmadığı gibi otomobili millileştirmek için ayrıca bir eylem de tevessül etmediği cihetle, sanığın kaçakçılık kastının bulunmadığı... 4458 sayılı yasanın 238, Gümrük Yönetmeliği’nin 597... maddeleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği...” kararına varmıştır.²⁸¹

Yargıtay’ın vermiş olduğu bu karar da, tıpkı yukarıda değindiğimiz gibi süresinde yurtdışı edilmeyen otomobile ilişkindir. Yargıtay süresinde yurtdışı edilmeyen otomobilin, serbest dolaşımda bırakma kastının olup olmadığını değerlendirmiştir. Sanığın, otomobili serbest dolaşımda bırakmaya yönelik satma, başkasına tahsis etme, devretme, kiralama veya otomobilde birtakım değişiklikler yapma gibi hareketleri mevcut olmadığından fiili, KMK kapsamında görülmemiştir. Yargıtay, otomobil için gümrük idarelerince verilen sürenin aşılmasını rejim ihlali kapsamında değerlendirerek, GK md.238’in uygulanması gerektiği yönünde karar vermiştir.

²⁸⁰ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi E: 2003/20673, K: 2003/13067. Ceyhan, Atay, **a.g.e.**, s. 410.

²⁸¹ T.C. Yargıtay 7. Ceza Dairesi E: 2002/2050, K: 2002/2216. **A.e.**, s. 412.

c.Hukuka Aykırılık Unsuru

Kanaatimizce, ‘Gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin’ ibaresi hukuka aykırılık unsurunu oluşturmaktadır.

4.Kusurluluk

Kusurluluk unsuru için, ‘Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarma veya değiştirme’ kabahatinde açıkladıklarımıza atıf yapmakla yetiniyoruz.

5.Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri

a.Teşebbüs

KMK md.3/18 uyarınca; KMK md.3/10 dışındaki kabahatlere teşebbüs cezalandırılmayacağından, belirtilen kabahate teşebbüs cezalandırılmayacaktır.

b.İştirak

KMK md.3/9’da tanımlanan kabahat, tek başına işlenebileceği gibi, birden fazla kişi tarafından iştirak halinde de işlenebilir. Bu durumda; iştirak edenlerin her biri, fail olarak ayrı idari para cezası ile cezalandırılır.

Geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyanın, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokulması fiilleri üç veya daha fazla kişi tarafından örgüt faaliyeti çerçevesinde olmadan işlenmesi halinde KMK md.4/2 uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılarak, her bir fail hakkında ağırlaştırılmış idari para cezası verilir. Belirtilen fiillerin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde ise md.4/1 uyarınca, verilecek ceza iki kat artırılır.

c.İçtima

Geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyanın, aynı zamanda ithali lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olabilmektedir. Bu nitelikteki eşyanın, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokulması halinde, KMK md.3/9 ile KMK md.3/11’de tanımlanan

kabahat fiilleri birlikte işlenmiş olacaktır. Bu durumda, faile daha ağır idari para cezası öngören KMK md.3/11’de belirtilen idari para cezasının verilmesinin yanında, ayrıca KMK md.14 uyarınca, eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilecektir.

KMK md.3/9 belirtilen kabahatin, birden fazla işlenmesi halinde, her bir kabahatle ilgili ayrı idari para cezası verilecektir.

6.Yaptırım

KMK md.3/9 uyarınca, geçici ithalat, dahilde işleme ve gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ülkeye getirilen eşyanın, gümrük işlemlerini gerçekleştirmeksizin serbest dolaşıma sokan kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verilir. Tekerrür halinde, KMK md.8 hükmü uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılır.

C.Genel Düzenleyici İdari İşlemlerle İthal Yasaklanan Eşyayı İthal Etmek Kabahati

1.Genel Açıklamalar

İthalat kaçakçılığı suçları açıklanırken, KMK md.3/7’de ‘ithali kanun gereği yasak olan eşyayı ithal etmek suçu’ndan bahsedilmişti. Bu fıkrada ise, ‘genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyayı ithal etmek kabahati’ düzenlenmiştir.

İthal edilen eşyanın yasaklanması sadece kanunlarla değil, idari mahiyetteki düzenlemelerle de olmaktadır. Genel düzenleyici idari işlemler olan; Bakanlar Kurulu Kararları, Tüzükler, Yönetmelikler, Tebliğler ve Genelgelerle, ithali yasaklanan eşyanın ithal edilmesi kabahat olarak öngörülmüştür.

Görüldüğü üzere kanun koyucu, ithali yasak olan eşyayı iki fıkra halinde düzenleyerek, ayrı yaptırımlara tabi tutmaktadır. İthal kanun gereği yasak olan eşyanın, ithali ‘suç’ olarak düzenlenip, hapis cezası öngörülürken; ithali genel düzenleyici idari işlemlerle yasaklanan eşyanın ithali ‘kabahat’ olarak düzenlenerek

idari para cezası öngörülmüştür. Bu bağlamda, ithali yasak olan eşya söz konusu olduğunda, öncelikle yasaklamanın kaynağına bakılmalıdır.

Fıkıradaki, eşyanın kişisel kullanımı kapsayıp kapsamadığı belirtilmemekle birlikte, kanımızca ticari mahiyetteki kullanımı kapsamı gerekmektedir. Bunun nedeni ise, idari mahiyetteki düzenlemelerin daha çok ticari kullanımla ilgili olmasındandır.²⁸²

2.Kabahatin Kanuni Tanımı

KMK md.3/10'da; genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyayı ithal eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin dört katı idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır. Eşyanın değersiz, artık veya atık madde olması durumunda ise verilecek olan idari para cezası; dökme halinde gelen eşya için ton başına beşbin Türk Lirası, ambalajlı gelmesi halinde kap başına yüz Türk Lirası olarak hesaplanacağı belirtilmiştir.

3.Kabahatin Unsurları

a.Maddi Unsur

(1)Fiil (Hareket)

Genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyayı ithal etmek kabahatin fiil unsurunu oluşturmaktadır.

(2)Netice

Kabahatin konusu eşyanın gümrük bölgesine sokulduğu anda netice gerçekleşmiş olmaktadır.

(3)Fail

Genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyayı ithal eden herkes bu kabahatin faili olabilmektedir.

(4)Kabahatin Konusu

Kabahate konu olan eşya, ithali kanun gereği yasak olan eşyadır.

²⁸² Kılıç, a.g.e., s. 250.

(5)Mağdur

Toplumunu oluşturan herkes bu kabahatin mağduru olabilir.

(6)Nitelikli Unsurlar

Kabahatin, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda “Antrepo veya Geçici Depolama Yerlerindeki Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyayı, Gümrük İdaresinin İzni Olmadan Kısmen veya Tamamen Çıkarma Veya Değiştirme Kabahati”nde yaptığımız açıklamalar, işbu kabahat için de geçerlidir.²⁸³ Bunun yanında, fıkranın ikinci cümlesinde de ayrıca maddenin nitelikli hali düzenlenmiştir.

b.Manevi Unsur

KMK md.3/17 uyarınca, KMK md.3/9’da tanımlanan kabahat ancak kasten işlenebilir. Genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyayı yurda sokma fiili bilerek ve istenerek işlenmelidir.

c.Hukuka Aykırılık Unsuru

Kanaatimizce, ‘İthali yasaklanan eşya’ ibaresi kabahatin hukuka aykırılık unsurunu oluşturur.

4.Kusurluluk

Kusurluluk unsuru için ‘Antrepo veya Geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarma veya değiştirme’ kabahati için açıkladıklarımıza atıf yapmakla yetiniyoruz.

5.Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri

a.Teşebbüs

KMK md.3/18 uyarınca, sadece md.3/10’da tanımlanan kabahatin teşebbüs aşamasında kalması halinde cezalandırılacağı hükme bağlanmış olduğundan, bu kabahate teşebbüs halinde faile tamamlanmış gibi ceza verilecektir. KMK, yalnızca idari işlemlerle ithali yasaklanan eşya durumunda teşebbüsün tamamlanmış fiil gibi cezalandırılacağını, hükme bağlamıştır. KK md.13’te kabahatlere teşebbüsün

²⁸³ Ayrıntılı bilgi için syf.94-95 bkz.

cezalandırılacağına dair ilgili kanunda hüküm bulunması halinde, TCK'nın suça teşebbüs ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümlerinin kabahatlere de uygulanacağı belirtilmiştir. Bu bağlamda, TCK'nın belirtilen hükümleri anılan kabahat açısından da uygulanacaktır.

b.İştirak

KMK md.3/10'da tanımlanan kabahat, tek başına işlenebileceği gibi birden fazla kişi tarafından iştirak halinde de işlenebilir. Bu durumda, iştirak edenlerin her biri fail olarak ayrı idari para cezası ile cezalandırılır.

Genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyayı ithal etmek fiilinin üç veya daha fazla kişi tarafından örgüt faaliyeti çerçevesinde olmadan işlenmesi halinde KMK md.4/2 uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılır. Belirtilen fiilin örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde ise md.4/1 uyarınca, verilecek ceza iki kat artırılır.

c.İçtima

KMK md.3/10'da; genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyanın, ithal etme kabahati tanımlanmıştır. İthalat işlemi eşyanın niteliğinde hata edilerek gerçekleştirilmiş olmalıdır. Bununla birlikte, ithalat işlemi belirlenen gümrük kapıları yapılmalıdır. Belirlenen gümrük kapılarından, genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyanın ithal edilmesi halinde ancak KMK md.3/10'daki kabahat oluşmaktadır.

Genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyanın, belirlenen gümrük kapıları dışından ithal edilmesi veya gümrük işlemleri gerçekleştirilmeksizin ithal edilmesi halinde ise tek bir ithal etme fiili ile hem KMK md.3/1'de tanımlanan suç hem de KMK md.3/10 tanımlanan kabahat işlenmiş olacaktır. Bu bağlamda, KMK md.15 uyarınca, fiil KMK md.3/1 kapsamında değerlendirilmelidir.²⁸⁴

Belirtilen kabahatin fail tarafından birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı idari para cezası verilir.

²⁸⁴ Sönmez, **a.g.e.**, s. 102-103. KK md.15/3'te bir fiilin hem kabahat hem de suç olarak tanımlanması halinde sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanacağı hüküm altına alınmış olduğundan KMK md.3/1'de belirtilen hapis ve adli para cezası uygulanacaktır.

6.Yaptırım

KMK md.3/10'da; genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşyayı ithal eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin dört katı idari para cezası verileceği hükme bağlanmış olup; eşyanın değersiz, artık veya atık madde olması durumunda idari para cezası; dökme halinde gelen eşya için ton başına yirmibin Türk Lirası, ambalajlı gelmesi halinde ise kap başına dört yüz Türk Lirası olarak hesaplanacağı belirtilmiştir. Tekerrür halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

KMK md.14'te, KMK md.3/10 ve KMK md.3/11'de tanımlanan kabahatlerin konusunu oluşturan eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi hüküm altına alınmıştır. Bu bağlamda, KMK md.3/10'da belirtilen genel düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanan eşya hakkında, mülkiyetinin kamuya geçirilmesi yaptırımını uygulanır.

D.İthali, Lisansa, Şarta, İzne, Kısıntıya Veya Belli Kuruluşların Vereceği Uygunluk Veya Yeterlilik Belgesine Tabi Olan Eşyayı, Aldatıcı İşlem Ve Davranışlarla İthal Etmek Kabahati

1.Genel Açıklamalar

Bazı eşyaların ithalatı, belirli kuruluşlardan alınacak izne, şarta veya uygunluk belgesine tabidir. Örneğin, tarımsal ve hayvansal ürünlerin ithalatında Çevre ve Tarım Bakanlığının izni aranırken; aşı, ilaç, ilacın hammaddesi gibi bazı ürünlerde Sağlık Bakanlığı'nın izninin alınması gerekmektedir. Bazı eşyaların ithalatı ise kota²⁸⁵ gibi kısıntı hükümlerine tabi tutulmakta olup ilgili kuruluştan kota temin edilerek ancak ithalat yapılmaktadır.²⁸⁶

Fıkırada, bazı eşyaların ithalatının izne veya belli kuruluşlardan alınacak uygunluk belgesine tabi olduğu halde bunların temin edilmeyip aldatıcı işlem veya davranışlarla ithal edilmesi, kabahat olarak düzenlenmiştir. Fıkırada belirtilen ve bazı eşyaların ithalatını düzenleyen koşullar kanunlarla yapılabileceği gibi, idarenin genel

²⁸⁵ “**Kota:** Dış ticarete-özellikle ithalatta miktar veya diğer sınırlamaların konulması halinde bir takvim yılı içinde veya belirli bir dönem itibarıyla yapılmasına izin verilen ticaret miktar veya değer.” H.Cahit Soysal, Osman Uysal, Murat Atabinici, **a.g.e.**, s. 184.

²⁸⁶ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 132; Sönmez, **a.g.e.**, s. 104.

düzenleyici işlemleriyle de yapılabilmektedir. Fıkra bu konuda bir açıklık bulunmadığından, getirilen koşulların kanunla veya genel düzenleyici işlemlerle konulmuş olmasının bir önemi bulunmamaktadır.²⁸⁷ İdarenin genel düzenleyici işlemleri belli dönemlerle belirlenmekte olduğundan, ithalatta eşyanın niteliğine bağlı olan koşullara ilişkin değişikliklerin yakından takip edilmesi gereklidir.

Eşyanın ticari mahiyette olup olmaması yönünde herhangi bir açıklık bulunmamakla birlikte, kanımızca eşyanın ticari mahiyette ve miktarda olması gereklidir. Kişisel amaçlı kullanım eşyaların ithalatı, birtakım koşullara tabi olsa dahi KMK md.3/11 kapsamında değerlendirilmemelidir.²⁸⁸

Fıkra dikkat edilmesi gereken unsur; ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyanın ‘aldatıcı işlem veya davranışlarla’ ithal edilmesidir. Aldatma, çoğunlukla belgede sahtecilikle yapılmaktadır. Belge, duruma göre lisansa, şarta, izne, kısıntıya, uygunluk veya yeterlilik belgesine ilişkin olmaktadır.²⁸⁹ Aldatmanın belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, KMK md.4/5 uyarınca fail TCK’nın evrakta sahtecilik hükümleri çerçevesinde de bir değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Gümrük idaresine ibraz edilen beyanname ve ekli belgelerde eşya izne tabi olmasına rağmen değilmiş gibi gösterilerek ithal edilmişse, KMK md.3/11’de belirtilen kabahat işlenmiş olmaktadır. Beyanname ve ekli belgeler, eşyanın izne tabi olduğunu tespit edilemeyecek şekilde düzenlenmiş olmalıdır. Başka bir deyişle; belge, gümrük idaresini aldatma kabiliyetine sahip olmalıdır. Beyanname ve ekli belgelerin gümrük idaresini aldatma kabiliyeti olmamasına rağmen, gümrük idaresi mevzuat²⁹⁰ gereği veya hataen kontrol veya muayene yapılmayarak ithalatı

²⁸⁷ Kılıç, a.g.e., s. 257.

²⁸⁸ A.e., s. 258.

²⁸⁹ A.e., s. 258.

²⁹⁰ **GY Madde 179 “Beyanın Kontrolü”**

“... Beyanın kontrolü amacıyla, beyannamenin kabulü ile birlikte bilgisayar sistemi tarafından risk kriterlerine göre yapılacak kontrol veya muayenenin türü ve kontrolle görevli memur veya muayene memuru otomatik belirlenir. Yapılacak kontrol veya muayenenin türü kırmızı, sarı, yeşil ve mavi hatlara göre belirlenir.

Kırmızı hat; eşyanın fiziki muayenesi ile birlikte belge kontrolünün de yapıldığı hatır.

Sarı hat; fiziki muayeneye gerek görülmeksizin eşyaya ait beyanname ve eklerinin doğruluğunun ve birbiriyle uygunluğunun kontrol edildiği hatır.

Mavi hat; eşyanın veya buna ilişkin yazılı beyan ve ilgili belgelerin veya ticari belge ve verilerin sonradan kontrol edildiği hatır.

Yeşil hat; eşyanın belge kontrolüne veya fiziki muayeneye tabi tutulmadığı hatır...”

gerçekleştirmiş olabilir. Bu durumda, ithalatçının eşya için gerekli olan izni, lisansı veya uygunluk belgesini alamadığına bakılması gerekmektedir. Başka bir deyişle, kasıt yönünden ithalatçının sorumluluğu irdelenmelidir. Netice itibariyle, her ne kadar gümrük idaresinin ihmali söz konusu olsa da, ithalatçının da mesleği gereği ithal ettiği eşyalara ilişkin koşulları bilmesi beklenir. Kanımızca, bu durumda ithalatçı sonradan eşya için gerekli koşulları yerine getirirse kastının olmadığı kabul edilerek KMK açısından takibat yapılmamalıdır. Bu durumda, GK md.241’de belirtilen usulsüzlük cezası uygulanmalıdır.²⁹¹ Aksi durumda, fıkra da belirtilen kabahat işlenmiş kabul edilmelidir.²⁹²

Beyanname, ekli belgeler ve eşya üzerinde her türlü inceleme, muayene, araştırma sonucu aldatma unsuru tespit edildiğinde kabahat işlenmiş olacaktır. Gümrük idaresi aldatma niteliği olmayan beyanname ve ekli belgeleri inceledikten sonra, eşyanın izne, şarta, kısıntıya, uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olduğunu tespit ettiği takdirde eşyanın ithali için gerekli olan koşulların yerine getirilmesini beklemektedir. Söz konusu koşulların gerçekleşmesi halinde ise, ithalat işleminin yapılmaktadır. Koşullar gerçekleştirilemiyorsa, yükümlünün talebine göre eşyanın mahrecine iade edilmesi veya imhası söz konusu olacaktır.²⁹³ Bu durumda, KMK md.3/11’de belirtilen kabahatin işlenmiş sayılması için gerekli olan aldatma unsuru olmadığından gümrük mevzuatı kapsamında değerlendirme yapılmaktadır.

2.Kabahatin Kanuni Tanımı

KMK md.3/11’de ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla ithal eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verileceği belirtilmiştir. Eşyanın değersiz, artık veya atık madde olması durumunda, idari para cezası; dökme halinde gelen eşya için ton başına beşbin Türk Lirası, ambalajlı gelmesi halinde kap başına yüz Türk Lirası olarak hesaplanacağı belirtilmiştir.

²⁹¹ GK md.231/2’de belirtildiği üzere, GK’da belirtilen para cezalarının verilmesinde eylemde bulunanların kastı aranmamaktadır.

²⁹² Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 134; Sönmez, **a.g.e.**, s. 106.

²⁹³ Nazım Bilican, Cahit Gökçelik, Gülşen Topçuoğlu, **a.g.e.**, s. 134-135; Sönmez, **a.g.e.**, s. 107.

3.Kabahatin Unsurları

a.Maddi Unsur

(1)Fiil (Hareket)

İthali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı aldatici işlem veya davranışlarla ithal etmek fiili kabahati oluşturmaktadır. Fıkranın ikinci cümlesinde, bu kabahatin nitelikli hali düzenlenmiştir.

Fıkırada altı çizilmesi gereken unsurlar; eşyanın ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olmasının yanında, söz konusu eşyanın aldatici işlem veya davranışlarla belirtilen koşullar gerçekleşmeden ithal edilmesidir. Kabahati oluşturan fiiller, değişik şekillerde gerçekleştirilebilmektedir. Eşyaya belirtilen koşulları sağladığını gösteren sahte belge verileceği gibi, başka bir eşya için verilmiş olan belgede tahrifat yapmak suretiyle ithalat gerçekleştirilebilir. Gerçekte ithal edilen eşya yerine başka bir eşya için belge alınarak, sanki bu eşya ithal edilecekmiş gibi gösterilebilir. Fail ithali belli koşullara tabi olan eşyayı, gümrük idaresine yaptığı beyanla bu koşullara tabi olmayan bir eşya olarak gösterilebileceği gibi, eşyanın bu koşulları taşımamasına rağmen bu koşullar yerine getirilmiş gibi gösterebilir. Fail, bu eşyanın koşulları sağladığını sahte belge düzenleyerek gösterebileceği gibi belgede tahrifat yapmak suretiyle de gösterebilir.²⁹⁴ Örneğin, Sağlık Bakanlığının iznine tabi olan dış macunu ithalatında gerekli izin alınmayarak düzenlenen sahte belgelerle izin alınmış gibi gösterilerek ithalatın gerçekleştirilmesinde fıkrada belirtilen kabahat işlenmiş olmaktadır.

KMK md.3/11'de belirtilen kabahatin işlenmiş sayılması için, eşyanın gümrükte işlem görmüş olması gerekmektedir. Gümrükte işlem gören eşya, belirtilen koşulları taşımadığı takdirde başka ülkeye gönderilirken koşulları taşıdığı tespit edildiğinde ithaline izin verilmektedir.²⁹⁵ Eşyanın gümrükte işlem görmekle birlikte, koşulları taşımadığı halde taşımış gibi aldatici işlem veya davranışlarla ithal edilmesinin tespiti halinde fıkrada belirtilen kabahat işlenmiş olacaktır.

²⁹⁴ Kılıç, **a.g.e.**, s. 259.

²⁹⁵ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 153.

(2) Netice

Kabahat konusu eşyanın, aldatıcı işlem ve davranışlarla yurtiçine sokulması halinde belirtilen kabahat oluşacaktır. Fiilden ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz.

(3) Fail

İthali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı, aldatıcı işlem veya davranışlarla ithal eden kişi, KMK md.3/11'de belirtilen fiilin failidir. Kabahat herkes tarafından işlenebilir. Örneğin; eşya standartlara uygun olmadığı halde eşyaya uygunluk belgesi veren kamu görevlisi, eşyaya verilen uygunluk belgesinin sahte olduğunu bildiği halde gümrük idaresine ibraz eden firma yetkilisi veya onun adına gümrük işlemlerini takip eden gümrük müşaviri ve belgenin sahte olduğunu bildiği halde gümrükte işlem yapan gümrük görevlisi bu kabahatin faili olabilmektedir.²⁹⁶

(4) Kabahatin Konusu

Kabahate konu olan eşya, ithali lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyadır. Eşyanın gümrük vergilerinden muaf olup olmaması önem arz etmemektedir. Eşya, gümrük vergilerinden muaf olup aynı zamanda fıkroda belirtilen koşullara da tabi tutulmuş olabilmektedir.

İthali lisansa tabi olan eşyanın, belli kurumlarca alınması gereken lisans belgesinin alınması ve ithal anında gümrük idaresine ibraz edilmesi gerekmektedir. Lisans, bir gerçek veya tüzel kişinin piyasada faaliyet gösterebilmek için ilgili kurumdan aldığı izin belgesi olup, devredilemez. Her bir piyasa faaliyeti ve piyasa faaliyeti yürütülen tesis için ayrı bir lisans belgesi alınmaktadır.²⁹⁷ Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğü tarafından verilen ithalat lisansları bu duruma örnek teşkil etmektedir.

İthali şarta bağlı eşyanın ithalatı için, söz konusu eşyanın belli şartlara uygun olması gerekmektedir. Örneğin; Zirai Karantina Yönetmeliği uyarınca bitkiler ve

²⁹⁶ Bu kapsamda işlenen kabahat, iştirak hükümleri çerçevesinde değerlendirilir.

²⁹⁷ Sami Ceyhan, Hakan Atay, **a.g.e.**, s. 120.

bitkisel ürünlerin ithalatı yönetmelikle belirlenen zararlı organizmalardan arı olması şartına bağlıdır.

İthal izne tabi olan eşyanın ithalatında, belli kurum ve kuruluşlardan izin alınması ve bu izin belgesinin ithal anında gümrük idaresine ibrazı zorunludur. Örneğin; İthalat Rejim Kararı uyarınca eski, kullanılmış, yenileştirilmiş kusurlu ve yatık maddelerin ithali izne tabidir.²⁹⁸

İthal uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyanın ithalatı için, belli kurum veya kuruluşlar tarafından eşyanın belli teknik yeterliliğe sahip olduğunun belgelenmesi ve söz konusu yeterlilik belgesinin ithal anında gümrük idaresine ibrazı gerekmektedir. Türk Standartları Enstitüsünce verilen standart belgeleri bu duruma örnek teşkil etmektedir.

(5)Mağdur

Toplumunu oluşturan herkes bu kabahatin mağduru olabilir.

(6)Nitelikli Unsurlar

Kabahatin, nitelikli hali mümkündür. Nitelikli haller için yukarıda “Antrepo veya Geçici Depolama Yerlerindeki Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyayı, Gümrük İdaresinin İzni Olmadan Kısmen veya Tamamen Çıkarma Veya Değiştirme Kabahati”nde yaptığımız açıklamalar, işbu kabahat için de geçerlidir.²⁹⁹ Bunun yanı sıra, fıkranın ikinci cümlesinde de bu kabahatin nitelikli hali düzenlenmiştir.

b.Manevi Unsur

KMK md.3/17 uyarınca; KMK md.3/16 hariç kaçakçılık kabahatlerinde kast arandığından fıkradaki kabahat fiilinin kasıtlı olarak işlenmesi gerekmektedir. Fail ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı bilerek ve isteyerek aldatıcı işlem veya davranışlarla gümrük idaresini yanıltmak suretiyle ithal etmesi manevi unsuru oluşturmaktadır.

c.Hukuka Aykırılık Unsuru

Kanaatimizce hukuka aykırılık unsurunu, ‘aldatıcı işlem ve davranışlar’ ibaresi oluşturmaktadır.

²⁹⁸ İthalat Rejim Kararı md.7’de belirtilmiştir.

²⁹⁹ Ayrıntılı bilgi için syf.94-95 bkz.

4.Kusurluluk

Kusurluluk unsuru için ‘Antrepo veya Geçici depolama yerlerindeki serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarma veya değiştirme’ kabahati için açıkladıklarımıza atıf yapmakla yetiniyoruz.

5.Kabahatin Özel Görünüş Biçimleri

a.Teşebbüs

KMK md.3/18 uyarınca; bu kabahate teşebbüs cezalandırılmayacaktır. Ancak, bu bağlamda özellikle belirtilmelidir ki; teşebbüs halinde kalınan kabahatte fail teşebbüs ettiği kabahatten ötürü cezalandırılmazken aldatıcı işlem veya davranışını beyanname ve ekli belgelerde sahtecilik şeklinde gerçekleştirdiği takdirde TCK’daki belgede sahtecilik hükümleri çerçevesinde hakkında takibat yapılacaktır.

b.İştirak

KMK md.3/11’de belirtilen kabahat, münferit olarak işlenebileceği gibi birden fazla kişinin iştirakiyle de işlenebilir. Kabahatin üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda uygulanacak yaptırım KMK md.4’e göre artırım tabi tutulacaktır. İştirak edenlerin her biri, fail olarak idari para cezasından ayrı olarak sorumlu olacaklardır. Örneğin; ithali izne bağlı eşyanın ilgili kuruluştan izin almış gibi düzenleyen şirket müdürü, bunun sahteliğini bilerek gümrük müşavirine veren şirket çalışanı ve belgenin sahteliğini bildiği halde gümrüğe ibraz ederek ithalat işlemini gerçekleştiren gümrük müşaviri KMK md.3/11’de belirtilen kabahate iştirak halinde olup, KMK md.4 uyarınca üç kişi olmaları nedeniyle artırım tabi tutulacak idari para cezasından ayrı sorumlu olacaklardır.³⁰⁰

c.İçtima

KMK md.3/11’de belirtilen kabahat fiilinin, yanında KMK kapsamında belirtilen başka suçların da işlenmesi mümkündür. KK md.15/3 uyarınca; bir fiil hem

³⁰⁰ Kılıç, a.g.e., s. 98.

kabahat hem de suç oluşturduğu takdirde sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanmaktadır. Örneğin; ithali belirli koşullara tabi olan eşyanın aldatıcı işlem ve davranışlarla ithal edilmesi halinde aynı zamanda gümrük vergileri tamamen veya kısmen ödenmemiş olabilir. Aldatıcı işlem ve davranışların sahte belge kullanılarak gerçekleştirilmesi durumunda, KMK md.3/2’de belirtilen ‘sahte belge kullanmak suretiyle gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödememek suçu’ işlenmiş olmaktadır. Bu durumda, hem KMK md.3/11’de belirtilen kabahat hem de KMK md.3/2’de belirtilen suç işlenmiş olacağından, KMK md.15/3 uyarınca sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanacaktır.³⁰¹

Failin fıkra da belirtilen ‘aldatıcı işlem ve davranışları’ daha çok belgede sahtecilik şeklinde gerçekleştirdiğini belirtmiştik. Bu takdirde KMK md.4/5 uyarınca fail ayrıca TCK’nın belgede sahtecilik hükümleri çerçevesinde yaptırıma tabi tutulacaktır.

Fail, kabahat fiilini birden fazla işlediği takdirde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı olarak idari para cezası ile cezalandırılır.

6.Yaptırım

KMK md.3/11’de; ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı aldatıcı işlem ve davranışlarla ithal eden kişiye, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır. Eşyanın değersiz, artık veya atık madde olması durumunda, idari para cezası; dökme halinde gelen eşya için ton başına beşbin Türk Lirası, ambalajlı gelmesi halinde ise kap başına yüz Türk Lirası olarak hesaplanacağı belirtilmiştir. KMK md.8 uyarınca, tekerrür halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

KMK md.14 uyarınca, KMK md.3/11’de belirtilen kabahate konu olan ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

³⁰¹ Kılıç, a.g.e., s. 261.

SONUÇ

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, yeni Ceza Kanunlarımıza uyumlu bir şekilde hazırlanmış özel bir ceza ve usul kanunudur. Kanun ülkede işlenen kaçakçılık suçları dikkate alınarak, bu durumdan kaynaklanan ekonomik ve sosyal sorunlara çözüm getirmesi amacıyla çıkarılmıştır.

Kanunda, kaçakçılık suçlarıyla koordineli bir şekilde mücadele hedeflenmiştir. “Ekonomik suça ekonomik ceza” prensibinden vazgeçilmiştir. 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun bu prensibi benimsemiş olmasına rağmen, kaçakçılık suçlarında ciddi artışların yaşanması, kaçakçılık suçları için ağırlaştırılmış düzenlemelere gidilmesi zaruretini doğurmuştur. Kaçakçılık fiilleri için “hürriyeti bağlayıcı” ağır yaptırımlar öngörülerek kanunun caydırıcı olması hedeflenmiştir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu mülga kaçakçılık kanunlarına nazaran daha sade ve düzenli şekilde hazırlanmıştır. Bu bağlamda, kanunun daha iyi anlaşılabilir ve farklı yorumlara mahal vermemesi amaçlanmıştır. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunundaki kaçakçılık fiillerinin uygulamasında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu genel hükümleri dikkate alınmalıdır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda; ithalat ve ihracat kaçakçılığı fiilleri 3.maddede fıkralar halinde sıralanmıştır. Çalışmamızda, ithalat kaçakçılığı fiilleri ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın ilk bölümünde, kanuna giriş yapılarak amacı ve niteliği anlatılmış, ardından ceza kanunlarımızla arasındaki ilişki açıklanmıştır. İkinci bölümde, ithalat kaçakçılığı suçları anlatılmış son bölümde ise ithalat kabahatleri anlatılarak çalışmamız tamamlanmıştır.

4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa nazaran daha sistemli ve sade olarak hazırlanmış olan 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun amacını ne kadar gerçekleştireceğini zaman gösterecektir.

BİBLİYOGRAFYA

Ardıç, Kamuran

Türkiye’de Kaçakçılık ve Mücadele, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1990

(Çevrimiçi), [http:// www.yok.gov.tr](http://www.yok.gov.tr)

Tez DokümanMerkezi

**Artuk, Mehmet Emin- Gökçen Ahmet,
Caner Yenidünya**

Ceza Hukuku Özel Hükümler, Gözden Geçirilmiş, Yenilenmiş 9.Bası, Ankara, Turhan Kitabevi Yayınları, 2008

Başöz Lütfü- Çakmakçı Ramazan

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2003

Başlar, Kemal

Gümrük Birliği Anlaşması’nın (1/95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı’nın) Hukuksal Niteliği”, Ankara, Avrupa Çalışmaları Dergisi; C: 4/1, 2004 (Çevrimiçi),<http://www.anayasa.gen.tr/gumruk.htm>, 01.10.2008

**Bilican, Nazım-Cahit Gökçelik,
Gülşen Topçuoğlu**

Açıklamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, y.y., 2007

- Ceyhan Sami; Atay Hakan** Açıklamalı- İctihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, Yolsuzlukla Mücadele Derneği, 2008
- Çıldır Şentürk; Denizhan Hüseyin** Açıklamalı- İctihatlı- Gerekçeli 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Ankara, Seçkin Yayınevi, 2008
- Çulha, Rifat** 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Yasası Değişiklikler ve Yeni Düzenlemelere İlişkin Açıklamalar, Türkiye Barolar Birliği Dergisi Özel Sayısı, Yıl:16, Sayı:49, Ankara, 2003
- Demirbaş, Timur** Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2.bs., Ankara, Seçkin,2005
- Erbay, Cahit** Gümrük Mevzuatı, Maliye Bakanlığı Yayını, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1987
- Erem, Faruk** Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler,C.I. 3. bsk., Ankara, Seçkin Yayınevi, 1993
- Erem, Faruk; Toroslu, Nevzat** Ceza Hukuku Özel Hükümler, 7.bs., Ankara, Savaş Yayınevi, 1999
- Erman, Sahir** Kaçakçılık Suçları, İstanbul, 1984
- Erman, Sahir** Kaçakçılık Suçları,Ticari Ceza Hukuku IV,İsmail Akgün Matbaası,İstanbul,1981

- Ertuğrul, Metin** Kaçakçılık Suçları İle İlgili Konular, II.bsk, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2002
- Ertuğrul, Metin** 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu,II.Bsk, Ankara,Seçkin Yayınevi, 2002
- Günay, Erhan** Uygulamalı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve İlgili Mevzuat, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007
- Günay, Erhan** Gerekçeli- Notlu- Açıklamalı- Örneklİ 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara,Seçkin Yayıncılık,2004
- Karakaş, Birsen** Türk Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Ankara, Turhan Yayınevi, 2004
- Kılıç, Kaptan** 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 5237 Sayılı TCK, 5271 Sayılı CMK, 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu ve Yargıtay İçtihatlarına Göre Açıklamalı, Ankara, Gümrük Yayınları, 2007
- Kocalar Salih; Tosun Kerim**
Yağcı Ali 5067 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, Kartal Yayınevi, 2007

- Özgenç, İzzet** Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi, 3.bsk, Ankara, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayını, 2006
- Özgenç, İzzet** Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007
- İçel, Kayıhan** 1918 Sayılı Kaçakçılık Kanununa İlişkin İki Hukuki Sorun, İHFM, C:LV, Sayı:1, t.y.
- İçel Kayıhan- Hakan Evik** Ceza Hukuku Genel Hükümler:Suçun Yapısal Unsurları ve Özel Görünüş Biçimleri, 4.bs., İstanbul, Beta, t.y.
- İçel Kayıhan- Yener Ünver** İçel Uygulamalı Ceza Hukuku, 4. Kitap, İstanbul, Beta Yayınevi, 2000
- Mahmutoğlu, Fatih Selami** Ekonomik Suçlar Bağlamında Kredi Hukukundan Kaynaklanan Suç Ve İdari Suçlar, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2003
- Sönmez, Zülal** Açıklamalı- İçtihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, İsmat Yayıncılık, 2007
- Soysal, H.Cahit- Osman Uysal, Murat Atabinici** Gümrük ve Dış Ticaret Terimleri Sözlüğü, İstanbul, Gümrük Müfettişleri Derneği, 1999

- Tezcan, Durmuş-Mustafa Ruhan Erdem,**
Murat Önok 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006
- Tokgöz, Muhammet** 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005
- Ünal, Kadir; Parlar, Ali** 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, Adil Yayınevi, 2004
- Yaşar, Mustafa** “Dünya Gümrük Örgütüncü Benimsenen Kaçakçılık Tanımı” Gümrük Dergisi, Ekim 2000
- Yurtcan, Erdener** Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, İstanbul, Beta Yayınevi, 2007
- Yılmaz, Zekeriya** Notlu- Gerekçeli- Genel Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2004

YARARLANILAN İNTERNET SİTELERİ

Adalet Bakanlığı	: http://www.adalet.gov.tr
Kazancı Hukuk Programları	: http://www.kazanci.gov.tr
Resmi Gazete	: http://www.rega.gov.tr
Türkiye Büyük Millet Meclisi	: http://www.tbmm.gov.tr
Uluslar arası Nakliye Ve Organizatörler Derneği	: http://www.unkoder.org.tr
Yüksek Öğretim Kurulu	: http://www.yok.gov.tr